

Årsrapport 2008

Innhold

Design & Layout: Resistor ID
Trykk: Eddon AS

Miljømerket trykksak 241 699

4	Innledning
5	Aksjonærinformasjon
9	Eierstyring og selskapsledelse
14	Årsberetning
19	Erklæring til årsberetningen og årsregnskapet
20	Resultatregnskap
21	Balanse
22	Egenkapital og gjeld
23	Avstemming av egenkapital
25	Kontantstrømoppstilling
26	Regnskapsprinsipper
33	Noter
64	Revisjonsberetning
65	Bedriftsforsamlingens uttalelse

Note 1	Endringer i selskapets struktur	35
Note 2	Kontraktsinntekter	38
Note 3	Resultat pr. aksje	38
Note 4	Lønnskostnader, antall ansatte, ytelser og lån til ansatte	39
Note 5	Spesifikasjon av andre driftskostnader	40
Note 6	Netto finansposter	41
Note 7	Varige driftsmidler	41
Note 8	Immatrielle eiendommer	43
Note 9	Datterselskaper	44
Note 10	Investeringer i tilknyttede selskaper	44
Note 11	Aksjer tilgjengelig for salg	45
Note 12	Varelager	45
Note 13	Kortsiktige fordringer	45
Note 14	Annen kortsiktig og langsiktig gjeld	46
Note 15	Aksjekapital, overkurs og aksjonærinformasjon	47
Note 16	Utbytte	48
Note 17	Pensjoner	49
Note 18	Rentebærende gjeld og pantsettelsler	53
Note 19	Skattekostnad og utsatt skatt	54
Note 20	Garanti- og kausjonsansvar	55
Note 21	Finansielle instrumenter og risikostyring	56
Note 22	Nærstående parter	59
Note 23	Segmentinformasjon	60
Note 24	Operasjonelle leieavtaler	62
Note 25	Anleggsmidler holdt for salg	63
Note 26	Vesentlige estimater og usikkerheter	63
Note 27	Hendelser etter balansedagen	63

 Tides visjon

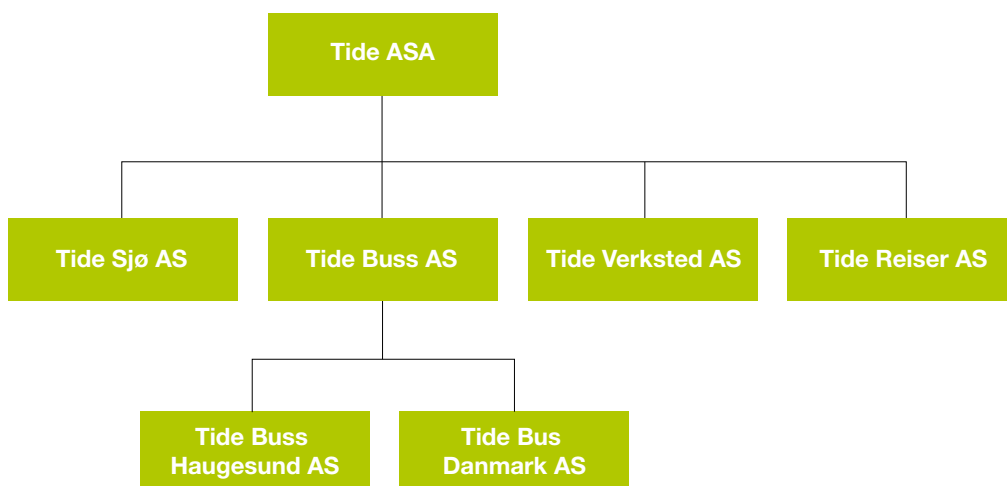
Et ledende kollektiv- og reiselivsselskap i Norden. Gode reiseopplevelser hver dag.

 2008

2008 har vært et spennende og utfordrende år for Tide. Selskapet er nå etablert som en av de største og mest erfarne aktørene i Norge innen kollektivtransport og reiseliv på sjø og land.

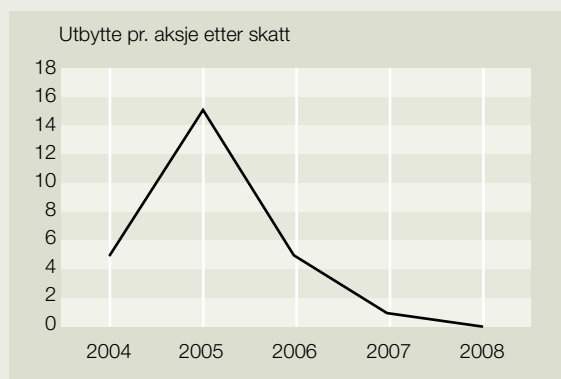
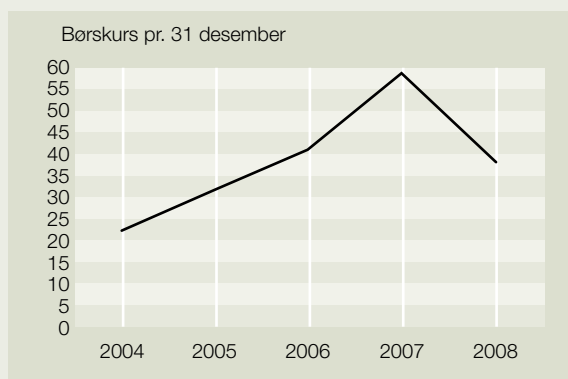
Myndigheters bruk av anbud som innkjøpsordning for kollektive transporttjenester preger som ventet vår næring og virksomhet i stadig økende grad. Tide deltar aktivt i konkurransen om kontrakter over hele Norge og er nå tilstede som leverandør av buss-, ferje- eller hurtigbåttjenester langs kysten fra Nord-Trøndelag til Vest-Agder. Innen reiseliv og turbuss har Tide i tillegg virksomhet i Oslo og Hedmark. I tråd med visjonen har selskapet også tatt skrittet ut over Norges grenser ved å vinne anbud om bussvirksomhet i Danmark.

 Tide konsernet pr. 31.12.2008

Aksjonær- informasjon

Tide skal gi attraktiv avkastning og bidra til å øke aksjonærenes verdier.

Aksjonær- og IR-informasjon

Tide skal gi attraktiv avkastning og bidra til å øke aksjonærenes verdier. Dette vil sikre langsiktige eiere og gi grunnlag for å tilføre ytterligere kapital i takt med selskapets behov.

Markedet skal få et best mulig grunnlag for vurdering av selskapet og prissetting av aksjen ved korrekt og tidsriktig informasjon. Vi vil fremme gode relasjoner mellom selskapet, aksjonærene og andre berørte aktører i markedet. Selskapet skal alltid opptre i samsvar med de regler og den praksis som gjelder for selskaper notert på Oslo Børs.

Investorkommunikasjon

Finanskalender 2009/2010	
28.05.2009	Årsmøte
14.05.2009	Resultat 1 kvartal
27.08.2009	Resultat 2 kvartal
28.10.2009	Resultat 3 kvartal
25.02.2010	Resultat 4 kvartal

www.tide.no

Tide har egne hjemmesider på internett, der finansiell informasjon blir publisert. Års- og delårsrapporter, presse- og børsmeldinger og annen generell selskapsinformasjon er tilgjengelig på www.tide.no.

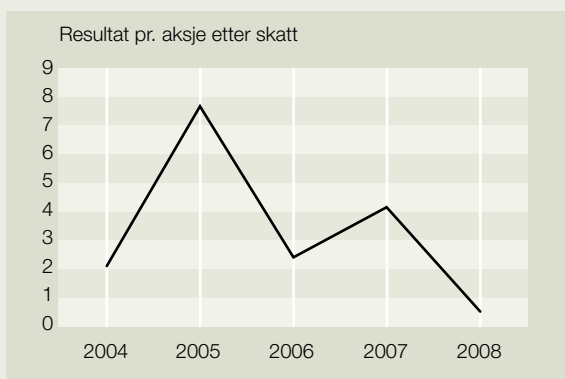
Aksjer og aksjekapital

Selskapets aksjekapital var pr. 31.12.2008 på NOK 45 119 112,- fordelt på 22 559 556 aksjer, pålydende NOK 2,-. Alle aksjer har like rettigheter i selskapet, og det foreligger ingen stemmerettsbegrensninger i selskapet. Aksjene i selskapet er notert på Oslo Børs og kan omsettes fritt.

Pr. 31.12.2008 eide Tide ingen egne aksjer. Styret har fullmakt til å kjøpe inntil 10 % egne aksjer. Fullmakten gjelder frem til 14.05.2009.

Omsetning av Tide-aksjen

Selskapet er registrert på Oslo Børs. I 2008 ble det omsatt 9 903 611 aksjer.

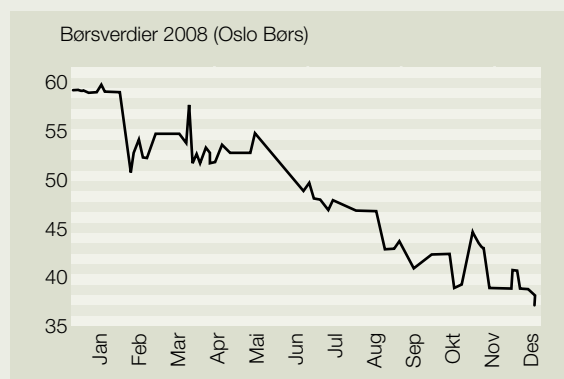

Utbytte for 2008

Styret foreslår et utbytte på 0 kroner per aksje for 2008. Se også kapittelet om selskapskapital og utbytte under "Eierstyring og selskapsledelse".

Finansiering

Langsiktig rentebærende gjeld er i all hovedsak finansiert gjennom ordinære lån i bank. Konsernet har i tillegg finansiering gjennom leiekontrakter. For ytterligere informasjon se note 18.

Likviditet

Konsernet hadde en fri likviditet pr. 31.12.08 på 102 MNOK. I tillegg har konsernet ubenyttede trekkrettigheter på 120 MNOK.

Finansielle hovedtall

Konsernregnskapet er utarbeidet i samsvar med IFRS (International Finance Reporting Standards). Alle tall som er presentert gjelder konsern.

Finansielle hovedtall	Def.	2008	2007
Resultat (mill kr)			
Driftsinntekter		3 221	2 484
EBITDA	1	368	402
EBIT	2	90	149
Årsresultat	3	13	71
Balanse (mill kr)			
Anleggsmidler		2 620	2 480
Omløpsmidler		734	557
Egenkapital		980	1 055
Langsiktig gjeld		1 172	862
Kortsiktig gjeld		966	878
Netto rentebærende gjeld		1 443	978
Investeringer		686	406
Nøkkeltall			
EBITDA- margin	4	11,4	16,2
EBIT- margin	5	2,8	6,0
Likviditetsgrad	6	0,6	0,6
Egenkapitalprosent	7	29,2	34,7
Egenkapitalrentabilitet	8	1,3	9,0
Totalrentabilitet	9	2,8	6,0
Netto rentebærende gjeld/ EBITDA		3,9 %	2,4 %

Definisjoner:

1. Driftsresultat + avskrivninger
2. Driftsresultat før renter og skatt
3. Resultat etter skatt
4. EBITDA/driftsinntekter i %
5. EBIT/ driftsinntekter i %
6. Omløpsmidler/ kortsiktig gjeld
7. Egenkapital/ totalkapital
8. Årsresultat/ gjennomsnittlig egenkapital
9. EBIT/ gjennomsnittlig totalkapital

Aksjerelaterte nøkkeltall

Aksjerelaterte nøkkeltall	Def.	2008	2007
Gjennomsnittlig tall aksjer eks. egne		22 559 556	17 594 076
Resultat pr. aksje etter skatt	1	0,61	4,06
Utbytte pr. aksje		0,0	1,0
Kurs/fortjeneste	2	61,0	14,7
Tall aksjer 31.12		22 559 556	22 559 556
Tall egne aksjer 31.12		0	0
Aksjekurs 31.12		37,20	59,50
Tall aksjonærer 31.12		5 862	7 513
Børsverdi (mill kr)		839	1 342

Definisjoner:

1. Resultat pr aksje etter skatt = Årsresultat:
Gjennomsnittlig tall aksjer eks. egne
2. Kurs/fortjeneste = Børskurs 31.12:
Fortjeneste per aksje etter skatt

De største aksjonærene per 31.12.2008

Aksjonærer	Tall aksjer	Eierdel
Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	17 250 572	76,47%
Sparebanken Vest Aksjer, Handel II	2 173 950	9,64%
YTF avd. 80	500 090	2,22%
Hagland Invest AS	147 700	0,65%
Livsforsikringsselskap Obligasjoner/sertifikat	58 600	0,26%
Voss Kommune	37 000	0,16%
Revheim Magne	31 460	0,14%
Mar-Theco	30 200	0,13%
Zahl Egil	26 432	0,12%
Kinobygg A/S	25 510	0,11%

Eierstyring og selskapsledelse

Styret i Tide ASA ser det som viktig å opprettholde et ryddig og ansvarlig forhold mellom selskapets eiere, styrende organ og ledelse.

REDEGJØRELSE

Styret i Tide ASA (Tide) ser det som viktig å opprettholde et ryddig og ansvarlig forhold mellom selskapets eiere, styrende organer og ledelse. Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse av desember 2007 benyttes for å påse god eierstyring og selskapsledelse i Tide.

TIDES VERDIER ER

- Respekt og likeverd
- Åpenhet og ærlighet
- Positivitet og godt humør
- Ansvar og engasjement

Etiske retningslinjer er utformet med bakgrunn i dette verdigrunnlaget og distribuert til alle ansatte gjennom blant annet personalhåndboken.

VIRKSOMHETEN

Tide har som vedtektsbestemt formål å drive kollektivtransport, reiselivsvirksomhet og annen tilknyttet virksomhet. Grunnet skiftende rammebetingelser med økende bruk av anbudsutsettinger innenfor kollektivtransport er den nåværende organiseringen av virksomheten i endring. De endrede omgivelsene gjør at Tide nå ansetter flere nye ledere med annen kompetanse enn hva som historisk har vært praksis for Tide. Dette mener styret vil gjøre Tide bedre rustet til å nå målsettingen om å bli en ledende aktør i Norden innenfor vår kjernevirksomhet - reiseliv og kollektivtransport.

SELSKAPSKAPITAL OG UTBYTTE

Styret anser en egenkapitalandel på ca 30% som forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i konsernet.

Tide har som mål å gi en utbyttegrad på ca 30% av årsresultatet. Konsernet er nå inne i en fase med store endringer i rammevilkår gjennom det offentlige bruk av anbud som innkjøpsordning. Mange av anbudene er kapitalkrevende for Tide og vil bidra til økt belåningsgrad og totalbalanse, som igjen vil kunne - alt annet like - tære på egenkapitalandelen. Inntil det økende kapitalbehovet

avtar, ønsker selskapet å prioritere en forsvarlig egenkapitalandel fremfor å dele ut utbytte til aksjonærene.

Ved årsskiftet har styret ikke fullmakt til å foreta kapitalforhøyelse. I den grad dette skulle bli aktuelt, vil Tide tilstrebe at en slik fullmakt behandles i selskapets ordinære generalforsamling. For fullmakt til å kjøpe egne aksjer, se "Aksjonærinformasjon".

LIKEBEHANDLING AV AKSJEIERE OG TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE

Tide har én aksjeklasse og hver aksje har én stemme på generalforsamlingen. Ikke uvesentlige aksjetransaksjoner mellom Tide og nærstående parter vil, dersom det er aktuelt, søkes gjort på bakgrunn av børskurs eller oppdaterte, uavhengige verdivurderinger. Tilsvarende gjelder for kjøp av egne aksjer. Det er ikke gjennomført slike aksjetransaksjoner siste regnskapsår. Transaksjoner med nærstående er nærmere redegjort for i note 22 i årsregnskapet.

Styret skal, sammen med konsernsjefen, utarbeide retningslinjer som sikrer at styremedlemmer og ledende ansatte melder fra til styret hvis de direkte eller indirekte har en vesentlig interesse i en avtale som inngås av Tide.

FRI OMSETTELIGHET

Selskapet har ikke vedtektsfestet noen form for omsetningsbegrensninger på selskapets aksjer. Aksjene i Tide ASA er dermed fritt omsettelige.

GENERALFORSAMLING

Selskapets øverste organ er generalforsamlingen. Innkallingen til generalforsamlingen gjøres tilgjengelig for aksjonærene på selskapets hjemmesider sammen med utfyllende saksdokumenter og forslag til vedtak senest 21 dager før dato for generalforsamling. Innkalling til den enkelte aksjonær gjøres primært pr. post senest to uker før generalforsamlingen avholdes og inneholder referanse til internettiden der innkalling, saksdokumenter og relevante prosedyrer og rettigheter er tilgjengelig. Påmeldingsfrist settes så tett opp til

Eierstyring og selskapsledelse

generalforsamlingen som praktisk mulig og tidligst fem dager før generalforsamlingen. Det er tilrettelagt for å kunne benytte fullmakter, dersom aksjeeiere er forhindret fra å være tilstede når generalforsamlingen avholdes. Styret, valgkomité og revisor er til stede og det foreligger rutiner som sikrer en uavhengig møteledelse i generalforsamlingen. I generalforsamlingen legges det til rette for å stemme på hver enkelt kandidat til verv i selskapets organer. Generalforsamlingsprotokollen gjøres tilgjengelig hos selskapet og på selskapets hjemmesider.

VALGKOMITÉ

Selskapet skal i følge vedtektene ha en valgkomité på fire personer bestående av bedriftsforsamlingens leder og tre medlemmer valgt av generalforsamlingen. De ansatte har rett til å tiltre valgkomitéen med ett medlem ved valgkomitéens innstilling av leder og nestleder i bedriftsforsamlingen og ved innstilling av leder og nestleder i styret. Bedriftsforsamlingens leder skal være leder av valgkomitéen. Funksjonstiden i valgkomitéen er to år og medlemmene kan gjenvelges.

Valgkomitéen skal fremme forslag til aksjeeiervalgte medlemmer til bedriftsforsamlingen og innstille på godtgjørelse for bedriftsforsamlingens og styrets medlemmer. Valgkomitéen skal i størst mulig grad tilstrebe at dens forslag til aksjeeiervalgte medlemmer i bedriftsforsamlingen gjenspeiler aksjonærsammensetningen i selskapet.

Eksisterende medlemmer i valgkomitéen er:

- Jacob Bleie, leder
- Atle Johnsen, nestleder
- Ingolf Marifjæren
- Marit Warncke

BEDRIFTSFORSAMLING OG STYRE, SAMMENSETNING OG UAVHENGIGHET

Bedriftsforsamlingens og styrets sammensetning gjenspeiler i den grad det er mulig aksjonærsammensetningen i selskapet.

Selskapet har en bedriftsforsamling på 24 medlemmer. 16 medlemmer velges av generalforsamlingen for en periode på to år mens åtte medlemmer velges av og blant de ansatte. Bedriftsforsamlingen velger selv leder og nestleder. Bedriftsforsamlingen holder møte når dette bestemmes av bedriftsforsamlingens leder, av styret eller når minst 1/6 av bedriftsforsamlingens medlemmer krever det.

Selskapet skal etter vedtektene ha et styre på mellom syv og 11 medlemmer, hvorav inntil tre medlemmer velges av og blant de ansatte. Bedriftsforsamlingen velger styrets øvrige medlemmer, herunder styrets leder og nestleder. Det eksisterende styret består av 11 medlemmer. Representanter fra den daglige ledelsen er ikke medlem av styret. I tråd med allmennaksjeloven velges styremedlemmer for to år av gangen. For at styret skal kunne fungere som et kollegialt organ er styret satt sammen av personer med ulik kompetanse og erfaringsbakgrunn.

STYRETS ARBEID

Det foreligger styreinstruks og arbeidsplan for styrets arbeid i selskapet. Styret har leder og nestleder.

Styret har det overordnede forvaltningsansvar for den virksomhet selskapet driver og fører tilsyn og kontroll med den daglige ledelse og selskapets virksomhet. Styret skal generelt ta avgjørelser i alle saker som er av uvanlig art eller stor betydning.

Styret fastlegger selskapets overordnede mål og strategi. Strategiplanen revideres årlig og behandles normalt i første halvår i forkant av budsjettprosessen i konsernet.

Styrets hovedfokus skal være på strategi og forretningsutvikling, og styret skal være en aktiv pådriver overfor administrasjonen på dette området. Styret skal fastsette selskapets budsjett for kommende år og retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte.

Styret har nedsatt et eget revisjonsutvalg, inneholdende tre medlemmer valgt blant og av styrets medlemmer.

To av revisjonsutvalgets medlemmer er aksjonærvalgte styremedlemmer mens én er valgt av de ansatte.

Styret evaluerer sin egen arbeidsform, sammensetning og kompetanse én gang pr. år.

RISIKOSTYRING OG INTERN KONTROLL

Internkontrollen i Tide blir primært utført gjennom selskapets etablerte rapporterings- og kontrollrutiner for operasjonelle og finansielle risikofaktorer innenfor regnskap, drift og HMS. Selskapets viktigste risikoområder gjennomgås grundig i forbindelse med den årlige budsjettprosessen, mens sentrale nøkkeltall og -informasjon innenfor regnskap, drift og HMS rapporteres månedlig til styret og blir således gjenstand for kontinuerlig oppfølging gjennom året. Den månedlige rapporteringen gjøres på avdelingsnivå innenfor de juridiske enhetene i konsernet, og kan inkludere avdelinger bestående av få driftsmidler dersom disse utgjør en selvstendig enhet i forhold til kontraktspart og/eller resultatansvar.

Innenfor internkontroll utgjør revisjonsutvalget styrets forlengede arm. Revisjonsutvalget ble etablert i 2008 og innhenter etter behov informasjon fra administrasjonen og ekstern revisor for å kunne gjøre seg opp en kvalifisert mening om kvaliteten på den interne kontrollen. Eksistensen av et revisjonsutvalg er for Tide viktig med tanke på kontinuerlig oppfølging og forbedring av den interne kontrollen, og Tide ønsker at revisjonsutvalget skal ta en aktiv rolle i tilpasningen av den interne kontrollen til ny organisasjonsmodell i 2009.

Tide har en egen prosedyre for varsling av kritikkverdige forhold. Rutinen inngår i selskapets personalhåndbok og skal bidra til at brudd på lovregler og Tides verdier, etiske retningslinjer og personalpolitiske regelverk blir kommunisert til riktig nivå i organisasjonen.

To av konsernets datterselskaper er sertifisert i henhold til ISO 9001-standarden.

GODTGJØRELSE TIL STYRET OG LEDENDE ANSATTE

Godtgjørelse til styret fastsettes av bedriftsforsamlingen. Godtgjørelsen er ikke resultatavhengig.

Selskapet har ingen opsjonsordninger for styret eller ledende ansatte.

For godtgjørelse til styret, retningslinjer for og godtgjørelse til ledende ansatte i konsernet vises det til note 4 i årsregnskapet.

Selskapet har ikke funnet det nødvendig å utforme retningslinjer for om styremedlemmer, eller selskaper som de er tilknyttet, kan påta seg særskilte oppgaver for selskapet i tillegg til styrevervet.

INFORMASJON OG KOMMUNIKASJON

Selskapets finansielle kalender er publisert på selskapets nettside og under kapittelet om aksjonærinformasjon i denne årsrapporten. Den finansielle kalenderen inneholder datoer for viktige hendelser som generalforsamling, publisering av delårsrapporter med mer.

Årsregnskaper og delårsrapporter blir lagt ut på selskapets hjemmeside så snart disse er ferdig utarbeidet og godkjent. Sammen med delårsrapportene legges også en presentasjon som belyser hovedpunktene i den aktuelle perioden.

For øvrig publiserer selskapet børsinformasjon og andre pressemeldinger på selskapets nettside, www.tide.no, under fanen Om Tide – Finans/Investor.

Et bærende prinsipp i selskapets publisering av offentlig informasjon er kravet til likebehandling av aktørene i verdipapirmarkedet, herunder at alle aktører vil få tilgang til den samme informasjonen samtidig.

Styret har ikke fastsatt noen strategi for selskapets kontakt med aksjeeiere utenfor generalforsamlingen.

SELSKAPSOVERTAKELSE

Selskapet har ingen fastlagt strategi for hvordan styret vil opptre ved eventuelle overtakelsestilbud. I en eventuell oppkjøpssituasjon vil likebehandling av aksjonærene være det bærende prinsippet for styrets opptreden.

REVISOR

Revisor presenterer årlig en revisjonplan for revisjonsutvalget og ledelsen i de ulike konsernenhetene. Revisjonsplanen inneholder de planlagte hovedtrekk for gjennomføringen av det kommende års revisjonsarbeid, med vekt på risikovurderinger og –avklaringer med selskapets ledelse.

Revisor deltar under revisjonsutvalgets og styrets gjennomgang av årsregnskapet. Vesentlige forhold, endringer og eventuelle uenigheter gjennomgås av revisor i disse møtene. Revisor er også disponibel for bedriftsforsamlingens og generalforsamlingens gjennomgang av årsregnskapet.

Revisors vurdering av selskapets internkontroll gjennomgås årlig med revisjonsutvalget, med særlig fokus på identifiserte svakheter og forbedringsforslag.

Minst ett av møtene mellom revisjonsutvalget og revisor gjennomføres uten at daglig leder eller andre fra administrasjonen er til stede.

Generalforsamlingen fastsetter godtgjørelse til revisor. For øvrig vises det til note 4 for ytterligere detaljer om siste års kostnadsførte godtgjørelse til revisor. Det fremgår av denne at honorar for andre tjenester siste år i all hovedsak skyldes bistand fra revisor med teknisk utarbeidelse av årsregnskap for 2007. Videre har revisor bistått med teknisk utarbeidelse av ligningspapirer for konsernselskapene, noe som i noten er presentert som skatterådgivning.

I forbindelse med gjennomgangen av årsregnskapet bekrefter revisor overfor styret at revisor oppfyller fastsatte uavhengighetskrav.

I tillegg redegjør revisor for hvilke tjenester utenom revisjon som er levert selskapet. Gjennom året har revisjonsutvalget ansvaret for å godkjenne de tjenester revisor leverer og honorarer for disse.

Årsberetning 2008

Tide økte
omsetningen i 2008
sammenlignet med
året før.

HOVEDTREKK

Tide ASA (Tide) er en av de største aktørene i Norge innen kollektivtransport og reiseliv på sjø og land. Selskapet driver virksomhet i Norge og Danmark. Hovedkontoret er i Bergen.

Tide ASAs datterselskap Tide Sjø AS var overtakende selskap i fusjonen med Stavangerske AS sommeren 2007. Det er kjøpt to selskaper innen reiseliv i 2008 (note 1). Pr. 31.12.08 eier Det Stavangerske Dampskibsselskab AS 76,5% av aksjene i Tide ASA.

Tide økte omsetningen i 2008 sammenlignet med året før. Økningen er i all hovedsak knyttet til driftsinntekter fra innfusjonerte selskap. På den annen side ble konsernets resultat før skatt svekket i 2008 sammenlignet med forrige år og endte på 18,2 MNOK. Resultatet er påvirket av svakere drift og nedskrivning av varige driftsmidler.

FORTSATT DRIFT

I samsvar med regnskapsloven § 3-3 bekreftes det at forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen av regnskapet. Selskapet har en sunn økonomisk og finansiell situasjon.

FORRETNINGSOMRÅDENE

Generelt

Den globale finanskrisen med tilhørende nedgangs-konjunktur har så langt ikke rammet Tide i vesentlig grad. Tide opererer i kollektivmarkedet innenfor langsiktige anbudskontrakter.

Tide Buss AS

Omsetningen i Tide Buss AS var 1.188 MNOK i 2008. Sammenlignet med 2007 er omsetningen uendret. Resultat før skatt i 2008 er 45,3 MNOK mot 60,8 MNOK i 2007. Nedgangen skyldes utfordringer innen drift, oppstartskostnader ved anbud, økte oljepriser og høye vedlikeholdskostnader på busser.

Tide Buss AS produserte 37,7 millioner reiser gjennom kvalitetsavtalen i Hordaland i 2008. Dette er en økning

på 0,6% i forhold til 2007. Reiser i anbudskontrakter er ikke inkludert i antallet.

Rekruttering av tilstrekkelig antall bussjåfører har vært en utfordring i 2008 også, men tilgangen på bussjåfører har vært noe bedre på høstparten.

Tide Buss AS vant to anbud i 2008. Ett i Voss/Hardanger (Hordaland) på syv år og ett i Odense (Danmark) på fem år. Oppstart for kontraktene var sommer/høst 2008. På den annen side tapte selskapet anbudet i Sunnhordland i 2008.

Tide Bane AS ble etablert i forbindelse med anbuds konkurranse om drift av Bybanen i Bergen. Nederlandske HTM er Tides samarbeidspartner i konkurransen om å vinne anbud innen banesegmentet.

Tide Sjø AS

Omsetningen i Tide Sjø AS var 1.455 MNOK i 2008 sammenlignet med 968 MNOK i 2007. Økningen er i all hovedsak knyttet til driftsinntekter fra innfusjonerte selskap. Resultat før skatt er 8,5 MNOK, sammenlignet med 28,0 MNOK i 2007. Nedgangen i resultatet skyldes utfordringer i driften, oppstartskostnader i forbindelse med nye anbud, høye vedlikeholdskostnader og økning i oljepriser.

Selskapet har vunnet to nye anbudspakker i 2008. Dette gjelder tre sentrale ferjeruter i Rogaland. Oppstart er 1. januar 2010 og varighet er seks år. Selskapet har også vunnet en anbuds kontrakt i Troms over åtte år med oppstart 2011. Videre er en kontrakt i Hordaland, som drives av Tide i dag, tapt.

Tide Reiser AS

Omsetningen i Tide Reiser AS var 339,3 MNOK i 2008 sammenlignet med 216,1 MNOK i 2007. Økningen er i all hovedsak knyttet til nye markedsandeler fra innfusjonerte selskap. Resultat før skatt er 8,0 MNOK, sammenlignet med 28,6 MNOK i 2007. Det svake resultatet i 2008 skyldes blant annet uteblivelse av

forventende synergier fra de innfusjonerte selskap, samt segment med svekket inntjening.

I 2008 kjøpte Tide Reiser AS Norway Fjord Cruise AS og økte dermed aktivitetsområdet til også å inkludere Sognefjorden og Nordland/Troms. I tillegg kjøpte selskapet Nordic Cruise Services AS (NCS) i Oslo. NCS har etablert seg blant Norges ledende tilbydere av Shore Excursions til cruiseskip-passasjerer som besøker Norge.

Tide Reiser AS har dessuten styrket innsalget i markedet i 2008 ved å etablere merkenavnet og webportalen "Neste Blåne", blant annet for å selge opplevelsesreiser i Norge.

ANSATTE, LIKESTILLING OG ORGANISASJON

Tide legger til rette for at alle ansatte skal ha like vilkår i forhold til alle typer stillinger, lønn og avansement i konsernet. Tide skal være en arbeidsplass der de ansatte er likestilt.

Ved utgangen av 2008 hadde Tide 3.514 ansatte, herav 555 kvinner (15,8%). Til sammenligning var det 3.355 ansatte ved utgangen av 2007, herav 516 kvinner (15,4%). Samlet har 610 av de ansatte deltidsstilling, noe som utgjør 17,4%.

Konsernet har 31 kvinner i ledende stillinger. Styret har 11 medlemmer og tre av åtte aksjonærvalgte representanter er kvinner.

Konsernledelsen har i 2008 hatt et kontinuerlig og godt samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner. Konserntillitsvalgt har innsyn i alle viktige saker og har et godt samarbeid med konsernledelsen.

Dagfinn Neteland gikk av som konsernsjef 10. desember 2008. Direktør for strategi og forretningsutvikling, Bjørn Ove Børnes, tok over som konstituert konsernsjef fra samme dato.

INDRE MILJØ

Tide legger nullfilosofien til grunn for sitt HMS-arbeid. Sykefraværet i konsernet i 2008 var 8,5% mot 9,0% i

2007. Styret er ikke tilfreds med sykefraværsliv i konsernet. Tide har inngått avtaler om inkluderende arbeidsliv. Målet er en reduksjon av sykefraværet med 20% innen 2010 i forhold til 2008. Tide Buss AS og Tide Verksted AS er sertifisert i henhold til ISO 9001 standarden.

YTRE MILJØ

Tide forurensrer det ytre miljø gjennom utslipp til luften fra busser, båter og ferjer. Det arbeides kontinuerlig og målrettet med å redusere utslippene. Konsernet er bevisst på å investere i materiell på sjø og land som har høy miljøstandard og lave utslipp til naturen. Det gjennomføres opplærings tiltak med spesielt sikte på energieffektivisering. Kombinasjonen av ny motorteknologi og strengere krav til utslipp fra myndighetene reduserer utslippene gradvis. Tide arbeider også målbevisst med håndtering av restavfall og spesialavfall der hovedmålet er å oppnå miljømessige gevinster.

Tide Buss AS deltok i 2008 i et samarbeidsprosjekt hvor det ble testet ut innblanding av hydrogen i naturgassen på en av våre busser. Prosjektet gav selskapet verdifull kunnskap om lagring, behandling og bruk av hydrogen som drivstoff.

Underkonsern Tide Buss AS hadde i 2008 litt under 1.000 busser og andre kjøretøy (inkludert Tide Bus Danmark AS og Tide Buss Haugesund AS). Av disse er 97 naturgassbusser, seks trolleybusser (strøm) og to duobusser (strøm og diesel). Foruten bruk av naturgass og elektrisitet, benytter selskapet miljøvennlig diesel tilsatt inntil 5% biodiesel.

Tide Sjø AS følger opp miljøplanen som er vedtatt for næringen. Selskapet skal blant annet redusere utslipp med 10% innen 2012. Det arbeides målrettet med å sertifisere selskapet som et miljøfyrtårn.

Tide Sjø AS utfører analyse av utslipp fra alle sine fartøy. 38 skip er innmeldt i Næringslivets NO_x-fond med tanke på å redusere utslippene av avgasser. Resten av flåten vil bli innmeldt i 2009.

Fornyning av flåten pågår. Mer optimaliserte skrog og lavutslippsmotorer har gitt reduserte utslipp. I hurtigbåtdriften har dette gitt opptil 40% reduksjon i utslipp i eksisterende ruter.

NO_x-utslippene utgjør 2.212 tonn og CO₂-utslippene utgjør 156.167 tonn i 2008.

Ny anbudspolitikkk vil gradvis føre til utskifting av eldre ferger, hurtigbåter og busser - og dermed bidra vesentlig til reduserte utslipp gjennom bruk av nyere motorteknologi. Alle utslipp av støy og stoffer, som kan medføre miljøskader, er innenfor de krav myndighetene stiller. Disse kravene skjerpes fra myndighetenes side og konsernets mål er å være i forkant av denne utviklingen.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE / 'CORPORATE GOVERNANCE'

Styret i Tide ser det som viktig å opprettholde et ryddig og ansvarlig forhold mellom selskapets eiere, styrende organ og ledelse. Dette vil sikre best mulig styring av Tide. Tide følger i all hovedsak prinsippene i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. Det henvises til redegjørelsen om eierstyring og selskapsledelse under kapittelet aksjonærinformasjon i årsrapporten.

FREMTIDSUTSIKTER

Styret i Tide er av den oppfatning at det er behov for å øke konkurransekraften og lønnsomheten i konsernet. I den forbindelse er det iverksatt en prosess for å identifisere områder som kan gi varige operasjonelle kostnadsbesparelser. Denne prosessen har vist at det er behov for en ny organisasjon basert på en holdingmodell. Ny organisasjon skal være iverksatt i løpet av første halvår 2009.

Det er pågående strukturendringer i bransjen. Tide må delta aktivt også på dette området for å sikre seg en fremtredende plass i næringen. Kontinuerlig omstilling og effektivisering av driften i Tide er en forutsetning for å styrke konkurranseevnen. Tide har som mål å konkurrere om anbud i næringen med både nasjonale og internasjonale

aktører. Tide har allerede utvidet sitt markedsområde ved å etablere seg i Odense, Danmark i 2008.

Tide har som visjon å være et ledende kollektiv- og reiselivsselskap i Norden – med gode reiseopplevelser hver dag.

Tide ønsker å tiltrekke seg dyktige medarbeidere og satses bevisst på rekruttering og kompetanseutvikling. Dette skal sikre driftsmessig kvalitet og god leveranse av våre tjenester.

Tide har i første kvartal 2009 solgt fire av eiendomsselskapene til Hordaland Fylkeskommune med en estimert gevinst på 110 MNOK. Styret forventer dessuten et forbedret resultat fra drift i 2009 sammenlignet med 2008.

RISIKOEKSPONERING

Kredittrisiko

Tides kredittrisiko regnes for å være lav. Samlet tap i 2008 var 0,6 MNOK mot 2,2 MNOK i 2007. De største kundene er fylker og stat.

Likviditetsrisiko

Tide har god likviditet til tross for at anbudene er kapitalkrevende. Tide betaler sine utestående forpliktelser ved forfall.

Markedsrisiko

Variasjon i finansielle markedspriser som renter, kreditt, valuta og olje kan defineres som Tides markedsrisiko. Tide har pr. 31.12.08 en netto rentebærende gjeld på 1.444 MNOK mot 977,8 MNOK i 2007. Av brutto gjeld er 63% sikret gjennom inngåtte renteaftaler. Resten av langsiktig gjeld er knyttet til flytende rente.

Tide er i liten grad eksponert for endringer i valutakurs. I all hovedsak er alle inntekter og kostnader i NOK. Tide har imidlertid inngått kontrakter om kjøp av fartøy som skal betales i euro i 2009. Tide vurderer bruk av finansielle instrumenter for å minimere valutarisikoen i forbindelse med disse kjøpene. Tide er også eksponert for svingninger i oljeprisene.

Det foreligger avtaler med det offentlige som reduserer denne risikoen. Videre vurderes ytterligere bruk av terminkontrakter knyttet til kjøp av olje for å minimere risiko knyttet til prissvingninger på olje.

RESULTAT, INVESTERINGER, FINANSIERING OG LIKVIDITET

Omsetningen i konsernet i 2008 var 3.221 MNOK mot 2.484 MNOK i 2007. Konsernets resultat i 2008 var 18,2 MNOK før skatt mot 111,3 MNOK i 2007. Det er foretatt nedskrivning av varige driftsmidler i 2008 på 25,5 MNOK. Salgsgevinster utgjorde 66,4 MNOK i 2008 mot 48,8 MNOK i 2007.

Konsernets egenkapital pr. 31.12.08 utgjør 29,2% mot 34,7% pr. 31.12.07.

Betalingsmidler i konsernet utgjør 101,6 MNOK pr. 31.12.08 mot 210,2 MNOK pr. 31.12.07. Tide har dessuten ubenyttede trekkrettigheter på 120 MNOK ved årsslutt.

Konsernets kontantstrøm fra drift er god. For 2008 var den 203,2 MNOK mot 124,5 MNOK i 2007. Likviditeten fra drift er blant annet styrket som følge av en forbedret arbeidskapital i konsernet. Av andre vesentlige bevegelser i kontantstrømmen kan det nevnes investeringer i konsernet som var på 677,3 MNOK i 2008. Beløpet er knyttet til busser, ferger og hurtigbåter.

Styret foreslår at det ikke utbetales utbytte for 2008.

ÅRSRESULTAT OG DISPONERINGER

Styret foreslår følgende disponering av årsresultatet i Tide ASA:

Overført annen egenkapital:
5.342.000 NOK

Selskapets frie egenkapital pr. 31.12.08:
208.413.000 NOK

BERGEN, 31. MARS 2009

Erik Eik
STYRELEDER

Steinar Madsen
NESTLEDER

Roald Georg Bergsaker
STYREMEDLEM

Knut Ravnå
STYREMEDLEM

Borghild Eldøen
STYREMEDLEM

Christine Rødsæther
STYREMEDLEM

Hilde Drønen
STYREMEDLEM

Karstein Bremnes
STYREMEDLEM

John Roald Nygaard
STYREMEDLEM

Mons Tore Nakken
STYREMEDLEM

Frode Sælen
STYREMEDLEM

Bjørn Ove Børnes
KONSERVERSJEF

Erklæring til årsberetningen og årsregnskapet 2008

Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2008 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettvise bilde av selskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet. Vi erklærer også at årsberetningen gir en rettvise oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til selskapet og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer selskapet og konsernet står overfor.

BERGEN, 31. MARS 2009

Erik Eik
STYRELEDER

Steinar Madsen
NESTLEDER

Roald Georg Bergsaker
STYREMEDLEM

Knut Ravnå
STYREMEDLEM

Borghild Eldøen
STYREMEDLEM

Christine Rødsæther
STYREMEDLEM

Hilde Drønen
STYREMEDLEM

Karstein Brønnes
STYREMEDLEM

John Roald Nygaard
STYREMEDLEM

Mons Tore Nakken
STYREMEDLEM

Frode Sælen
STYREMEDLEM

Bjørn Ove Børnes
KONSERN SJEF

Resultatregnskap

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA			Note	Konsern	
2008	2007			2008	2007
		Driftsinntekter			
0	0	Passasjerfrakt		886 206	821 217
0	0	Frakt av biler		394 348	246 839
0	0	Reiselivsinntekter		192 478	192 227
0	0	Restorasjonsinntekter		72 476	49 057
0	0	Kontraktsinntekter rutedrift	2	1 535 541	1 025 180
44 023	66 651	Andre driftsinntekter	24	139 555	149 770
44 023	66 651	Sum driftsinntekter		3 220 604	2 484 290
		Driftskostnader			
0	0	Varekostnad		141 969	20 843
63 467	23 851	Lønnskostnad	4,17	1 604 833	1 186 794
3 288	3 860	Avskrivning varige driftsmidler	7	242 293	207 716
0	0	Avskrivning immaterielle eiendeler	8	9 514	6 387
0	0	Nedskrivning varige driftsmidler	7	25 500	0
0	39 320	Nedskrivning goodwill	8	0	39 320
-31 371	-17 796	Gevinst ved salg av varige driftsmidler		-66 367	-48 795
40 969	39 167	Andre driftskostnader	5	1 172 632	923 272
76 353	88 402	Sum driftskostnader		3 130 374	2 335 537
-32 330	-21 751	Driftsresultat		90 230	148 753
0	0	Inntekt fra tilknyttede selskaper	10	222	407
		Finansinntekter og finanskostnader			
54 205	23 602	Finansinntekter		12 908	20 776
15 285	13 692	Finanskostnader		85 160	58 677
38 920	9 910	Netto finansposter	6	-72 252	-37 901
6 590	-11 841	Resultat før skattekostnad		18 200	111 259
1 248	7 851	Skattekostnad	19	4 746	39 965
5 342	-19 692	Årsresultat		13 454	71 294
		Tilordnet			
5 342	-19 692	Aksjonærer		13 744	71 447
0	0	Minoritetsinteresser		-290	-153
5 342	-19 692	Sum tilordnet		13 454	71 294
		Resultat per aksje eksklusiv egne aksjer (NOK)	3	0,61	4,06
		Utvannet resultat per aksje eksklusiv egne aksjer (NOK)	3	0,61	4,06

Balanse Eiendeler pr. 31.12.

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA				Konsern	
2008	2007		Note	2008	2007
		Anleggsmidler			
		Varige driftsmidler			
7 193	9 691	Tomter, bygninger og annen fast eiendom		30 659	246 951
0	0	Anlegg under utføring		314 375	273 334
0	0	Ferger og hurtigbåter		1 592 077	1 294 598
9 788	12 690	Busser og annet driftsløst		614 670	566 778
16 981	22 381	Sum varige driftsmidler	7	2 551 781	2 381 661
		Andre anleggsmidler			
10 800	12 048	Utsatt skattefordel	19	0	0
0	0	Andre immaterielle eiendeler	8	28 857	23 913
365 987	540 591	Investeringer i datterselskaper	9	0	0
6 174	6 174	Investeringer i tilknyttede selskaper	10	15 887	15 665
17 519	27 203	Investeringer i andre aksjer og andeler	11	18 508	28 177
0	0	Derivater	21	0	23 858
286	446	Andre langsiktige fordringer		5 270	6 277
400 766	586 462	Sum andre anleggsmidler		68 522	97 890
417 747	608 843	Sum anleggsmidler		2 620 303	2 479 551
		Omløpsmidler			
		Eiendeler holdt for salg			
184 996	0	Investeringer i datterselskaper	9	0	0
0	0	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	7,25	190 737	0
184 996	0	Sum eiendeler holdt for salg		190 737	0
		Øvrige omløpsmidler			
0	0	Varelager	12	32 017	26 295
220	0	Kundefordringer	13	145 155	162 178
446 382	280 119	Andre kortsiktige fordringer	13,22	264 553	158 030
28 499	137 324	Kontanter og bankinnskudd		101 573	210 196
475 101	417 443	Sum øvrige omløpsmidler		543 298	556 699
660 097	417 443	Sum omløpsmidler		734 035	556 699
1 077 844	1 026 286	Sum eiendeler		3 354 338	3 036 250

Egenkapital og gjeld pr. 31.12.

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA				Konsern	
2008	2007		Note	2008	2007
		Egenkapital			
		Innskutt egenkapital			
45 119	45 119	Aksjekapital		45 119	45 119
656 484	656 484	Overkursfond		656 484	656 484
701 603	701 603	Sum innskutt egenkapital	15	701 603	701 603
		Opptjent egenkapital			
11 229	20 913	Fond for urealiserte gevinster		11 229	38 091
0	0	Fond for vurderingsforskjeller		691	469
219 213	236 354	Annen egenkapital		264 715	309 783
230 441	257 267	Sum opptjent egenkapital		276 635	348 343
0	0	Minoritetsinteresser		1 590	4 766
932 044	958 870	Sum egenkapital		979 828	1 054 712
		Gjeld			
		Avsetning for forpliktelser			
22 499	27 129	Pensjonsforpliktelser	17	121 509	114 128
0	0	Utsatt skatt	19	115 630	127 372
22 499	27 129	Sum avsetning for forpliktelser		237 139	241 500
		Annen langsiktig gjeld			
0	0	Gjeld til kredittinstitusjoner	18	1 121 789	847 550
0	0	Derivater	21	49 864	0
0	0	Annen langsiktig gjeld	14	0	14 505
0	0	Sum annen langsiktig gjeld		1 171 653	862 055
		Kortsiktig gjeld			
12 548	11 844	Leverandørgjeld		167 982	147 643
90 000	0	Gjeld til kredittinstitusjoner	18	90 000	21 484
0	16	Betalbar skatt	19	983	2 764
9 067	15 771	Skyldige offentlige avgifter		106 636	117 284
0	0	Første års avdrag langsiktig gjeld	18	333 150	321 197
11 686	12 656	Annen kortsiktig gjeld	14,22	266 967	267 611
123 301	40 287	Sum kortsiktig gjeld		965 718	877 983
145 800	67 416	Sum gjeld		2 374 510	1 981 538
1 077 844	1 026 286	Sum gjeld og egenkapital		3 354 338	3 036 250

BERGEN, 31. MARS 2009

Erik Eik
STYRELEDER

Borghild Eldøen
STYREMEDLEM

John Roald Nygaard
STYREMEDLEM

Steinar Madsen
NESTLEDER

Christine Rødsæther
STYREMEDLEM

Mons Tore Nakken
STYREMEDLEM

Roald Georg Bergsaker
STYREMEDLEM

Hilde Drønen
STYREMEDLEM

Frode Sælen
STYREMEDLEM

Knut Ravnå
STYREMEDLEM

Karstein Bremnes
STYREMEDLEM

Bjørn Ove Børnes
KONSERNSJEF

Avstemming av egenkapital

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA						
	Aksjekapital	Egne aksjer	Overkursfond	Fond for urealiserte gevinster	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Balanse pr. 31. desember 2006	27 177	-1 944	268 783	16 242	161 512	471 770
Verdiregulering aksjer	0	0	0	2 433	0	2 433
Verdiregulering kontantstrømsikring	0	0	0	2 237	0	2 237
Årsresultat	0	0	0	0	-19 692	-19 692
Sum inntektsført	0	0	0	4 671	-19 692	-15 021
Kapitalutvidelse ved tingsinnskudd	4 609	0	101 397	0	0	106 006
Kapitalutvidelse ved kontantemisjon	6 667	0	148 000	0	0	154 667
Kapitalutvidelse ved reparasjonsemisjon	6 667	0	148 000	0	0	154 667
Emisjonskostnader	0	0	-13 467	0	0	-13 467
Skatt på emisjonskostnader	0	0	3 772	0	0	3 772
Solgt egne aksjer	0	1 944	0	0	41 067	43 011
Kurtasje egne aksjer	0	0	0	0	-1 313	-1 313
Innbetalt konsernbidrag	0	0	0	0	85 518	85 518
Skatt på konsernbidrag	0	0	0	0	-23 945	-23 945
Utbetalt utbytte	0	0	0	0	-6 794	-6 794
Balanse pr. 31. desember 2007	45 119	0	656 484	20 913	236 354	958 870
Verdiregulering aksjer	0	0	0	-9 684	0	-9 684
Årsresultat	0	0	0	0	5 342	5 342
Sum inntektsført	0	0	0	-9 684	5 342	-4 342
Utbetalt utbytte	0	0	0	0	-22 484	-22 484
Balanse pr. 31. desember 2008	45 119	0	656 484	11 229	219 212	932 044

Avstemming av egenkapital

Beløp i NOK 1 000

Konsern								
	Aksje- kapital	Egne aksjer	Overkurs- fond	Fond for urealiserte gevinster	Fond for vurderings- forskjeller	Annen egenkapital	Minoritets- interesser	Sum egenkapital
Balanse pr. 31. desember 2006	27 177	-1 944	268 783	18 462	63	215 011	45	527 596
Verdiregulering aksjer	0	0	0	1 808	0	0	0	1 808
Verdiregulering kontantstrømsikring	0	0	0	23 882	0	-11 648	0	12 234
Skatt på verdiregulering kontantstrømsikring	0	0	0	-6 061	0	2 891	0	-3 170
Årsresultat	0	0	0	0	1 884	69 563	-153	71 294
Sum inntektsført	0	0	0	19 629	1 884	60 806	-153	82 167
Kapitalutvidelse ved tingsinnskudd	4 609	0	101 397	0	0	0	0	106 006
Kapitalutvidelse ved kontantemisjon	6 667	0	148 000	0	0	0	0	154 667
Kapitalutvidelse ved reparasjonsemisjon	6 667	0	148 000	0	0	0	0	154 667
Emisjonskostnader	0	0	-13 467	0	0	0	0	-13 467
Skatt på emisjonskostnader	0	0	3 772	0	0	0	0	3 772
Solgt egne aksjer	0	1 944	0	0	0	42 343	0	44 287
Kurtasje egne aksjer	0	0	0	0	0	-1 313	0	-1 313
Trinnvis kjøp	0	0	0	0	0	79	0	79
Tilgang minoritetsinteresser ved konsernetablering	0	0	0	0	0	0	3 047	3 047
Avgang minoritetsinteresser ved trinnvis oppkjøp	0	0	0	0	0	-1 827	1 827	0
Mottatt utbytte	0	0	0	0	-1 478	1 478	0	0
Utbetalt utbytte	0	0	0	0	0	-6 794	0	-6 794
Balanse pr. 31. desember 2007	45 119	0	656 484	38 091	469	309 783	4 766	1 054 712
Verdiregulering aksjer	0	0	0	-9 684	0	0	0	-9 684
Verdiregulering kontantstrømsikring	0	0	0	-23 858	0	-49 277	-586	-73 721
Skatt på verdiregulering kontantstrømsikring	0	0	0	6 680	0	13 962	0	20 642
Årsresultat	0	0	0	0	222	12 942	290	13 454
Sum inntektsført	0	0	0	-26 862	222	-22 373	-296	-49 309
Effekt av fusjoner	0	0	0	0	0	-211	-1 180	-1 391
Utbetalt utbytte	0	0	0	0	0	-22 484	0	-22 484
Utbetaling til minoritetsinteresser	0	0	0	0	0	0	-1 700	-1 700
Balanse pr. 31. desember 2008	45 119	0	656 484	11 229	691	264 715	1 590	979 828

Fond for urealiserte gevinster	Tide ASA			Konsern			
	Aksjer for salg	Rentebytte- avtaler	Sum	Aksjer for salg	Rentebytte- avtaler	Oljesikring	Sum
Balanse pr. 31.12.2006	18 479	-2 237	16 242	18 479	-17	0	18 462
Årets endring	2 434	2 237	4 671	2 434	9 181	0	11 615
Skatt årets endring	0	0	0	0	-2 570	0	-2 570
Tilgang/avgang selskapssammenslutning	0	0	0	0	14 701	0	14 701
Skatt selskapssammenslutning	0	0	0	0	-4 116	0	-4 116
Balanse pr. 31.12.2007	20 913	0	20 913	20 913	17 178	0	38 091
Årets endring	-9 684	0	-9 684	-9 684	-67 203	-6 518	-83 405
Skatt årets endring	0	0	0	0	18 817	1 825	20 642
Overført annen egenkapital	0	0	0	0	31 208	4 693	35 901
Balanse pr. 31.12.2008	11 229	0	11 229	11 229	0	0	11 229

Kontantstrømoppstilling

Beløp i NOK 1 000

Tide ASA			Note	Konsern	
2008	2007	Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		2008	2007
6 590	-11 841	Resultat før skattekostnad		18 200	111 259
3 288	3 860	Ordinære avskrivninger		242 293	207 716
0	0	Ordinære avskrivninger immaterielle eiendeler		9 514	6 387
0	0	Nedskrivning materielle eiendeler		25 500	0
0	39 320	Nedskrivning immaterielle eiendeler		0	39 320
-31 297	-17 796	Tap/(gevinst) ved salg av anleggsmidler		-66 367	-48 795
0	0	Resultat fra tilknyttede selskaper		-222	-407
-38 920	-9 910	Netto finansposter		72 252	37 901
0	0	Endring i varelager		-5 722	-7 363
-220	125	Endring i kundefordringer		17 023	-28 470
704	-2 319	Endring i leverandørgjeld		20 339	-28 403
-4 630	-24 055	Endring pensjonsforpliktelse		7 381	-51 755
-16	-12 781	Utbetaling av skatt		-2 764	-18 696
-6 540	-16 831	Endring i andre tidsavgrensingsposter		-134 243	-94 214
-71 041	-52 228	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		203 185	124 480
		Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
34 188	22 036	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler		110 412	98 264
-780	-3 029	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler		-677 289	-405 779
0	0	Netto kontanteffekt ved konsernetablering/fusjon		-1 170	9 493
0	46	Innbetalinger ved salg av aksjer		0	160
-10 392	-3 016	Utbetalinger ved kjøp av aksjer		-9 480	-15 235
0	11 066	Innbetalinger fra andre investeringer		0	1 981
0	0	Utbetaling til andre investeringer		0	-1 905
23 016	27 103	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-577 527	-313 021
		Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
-13 734	-13 692	Betalte renter		-78 154	-47 307
41 579	23 602	Mottatte renter		12 908	20 776
12 626	0	Innbetalinger fra investering i datterselskap		0	0
0	0	Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld		515 595	65 539
0	0	Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld		-228 962	-234 766
90 000	0	Innbetalinger ved økning av kassekreditt		90 000	0
0	-2 249	Utbetaling ved reduksjon av kassekreditt		0	-2 249
0	0	Utbetaling ved nedbetaling av kortsiktig gjeld		-21 484	-1 416
-168 787	-386 672	Endring konsernkontoordning		0	0
0	295 867	Innbetaling av egenkapital		0	295 867
0	42 449	Innbetaling ved salg egne aksjer		0	42 449
-22 484	-6 794	Utbetaling av utbytte		-24 184	-6 794
0	85 518	Innbetaling av konsernbidrag		0	0
-60 800	38 029	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		265 719	132 099
-108 825	12 904	Netto endring likvider gjennom året		-108 623	-56 442
137 324	124 420	Betalingsmidler 01.01.		210 196	266 638
28 499	137 324	Betalingsmidler 31.12.		101 573	210 196
0	0	Bundne midler (skattetrekk)		837	2 097

Betalingsmidler består av kontanter i kasse og i bank.

Regnskapsprinsipper

GENERELT

Tide ASA er et norsk allmennaksjeselskap og ble stiftet 23. oktober 1880. Selskapet er notert på Oslo Børs og har foretaksnummer 912 423 921. Selskapet har sitt hovedkontor i Møllendalsveien 1a, 5893 Bergen, Norge.

Tide ASA er morselskap i et konsern, og datterselskapene har igjen ytterligere datterselskaper. En oversikt over konsernselskapene finnes i note 9, mens konsernets virksomhet er nærmere forklart i note 23. Konsernselskapene blir i det videre samlet omtalt som Tide, mens morselskapet betegnes Tide ASA.

Dette årsregnskapet ble vedtatt av selskapets styre 31. mars 2009.

Konsernet presenterer årsregnskapet i norske kroner (NOK), som også er funksjonell valuta i alle selskapene i konsernet med unntak av Tide Bus Danmark A/S som har danske kroner (DKK) som funksjonell valuta. Alle beløp i årsregnskapet er i hele tusen NOK, dersom ikke annet spesifikt er sagt.

Strukturendringer og sammenligningstall

Tide ASA overtok aksjene i Stavangerske AS i form av tingsinnskudd 26. juni 2007.

I note 1 er det utarbeidet proformatall for å illustrere hvilken effekt denne virksomhetssammenslutningen hadde hatt dersom den hadde skjedd ved inngangen til det aktuelle regnskapsår. Sammenligningstallene er ikke endret som følge av endringene.

REGNSKAPSPRINSIPPER

Konsern- og selskapsregnskapet til Tide er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) som fastsatt av EU, publisert av International Accounting Standards Board (IASB) og som er pliktig pr. 31. desember 2008. Til slutt i denne prinsippnoten er det tatt inn en oversikt over endringer i standarder og fortolkninger siste år, status på frivillige standarder og tolkninger og en kort omtale av hvordan Tide har forholdt seg til disse.

Historisk kost er lagt til grunn ved utarbeidelse av årsregnskapet med unntak av finansielle instrumenter tilgjengelig for salg og derivater. Disse er vurdert til virkelig verdi.

Bruk av IFRS fører til at ledelsen har benyttet forutsetninger som har påvirket estimater for eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysninger om potensielle forpliktelser. Fremtidige hendelser kan medføre at forutsetningene endrer seg. Effekten av endringene vil bli regnskapsført når en med tilstrekkelig sikkerhet kan fastsette de nye estimatene.

I det følgende blir konsernets regnskapsprinsipper presentert. Disse er

fulgt for alle år som er omfattet av dette årsregnskapet, hvis ikke annet er positivt sagt.

Klassifisering av balanseposter

Eiendeler som er knyttet til varekretsløpet er klassifisert som omløpsmidler.

Fordringer blir klassifisert som omløpsmidler dersom de skal tilbakebetales i løpet av ett år etter utbetalingstidspunktet. Andre eiendeler blir klassifisert som anleggsmidler.

For gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Valuta

Pengeposter i valuta er vurdert til kursen på balansedagen ved utgangen av regnskapsperioden.

Konsolideringsprinsipp

Konsernregnskapet omfatter morselskapet og datterselskapene. Konsernregnskapet er utarbeidet som om konsernet var én økonomisk enhet. Transaksjoner og mellomværende mellom selskapene, inkludert internfortjeneste og urealisert gevinst og tap i konsernet, er eliminert. Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede prinsipper, ved at datterselskapene følger de samme regnskapsprinsippene som morselskapet.

Konserndannelse

Kjøpte datterselskap blir regnskapsført i konsernregnskapet basert på konsernets kostpris. Ved utarbeidelse av konsernregnskap blir kostpris tilordnet identifiserbare eiendeler og gjeld i datterselskapet, og balanseført i konsernregnskapet til virkelig verdi på kjøpstidspunktet uavhengig av minoritetsinteresser. Eventuell merverdi eller mindreværdi ut over det som kan tilordnes identifiserbare eiendeler og gjeld blir balanseført som goodwill.

Datterselskaper etablert som følge av en fusjon behandles parallelt til datterselskaper som er kjøpt, ved at virkelig verdi av vederlaget til overdragende aksjonærer behandles som anskaffelseskost ved "rene" kjøp.

Omorganiseringer med uendret eierskap

Omorganiseringer med uendret eierskap videreføres i selskapsregnskapet til de verdiene investeringene var regnskapsført til umiddelbart før omorganiseringen.

Datterselskaper

Datterselskaper blir definert som investeringer der Tide har bestemmende innflytelse på selskapets finansielle og operasjonelle strategi. Bestemmende innflytelse oppnås når selskapet kan utøve kontroll over datterselskapet og

har den økonomiske risikoen knyttet til investeringen. Bestemmende innflytelse vil normalt foreligge når Tide har en direkte eller indirekte eierandel på mer enn 50% av selskapskapitalen. Datterselskapene blir konsolidert fra det tidspunktet Tide får kontroll over selskapet og den økonomiske risikoen for investeringen er overført. Tilsvarende blir de utelatt fra konsolidering fra og med realisasjonstidspunktet, det vil si fra det tidspunkt kontroll og den økonomiske risikoen for investeringen er overført til kjøper.

Investeringer i datterselskaper vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet.

Minoritetsinteresser

Andre eiere i datterselskapene enn Tide betegnes som minoritetsinteresser. Minoritetsinteressenes andel av egenkapital og årsresultat - basert på eierandel - er skilt ut som egen post både i resultatregnskapet og i balansen, og inngår som en del av henholdsvis årsresultatet og egenkapitalen. Balanseført verdi av minoritetsinteresser består av bokført egenkapital i datterselskapene og tilhørende netto merverdier i konsernet. Minoritetsinteressenes andel av årsresultatet består tilsvarende av årsresultatet i datterselskapene og tilhørende resultatførte netto merverdier i konsernet.

Transaksjoner med minoritetsinteresser

Transaksjoner med minoritetsinteresser behandles på samme måte som transaksjoner med aksjonærer i morselskapet. Ved kjøp fra minoritet blir differansen mellom pris og balanseført verdi av underliggende egenkapital, inklusiv mer-/mindreværdier i konsernet, på de ervervede aksjene trukket fra i morselskapets egenkapital. Gevinst eller tap på salg til minoritet føres direkte mot morselskapets egenkapital.

Tilknyttede selskaper

Tilknyttede selskaper er enheter konsernet har betydelig, men ikke bestemmende, innflytelse over. I konsernregnskapet regnskapsføres disse investeringene etter egenkapitalmetoden. Dette innebærer at en i resultatregnskapet på én linje presenterer Tides andel av resultatene fra de tilknyttede selskapene i tillegg til periodens resultatførte av- og nedskrivninger på netto merverdier identifisert ved anskaffelseskost og tilknyttede selskapet. Dette gjøres fra det tidspunktet betydelig innflytelse oppnås og til slik innflytelse opphører. I balansen inkluderes i tillegg til anskaffelseskost og akkumulerte resultatandeler Tides andel av akkumulerte egenkapitalføringer gjort i det tilknyttede selskapet og gjenværende netto merverdier knyttet til investeringene. Når Tides andel av tap overstiger investeringen i et tilknyttet foretak, blir Tides balanseførte verdi

Regnskapsprinsipper

redusert til null og ytterligere tap blir ikke regnskapsført med mindre Tide har påtatt seg juridiske forpliktelser for selskapet eller en underforstått plikt til å gjøre eller har gjort betalinger på vegne av et tilknyttet selskap.

I selskapsregnskapet regnskapsføres investeringer i tilknyttede selskaper etter kostmetoden. Dette innebærer at verdien økes med kapitalinnskudd fra investor og reduseres ved salg eller ved utdeling av egenkapital i det tilknyttede selskapet dersom utdelingen hentes fra egenkapital som var opptjent på investeringstidspunktet. I motsatt fall inntektsføres egenkapitalutdelingen.

Inntektsføring

Inntekter blir inntektsført i den perioden de er opptjent, det vil si når risiko og kontroll er gått over på kjøper. Inntektsført beløp utgjør virkelig verdi av vederlaget, etter reduksjon av merverdiavgift og rabatter.

Inntektene inkluderer i hovedsak følgende elementer:

Billettinntekter

Billettinntekter omfatter inntekter fra passasjerfrakt og frakt av biler. Mesteparten av dette er kontantsalg. Salg av enkeltreiser blir inntektsført når reisen er gjennomført. Salg av klippekort for passasjerer og kjøretøy blir inntektsført etter hvert som klippekortene blir benyttet. Ubenyttede klipp blir klassifisert som utsatt inntekt under annen kortsiktig gjeld i balansen. For riksvegferjerutene, anbudssamband er her unntatt, skal forpliktelsen knyttet til ubenyttede klippekort for et samband som skal legges ned eller som går ut i forbindelse med et eventuelt tap av anbud, refunderes av Staten. Kontraktsinntektene, se under, er fra Statens side ment å dekke denne forpliktelsen. Ubenyttede klippekort for disse sambandene er derfor inntektsført som et krav på Staten, sammen med øvrige kontraktsinntekter. Kravet mot Staten er balanseført som en reduksjon av gjeld til trafikantene (utsatt inntekt).

Kontraktsinntekter

Kontraktsinntekter er tilskudd fra det offentlige ved drift av ruter underlagt konsesjon og vederlag for kollektivtjenester i anbudskontrakter med det offentlige. Inntektsføring skjer i samsvar med tildeling fra myndighetene for hver enkelt periode. Denne tildelingen er ikke nødvendigvis lineær, men kan for enkelte kontrakter og ruter utgjøre et høyere beløp desto lavere trafikkinntektene er. Krav på kontraktsinntekt blir balanseført som en fordring dersom inntektene ikke fullt ut er innbetalt pr. årsskiftet

Restaurasjonsinntekter

Dette er inntekter som genereres via restaurantdrift på båter og ferjer og via

kiosksalg. Det meste av omsetningen er kontantsalg. Inntektene blir regnskapsført i samme periode som salget er gjennomført.

Reiselivsinntekter

Dette er inntekter generert via distribusjonsledd innen reiselivsenheten, og består hovedsakelig av kredittsalg via reisebyråer. Disse inntektsføres i samme periode som de er opptjent, det vil si når turen er utført og/eller tjenesten levert. En del av inntektene gjelder kredittsalg til utenlandske operatører.

Renteinntekter

Renteinntekter blir resultatført etter hvert som inntektene blir opptjent basert på den effektive-rente-metoden.

Offentlige tilskudd

Investeringsstilskudd

Investeringsstilskudd blir gitt for at selskapet skal kunne investere i anleggsmidler. Tilskuddet blir balanseført som en reduksjon av tilhørende eiendel når alle betingelser for tilskuddet er innfridd og resultatføres og klassifiseres i samsvar med kostnadsføring av underliggende eiendel.

Driftstilskudd

Tilskudd som kompenserer for kostnader eller manglende inntekter blir resultatført i samme år som kostnaden eller den manglende inntekten tilskuddet er ment å kompensere.

Immaterielle eiendeler

Goodwill

Merverdi ved kjøp av foretak som ikke kan allokere til eiendeler eller gjeldsposter på datoen for oppkjøpet, er klassifisert som goodwill i balansen. Ved investering i tilknyttet selskap er goodwill inkludert i kostprisen til investeringen. Ved realisasjon av investeringer vil tilhørende goodwill bli resultatført.

Goodwill blir ikke avskrevet, men tilordnet en kontantgenererende enhet og vurdert årlig for verdifall sammen med den kontantgenererende enheten. Dersom verdien på den kontantgenererende enheten er lavere enn regnskapsført beløp, nedskrives goodwill inntil det høyeste av denne verdien og null. Goodwill som gjelder tilknyttede selskaper blir testet for nedskrivning sammen med denne investeringen.

Andre immaterielle eiendeler

Andre immaterielle eiendeler med begrenset økonomisk levetid blir avskrevet lineært over forventet økonomisk levetid, og behandles for øvrig på samme måte som varige driftsmidler i regnskapet.

Anskaffelseskost for disse eiendelene avskrives lineært over følgende perioder:

Merkevarer	1 – 3 år
Markedsrelaterte eiendeler	1 – 5 år

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler med begrenset levetid blir avskrevet lineært over forventet økonomisk levetid. Varige driftsmidler er således vurdert til kostpris med fradrag for akkumulerte av- og nedskrivninger. Kostpris inkluderer lånekostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmidlet. Ikke-ferdigstilte varige driftsmidler regnskapsføres som anlegg under utføring. Når eiendeler er solgt eller avhendet, blir kostprisen og akkumulerte av- og nedskrivninger tilbakeført i regnskapet. Eventuelle tap eller gevinster fra salget i forhold til bokført verdi umiddelbart for realisasjonen blir resultatført.

Påløpte utgifter til utskifting av deler av driftsmiddel blir balanseført når slike utgifter er forventet å gi konsernet økonomiske fordeler over flere fremtidige perioder, og utgiftene for utskiftede deler kan måles pålitelig. Alle andre utgifter blir resultatført i den perioden utgiftene påløper. Ved utskifting resultatføres gjenværende bokført verdi av de komponenter som skiftes ut.

Kostpris med fradrag for utraneringsverdi blir avskrevet lineært fra kjøpstidspunktet over forventet økonomisk levetid på følgende måte:

Utstyr og inventar	3 – 5 år
Busser	9 – 10 år
Båter	9 – 30 år
Ferjer	25 – 30 år
Eiendommer	25 år

Avskrivingsperiode og –metode blir vurdert hvert år for å sikre at metoden og perioden som blir benyttet samsvarer med de økonomiske realitetene til anleggsmiddelet. Tilsvarende gjelder for utraneringsverdier. Anlegg under utføring avskrives ikke.

Kjøp og salg av varige driftsmidler vurderes som en del av den ordinære driften til selskapet. Gevinst og tap ved salg blir klassifisert som driftskostnader i resultatregnskapet.

Leie av varige driftsmidler

Leiekontrakter der konsernet i hovedsak innehar all risiko og kontroll klassifiseres som finansielle leieavtaler. Disse balanseføres ved leieperiodens begynnelse til det laveste av virkelig verdi

Regnskapsprinsipper

på leide driftsmidler og nåverdien av den samlede minimumsleie.

Hver leiebetaling allokeres mellom et avdragsselement og et renteelement på en slik måte at det oppnås en konstant rentekostnad på utestående balanseført leieforpliktelse. Rentekostnaden resultatføres som finanskostnad. Leieforpliktelsen, med fradrag for rentekostnadene, klassifiseres som kortsiktig eller langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner, avhengig av forfallstidspunkt. Varige driftsmidler anskaffet gjennom en finansiell leieavtale avskrives over forventet brukstid eller leieperioden dersom denne er kortere. Restverdi/gjenkjøpsverdi vil være nedre grense for eiendelens bokførte verdi.

Leieavtaler som ikke er finansielle blir klassifisert som operasjonelle. For operasjonelle leieavtaler blir leiebetalingene behandlet som en driftskostnad, med leiekostnaden systematisk fordelt over hele leieperioden.

Nedskrivning av ikke-finansielle anleggsmidler

Vurdering av verdifall blir gjort på en vurderingsenhet som genererer en selvstendig kontantstrøm. Ved indikasjoner på behov for nedskrivning relatert til anleggsmidler, vil det bli vurdert om gjenvinnbart beløp på anleggsmidlene relatert til den tilhørende vurderingsenheten overstiger regnskapsført verdi. Gjenvinnbart beløp beregnes som det høyeste av vurderingsenhetens bruksverdi og netto salgsverdi. Med bruksverdi menes nåverdien av fremtidige kontantstrømmer som forventes å oppstå fra vurderingsenheten mens netto salgsverdi defineres som differansen mellom markedsverdi på balansedagen og antatte salgskostnader. I de tilfeller anleggsmidlene i vurderingsenheten er bundet opp i kontrakter og ikke kan realiseres uten at kontraktsbrudd kan påberopes av avtalepart, benyttes bare bruksverdi som et alternativ for gjenvinnbart beløp.

Fremtidige kontantstrømmer omfatter vurderingsenhetens kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter før skatt tillagt tilhørende anleggsmidlers terminalverdi ved utløp av de kontrakter som eventuelt er grunnlaget for vurderingsenheten. Erstatningsinvesteringer inkluderes i de fremtidige kontantstrømmene ved beregning av bruksverdi, mens investeringer som øker kapasiteten holdes utenfor.

Dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn regnskapsført verdi, vil anleggsmidlene bli nedskrevet til denne verdien. Eventuell goodwill blir redusert først.

Nedskrivningen blir tilbakeført dersom grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede, med unntak for goodwill, som ikke har en slik tilbakeføringsadgang.

Anleggsmidler holdt for salg

Anleggsmidler blir klassifisert som holdt for salg når deres balanseførte verdi i hovedsak vil bli realisert ved en salgstransaksjon og et salg er vurdert som svært sannsynlig. Klassifisering til holdt for salg skjer fra og med det tidspunktet anleggsmidlene er besluttet solgt og eiendelene er aktivt markedsført til en pris som er rimelig sett i forhold til eiendelens virkelige verdi. Videre er det en betingelse for klassifisering som holdt for salg at salget forventes innregnet innen ett år etter beslutningen om salg er tatt og at det er usannsynlig at det vil bli gjort betydelige endringer i planene om salg, herunder at disse vil bli trukket tilbake. Fra tidspunktet for klassifisering til holdt for salg foretas ikke avskrivninger på eiendelene. Måling skjer til laveste av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsgjester, hvis balanseført verdi i hovedsak skal realiseres ved en salgstransaksjon og ikke fortsatt bruk.

Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter er definert som enhver kontrakt som både gir opphav til en finansiell eiendel for et foretak og en finansiell forpliktelse eller

egenkapitalinstrument for et annet foretak. Finansielle instrumenter omfatter derivater, bankinnskudd, aksjeinvesteringer, fordringer lån fra kredittinstitusjoner, skyldige offentlige avgifter, påløpte kostnader og leverandørgjeld. Forskuddsbetalte kostnader og inntekter er her unntatt.

Alt kjøp og salg av finansielle instrument blir regnskapsført på transaksjonsdagen.

Et derivat er et finansielt instrument med alle følgende karakteristikk:

- Verdien på instrumentet blir endret som et resultat av endringer i rente, kurs eller pris på et underliggende objekt.
- Instrumentet krever ingen eller liten initiell investering.
- Instrumentet blir gjort opp på en fremtidig dato.

Standarden skiller mellom fem kategorier av finansielle instrumenter, og klassifiseringen er avhengig av formålet med investeringen. Formålet blir vurdert av ledelsen i forkant av investeringen og ved hvert rapporteringstidspunkt.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer har faste eller bestembare betalinger og er ikke notert i et aktivt marked. Disse blir regnskapsført til amortisert kost redusert for tap på verdifall. Kundeordringer, andre fordringer og bankinnskudd er slike instrumenter. Effektiv rente på rentebærende instrumenter resultatføres under finansinntekter.

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg
Kategorien "tilgjengelig for salg" inneholder alle finansielle eiendeler som ikke er klassifisert som utlån og fordringer eller som skal klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet. For Tide er dette hovedsakelig investeringer i aksjer. Når verdipapirer klassifisert som tilgjengelig for salg selges eller nedskrives, føres samlet verdiregulering som er ført i egenkapitalen over resultatet som gevinst eller tap fra investeringer i verdipapirer.

Klassifisering, verdimåling, verdsettelse og behandling verdiendringer for finansielle instrumenter:

Klassifisering	Verdimåling/verdsettelse		
	Utenfor sikring	Innenfor sikring	Behandling av verdiendringer/ amortisering
Kategorier			
Virkelig verdi med verdiendring over resultatregnskapet	Virkelig verdi 1) *)	Virkelig verdi	Resultatet
Holde til forfall	Amortisert kost 2)	Virkelig verdi	Resultatet
Lån og fordringer direkte fra enheten	Amortisert kost 2)	Virkelig verdi	Resultatet
Tilgjengelig for salg	Virkelig verdi 1) 2)	Virkelig verdi	Mot egenkapitalen
Øvrige finansielle forpliktelser	Amortisert kost	Virkelig verdi	Resultatet
*) EK-instrument der virkelig verdi ikke kan fastsettes	Kost 3)	Virkelig verdi	I/A
1) Egenkapitalinstrument kan i særlige tilfeller vurderes til kost 2) Eiendeler i disse kategoriene skal testes for nedskrivning			

Utbytte på aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg føres over resultatet, under finansinntekter, når konsernets rett til utbyttet er fastslått.

Virkelig verdi av børsnoterte investeringer er basert på gjeldende kjøpskurs. Hvis markedet for verdipapiret ikke er aktivt (eller hvis det gjelder et verdipapir som ikke er børsnotert), bruker konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette den virkelige verdien. Disse omfatter i hovedsak nylig gjennomførte transaksjoner til markedsvilkår eller henvisning til andre instrumenter som i vesentlig grad er like. Teknikkene vektlegger markedsinformasjon i størst mulig grad og i minst mulig grad selskapsespesifikk informasjon.

På hver balansedag vurderer konsernet om det finnes objektive indikatorer som tyder på verdiforringelse av enkelte eiendeler eller grupper av finansielle eiendeler. For aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg vil et betydelig eller langvarig fall i virkelig verdi under anskaffelseskost være en indikator på at aksjen er verdiforringet. Dersom slike objektive indikatorer foreligger for finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, tas det samlede tapet – målt som differansen mellom anskaffelseskost og virkelige verdi, fratrukket eventuelt tidligere resultatførte nedskrivninger – ut av egenkapitalen og regnskapsføres i resultatregnskapet. Verdiforringelse på aksjer og tilsvarende instrumenter ført i resultatregnskapet reverseres ikke gjennom resultatregnskapet.

Øvrige finansielle forpliktelser

Disse forpliktelsene, herunder leverandørgjeld og påløpte kostnader, blir balanseført til virkelige verdi på etableringstidspunktet, inklusiv fradrag for eventuelle omkostninger ved låneopptak, og regnskapsføres senere til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metoden.

Sikring

Regnskapsføring som sikring (sikringsbøker) har til formål å ta høyde for motsvarende hendelser av verdiendringer i kontantstrømmene for sikringsinstrument og sikringsobjekt. Følgende krav må være oppfylt for at sikringsbøker skal kunne brukes:

- Sikringsrelasjonen må utpekes og dokumenteres ved etablering, inkl. foretakets målsetting og strategi for risikostyring.
- Sikringen må ved inngåelse forventes å være høyst effektiv gjennom sikringsperioden (80% - 125%).
- Ved sikring av fremtidige kontantstrømmer må den fremtidige transaksjonen som er underlagt sikring være høyst sannsynlig.
- Sikringseffektivitet må løpende kunne

måles på en pålitelig måte.

- Faktisk sikringseffektivitet må måles og dokumenteres. Verdiendringen på sikringsinstrumentet må motvirke 80% til 125% av endringene i sikringsobjektet gjennom hele perioden.

Selskapet har ikke benyttet verdisikring eller sikring av nettoinvestering i utenlandsk virksomhet de siste to årene.

Kontantstrømsikring

Ved sikring av fremtidige transaksjoner (kontantstrømmer) skal den effektive delen av gevinster eller tap på sikringsinstrumentet føres midlertidig mot egenkapitalen. Når den sikrede transaksjonen skjer, blir egenkapitalføringen reversert og resultatført mot den posten sikringen gjelder i samme periode som den sikrede transaksjonen påvirker resultatet. Tilsvarende reversering og resultatføring gjennomføres dersom sikringen avbrytes eller regnes som ineffektiv. Markedsverdien på den inngåtte sikringsavtalen er beregnet med grunnlag i den pris som er fastsatt basert på aktuelle kurser i markedet på rapporteringsdagen.

Rentebytteavtaler

Formålet med rentebytteavtaler som konsernet har inngått er sikring av fremtidige rentekostnader på langsiktig gjeld. Sikringen blir følgelig behandlet som en kontantstrømsikring. Verdien på rentebytteavtalene inngår i regnskapsposten Derivater.

Oljeprisavtaler

Formålet med oljeprisavtaler som konsernet har inngått er sikring av fremtidige drivstoffkostnader. Sikringen blir følgelig behandlet som en kontantstrømsikring. Verdien på oljeprisavtalene inngår i regnskapsposten Derivater.

Varelager

Lager av innkjøpte varer er verdsatt til laveste verdi av kostpris etter FIFO-prinsippet og virkelig verdi. Kostpris for varelager omfatter alle kjøpsutgifter, bearbeidingsutgifter og andre utgifter som er påløpt for å bringe varene til deres sted/lokasjon og tilstand på balansedagen.

Det blir gjennomført nedskrivning for påregnelig ukurans, det vil si differanse mellom kostpris og en lavere virkelig verdi. Virkelig verdi er her antatt fremtidig salgsvederlag med fradrag for salgskostnader.

Kontanter og bankinnskudd

Kontanter og bankinnskudd omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige likvide plasseringer som straks og med uvesentlig kursrisiko kan

konverteres til kjente kontantbeløp og med forfallsdato kortere enn tre måneder fra kjøpsdato. Kontanter og bankinnskudd inkluderer også kassekreditt. Kassekreditt er klassifisert som kortsiktig gjeld i balansen.

Kjøp og salg av egne aksjer

Ved tilbakekjøp av egne aksjer blir kjøpesummen inklusive direkte kostnader ført som reduksjon i egenkapitalen. Pålydende av egne aksjer blir ført til reduksjon av innskutt egenkapital, resten som reduksjon av opptjent egenkapital. Ved salg av egne aksjer føres netto mottatt beløp på fra salget direkte mot opptjent egenkapital.

Resultater pr. aksje

Resultat pr. aksje

Resultat pr. aksje er beregnet ved å dele den delen av årsresultatet som er tilordnet selskapets aksjonærer med et veid gjennomsnitt av antall utstedte ordinære aksjer gjennom året, fratrukket egne aksjer.

Utvannet resultat pr. aksje

Ved beregning av utvannet resultat pr. aksje benyttes det veide gjennomsnitt av antall utstedte ordinære aksjer i om løp regulert for effekten av konvertering av alle potensielle aksjer som kan medføre utvanning. Det er to kategorier av potensielle aksjer som kan medføre utvanning; konvertibelt lån og aksjeopsjoner. Tide-konsernet har ingen av disse, og resultat pr. aksje og utvannet resultat pr. aksje er dermed de samme verdiene i Tide-konsernet.

Pensjoner

Ytelsesbaserte ordninger

Pensjonskostnader og -forpliktelser blir beregnet av aktuar etter lineær opptjening. Utrekningene er basert på økonomiske forutsetninger for blant annet diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkasting på pensjonsmidler og aktuarmessige forutsetninger om mellom annet dødsrate og frivillig avgang.

Det balanseførte beløpet av pensjoner utgjør summen av netto pensjonsforpliktelse og akkumulerte estimatavvik. Netto pensjonsforpliktelse er forskjellen mellom den beregnede brutto pensjonsforpliktelsen, som representerer en nåverdi av antatte fremtidige pensjonsutbetalinger, og pensjonsmidlene vurdert til virkelig verdi.

Endringer i forpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplaner blir resultatført i den grad de skjer med tilbakevirkende effekt. I motsatt fall blir de behandlet sammen med de endringer i forpliktelsene som skyldes endringer i forutsetningene.

Dette betegnes samlet som estimatavvik. Estimataavvik blir resultatført over forventet gjenværende opptjeningstid så langt avviket overstiger det høyeste av 10% av pensjonsmidlene og 10% av pensjonsforpliktelsene pr. inngående balanse i regnskapsåret. Denne måten å periodisere estimatavvikene på benevnes "korridormetoden".

Dersom pensjonsmidlene overstiger pensjonsforpliktelsene er ordningen overfinansiert. Overfinansieringen blir balanseført i den grad det er sannsynlig at denne vil kunne bli brukt til å innfri forpliktelsene i den aktuelle pensjonsordningen.

Arbeidsgiveravgiften blir kostnadsført ut fra innbetalt pensjonspremie og endring i netto pensjonsforpliktelse i den enkelte pensjonsordning.

Innskuddsordning

Ved innskuddsplaner betaler konsernet innskudd til offentlig eller privat administrerte forsikringsplaner for pensjon på obligatorisk, avtalemessig eller frivillig basis. Konsernet har ingen ytterligere betalingsforpliktelser etter at innskuddene er betalt. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad når de forfaller. Forskuddsbetalte innskudd bokføres som en eiendel i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere fremtidige innbetalinger.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både skatt som skal betales i perioden og endring i utsatt skatt og utsatt skattefordel. Utsatt skatt er beregnet som 28 prosent (gjeldende skattesats) av de midlertidige forskjellene som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt eventuelt ligningsmessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller er utlignet i den grad disse gjelder samme skattesubjekt. Oppføring av utsatt skattefordel på netto skattereduserende forskjeller som ikke er utlignet og underskudd til fremføring, er begrunnet med forventet fremtidig inntjening. Utsatt skatt og skattefordel som kan føres opp i balansen er oppført netto.

Skatt på konsernbidrag

Skatteeffekten knyttet til konsernbidrag avgitt på grunnlaget av regnskapsårets skattepliktige inntekt blir ført som reduksjon i betalbar skatt og reduksjon utsatt skattefordel/økning utsatt skatt. For mottatt konsernbidrag knyttet til regnskapsårets skattepliktige inntekt blir skatteeffekten ført som økning i betalbar skatt/reduksjon utsatt skattefordel og reduksjon utsatt skatt/økning utsatt skattefordel.

Utbytte/konsernbidrag

Foreslått utbytte inngår som en del av egenkapitalen frem til endelig vedtak om utbytte på generalforsamlingen. Inntil vedtatt utbytte er utbetalt, blir dette regnskapsført som kortsiktig gjeld. Tilsvarende gjelder for avgitt konsernbidrag.

Avgitt konsernbidrag regnskapsføres i vedtaksåret som en økning av bokført verdi på investeringen i mottakende selskap dersom Tide ASA har direkte eierinteresser i dette selskapet. Dersom Tide ASA ikke har eierinteresser i mottakende selskap føres avgitt konsernbidrag til reduksjon i opptjent egenkapital.

Mottatt konsernbidrag resultatføres i vedtaksåret dersom Tide ASA har direkte eierinteresser i dette selskapet og dette er hentet fra akkumulerte resultater i Tide ASAs eierperiode. Dersom konsernbidraget representerer tilbakebetaling av egenkapitalen på konsernetableringstidspunktet, føres mottatt konsernbidrag som reduksjon i investeringens bokførte verdi.

Regnskapsføring av konsernbidrag gitt til eller fra andre enn det nærmeste selskapet blant selskaper i rett opp- eller nedadstigende linje er ikke omfattet av beskrivelsen over.

Avsetninger

En avsetning blir regnskapsført når, og bare når:

- > selskapet har en gjeldende forpliktelse som følger av hendelser som har skjedd og
- > det kan gjøres sannsynlig at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av forpliktelsen,
- > og at størrelsen på beløpet kan måles pålitelig.

Avsetninger er gjennomgått hver balansedato og nivået reflekterer det beste estimatet på forpliktelsen.

Restrukturering

Restruktureringsavsetninger inkluderer bare direkte utgifter knyttet til selve restruktureringen som er nødvendig og som ikke er en del av den daglige driften.

Vilkår og tidspunkt for restrukturering:

- selskapet har en detaljert plan for restrukturering der forretningsområdet er identifisert
- lokaliteter som blir påvirket er klarlagt
- hvilke type avdelinger som blir påvirket er klarlagt
- tallet på ansatte som vil få økonomisk kompensasjon er klart
- hvilke type utgifter som vil påløpe er klarlagt

- når restruktureringen er tenkt startet er tidfestet og
- hovedinnholdet i restruktureringsplanen er kommunisert til de som vil bli påvirket av denne.

Når noen eller alle utgifter knyttet til restruktureringen skal dekkes av andre, blir disse regnskapsført hos selskapet inntil det er avklart at utgiftene vil bli dekket av andre.

Tapskontrakter

Konsernets virksomhet innebærer at det inngås en rekke kontrakter med det offentlige om levering av kollektivtjenester. For flere av disse kontraktene har konsernet en stor del av risikoen for utviklingen i flere kostnadsarter (for eksempel lønn og drivstoff) uten at inntektene endres tilsvarende. Dette kan resultere i at kontraktene blir ulønnsomme dersom kostnadene øker i større omfang enn inntektene. Konsernet måler derfor nåverdien av fremtidige forventede kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter i den enkelte kontrakt, hvorav estimerte utbetalinger omfatter alle uunngåelige fremtidige betalbare driftskostnader. Av- og nedskrivninger, finanskostnader og skatt inkluderes således ikke. I den grad den enkelte kontrakt regnes som en kontantgenererende enhet defineres dermed kontantstrømmen på samme måte som den som legges til grunn i nedskrivningstester for anleggsmidlene, med unntak av at anleggsmidlenes terminalverdi ved utløp av kontraktene ikke tas med. Salgsvederlag for eventuelle realisasjoner av anleggsmidlene inkluderes heller ikke i denne beregningen. Dersom beregningene viser en negativ nåverdi, regnskapsføres dette beløpet som en avsetning. Avsetningen reverseres i takt med eventuell reduksjon av negativ nåverdi i senere perioder.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon om selskapets posisjoner på balansedagen er tatt hensyn til i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets posisjon på balansedagen, men som vil påvirke selskapets posisjon i fremtiden, opplyses om dersom dette er vesentlig.

Oversikt over endringer i IFRS siste år:

a) Endringer i publiserte standarder med ikrafttredelse i 2008

- IAS 39 Financial instruments: Recognition and measurement og IFRS 7 Financial instruments – disclosures, gir mulighet til å reklassifisere finansielle eiendeler ut fra målekategoriene "til virkelig verdi med verdiendring mot resultat" og "tilgjengelig for salg" og inn i andre i andre målekategorier for

finansielle eiendeler. Tide har ikke benyttet seg av denne muligheten for reklassifisering.

- IFRIC 14, IAS 19 – The limit on a defined benefit asset, minimum funding requirements and their interaction – gir veiledning for vurdering av størrelsen av overfinansiering som kan balanseføres som eiendel i samsvar med IAS 19. Den forklarer også hvordan pensjonsmidler eller pensjonsforpliktelser kan påvirkes av lovfestet eller kontraktmessige minimumskrav til finansiering. Denne fortolkningen har ingen innvirkning på konsernet da Tide har netto pensjonsforpliktelser og ikke er underlagt minimumskrav til finansiering.
- IFRIC 11, IFRS 2 – Group and treasury share transactions – gir veiledning om hvorvidt aksjebaserte transaksjoner som involverer egne aksjer eller aksjer i konsernselskaper skal regnskapsføres som oppgjort med egenkapitalinstrumenter eller med kontanter i selskapsregnskapet til morselskapet og hvert enkelt konsernselskap. Fortolkningen har ingen innvirkning på regnskapet.

b) Standarder og endringer hvor konsernet har valgt tidlig anvendelse

- IFRS 8 Operating segments erstatter IAS 14 Segment reporting (ikrafttredelse fra 1. januar 2009). Den nye standarden krever bruk av en ledelsestilhærming hvor segmentinformasjon presenteres på samme måte som ved intern rapportering. Dette har resultert i en reduksjon av antall segmenter som blir presentert ved at ferge- og hurtigbåtvirksomheten nå presenteres samlet. Dette er konsistent med intern rapportering til øverste beslutningstaker. Sammenligningstallene er omarbeidet.

c) Standarder, fortolkninger og endringer som er trådt i kraft i 2008, men som etter ledelsens vurdering ikke er relevante for konsernet

- IFRIC 12, Service concession arrangements

d) Fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor konsernet ikke har valgt tidlig anvendelse

Konsernet vil anvende alle endringer nedenfor med ikrafttredelse fra 1. januar 2009 fra og med denne datoen.

- IFRS 3 (revidert), Business combination (ikrafttredelse fra 1. juli 2009). Den reviderte standarden fortsetter å benytte oppkjøpsmetoden for virksomhetssammenslutninger, men med noen vesentlige endringer. For eksempel skal alle vederlag ved kjøp av virksomhet regnskapsføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet.

Betingede vederlag klassifiseres normalt som gjeld og etterfølgende verdiendringer resultatføres. Det er konsernets valg fra oppkjøp om en skal måle eventuelle ikke-kontrollerende interesser i det oppkjøpte selskapet til virkelig verdi eller kun til ikke-kontrollerende interesser andel av nettoeiendelene i det overtatte selskap. Alle transaksjonskostnader skal kostnadsføres. Konsernet vil anvende IFRS 3 (Revised) fremadrettet for alle virksomhetssammen-slutninger fra 1. januar 2010.

- IFRS 5 (endret), Non-current assets held-for sale and discontinued operations (ikrafttredelse fra 1. juli 2009). Endringen klargjør at alle eiendeler og forpliktelser til et datterselskap skal klassifiseres som holdt for salg hvis et salg av deler av investeringen resulterer i tap av kontroll. Relevant tilleggsinformasjon skal gis for datterselskapet hvis definisjonen for avvirket virksomhet blir oppfylt. Konsernet vil anvende IFRS 5 (endret) fremadrettet fra 1. januar 2010.
- IAS 1 (revidert), Presentation of financial statements (ikrafttredelse fra 1. januar 2009). Den reviderte standarden vil forby presentasjon av inntekts- og kostnadsposter (dvs. endring i egenkapital som ikke er relatert til eierne) i endringer i egenkapital og krever at endringer i egenkapital som ikke er relatert til eierne blir presentert separat fra transaksjoner med eierne. Alle ikke eierrelaterte endringer i egenkapitalen skal presenteres i et resultatregnskap, men enheter kan velge å presentere et resultatregnskap (resultatregnskapet "comprehensive income") eller to oversikter (resultatregnskapet og andre egenkapitalbevegelser). Når enheter endrer eller reklassifiserer sammenligningsinformasjon, må de også presentere en endret inngående balanse for sammenligningsperiodene i tillegg til nåværende krav om å presentere utgående balanser for aktuell periode og sammenligningsperioder. Det er sannsynlig at konsernet vil presentere resultatregnskapet og andre egenkapitalbevegelser som to oversikter.
- IAS 19 (endret), Employee benefits (ikrafttredelse fra 1. januar 2009).

o Endringen klargjør at en planendring som medfører en endring i hvorvidt et pensjonsløfte blir påvirket av fremtidige lønnsøkninger er en avkorting, mens en endring som endrer pensjon som tilskrives tidligere perioders tjenester medfører en negativ kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening hvis den resulterer i en reduksjon i nåverdien av ytelsesbasert pensjonsforpliktelse.

o Definisjonen av avkastning på pensjonsmidler er blitt endret til å stadfeste at administrasjonskostnader i planordningen blir trukket fra i beregningen av avkastning av pensjonsmidler kun i den utstrekning slike kostnader har vært ekskludert fra måling av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen.

o Forskjellen mellom kortsiktige og langsiktige ytelser til ansatte vil bli basert på om ytelsene forfaller til oppgjør før eller etter 12 måneder etter at ansatte tjenesten er ytt.

o IAS 37 Provisions, contingent liabilities and contingent assets, krever at betingede forpliktelser skal opplyses om i note, og ikke balanseføres. IAS 19 er blitt endret for å bli konsistent.

- IAS 23 (Amendment), 'Borrowing costs' (ikrafttredelse fra 1. januar 2009). IAS 23 (Amendment) krever at alle lånekostnader skal balanseføres i den grad de er direkte henførbare til anskaffelse, bygging eller produksjon av en kvalifiserende eiendel (en eiendel det tar betydelig tid å klargjøre for bruk eller salg) som en del av anskaffelseskost på eiendelen. Gjeldende valgmulighet for umiddelbar innregning som kostnad av slike lånekostnader faller bort. Konsernet praktiserer allerede i dag balanseføring av slike lånekostnader uavhengig av eksisterende valgadgang.
- IAS 27 (revidert), Consolidated and separate financial statements, (ikrafttredelse fra 1. juli 2009). Den reviderte standarden krever at effekten av alle transaksjoner med ikke-kontrollerende interesser skal føres i egenkapitalen hvis det ikke er endring i kontroll og disse transaksjonene vil ikke lenger resultere i goodwill eller gevinster eller tap. Denne standarden spesifiserer også regnskapsførselen når kontroll opphører. Enhver gjenværende interesse i enheten blir målt til virkelig verdi, og gevinst eller tap blir resultatført. Konsernet planlegger å anvende IAS 27 (revidert) fremadrettet fra 1. januar 2010, men fører allerede i dag transaksjoner med ikke-kontrollerende interesser i egenkapitalen så lenge det ikke er endring i kontroll.
- IAS 28 (endret), Investments in associates (ikrafttredelse fra 1. januar 2009). En investering i et tilknyttet foretak skal behandles som en separat eiendel i forbindelse med test for nedskrivning. Endringen forventes ikke å ha vesentlig innvirkning på regnskapet.
- IAS 36 (endret), Impairment of assets (ikrafttredelse fra 1. januar 2009). Når virkelig verdi minus salgsgutgifter er kalkulert ved hjelp av diskonterte kontantstrømmer, skal det gis

tilleggsopplysninger tilsvarende som de som skal gis ved beregning av bruksverdi.

- IAS 38 (endret), Intangible assets (ikrafttredelse fra 1. januar 2009). En forskuddsbetaling kan kun bli balanseført hvis betalingen er utført på forskudd for å oppnå en rettighet til en vare eller mottak av en tjeneste. Dette betyr eksempelvis at en utgift for ordrekataloger vil bli resultatført når konsernet har tilgang til katalogene, og ikke når katalogene er distribuert til kundene.

- IAS 39 (endret), Financial instruments: Recognition and measurement (ikrafttredelse fra 1. januar 2009).

- o Endringen klargjør at det er mulig å reklassifisere ut av eller inn i kategorien til virkelig verdi over resultatet når et derivat kvalifiserer eller opphører å kvalifisere, som et sikringsinstrument i en kontantstrømsikring eller netto investerings sikring.

- o Definisjonen av finansielle eiendel eller finansielle forpliktelse til virkelig verdi over resultatet er også endret. Endringen klargjør at det er forholdet på tidspunkt for første gangs balanseføring som avgjør hvorvidt en finansiell eiendel eller forpliktelse er del av en portefolje hvor det er et mønster av kortsiktig profittaking.

- o De nåværende retningslinjene for utpeking og dokumentering av sikringer stadfester at et sikringsinstrument må involvere en ekstern part i forhold til rapporteringsenheten og anfører et segment som et eksempel på en rapporteringsenhet. For at sikringsbokføring pr. i dag skal anvendes på segmentnivå, må kravene for sikringsbokføring overholdes for det gjeldende segmentet. Endringen fjerner eksempelet om segmentet slik at retningslinjene blir konsistente med IFRS 8, Operating segments, som krever at opplysninger om segmenter skal basere seg på informasjon som rapporteres til foretakets øverste beslutningstaker. For segmentrapporteringsformål utpeker i dag hvert datterselskap kontrakter med konsernets sentrale finansavdeling som enten verdi- eller kontantstrøms sikringer, slik at sikringene blir rapportert i det samme segmentet som sikringsobjektene tilhører. Dette er konsistent med informasjonen som betraktes av foretakets øverste beslutningstaker. Etter at endringen trer i kraft vil sikringen fortsette å bli reflektert i det samme segmentet som sikringsobjektet tilhører (og informasjon gitt til

øverste beslutningstaker i foretaket), men konsernet vil ikke formelt dokumentere og teste denne sammenheng.

- o Ved ny måling av balanseført verdi av et gjeldsinstrument ved opphør av regnskapsføring av verdisikring, klargjør endringen at en revidert effektiv rente skal benyttes (beregnet på den dato hvor verdisikringen opphører).

Det er ikke forventet at endringen vil påvirke regnskapet.

- IAS 1 (endret), Presentation of financial statements (ikrafttredelse fra 1. januar 2009). Endringen klargjør at det ikke er en direkte sammenheng mellom klassifiseringen som holdt for handelsformål (del av kategorien til virkelig verdi over resultatet) i henhold til IAS 39, Financial instruments: Recognition and measurement og kategorisering som kortsiktige eller langsiktige poster. Det er ikke forventet at endringen vil påvirke regnskapet.

- Det er innført en rekke endringer i IFRS 7, Financial instruments: Disclosures, IAS 8, Accounting policies, changes in accounting estimates and errors, IAS 10, Events after the reporting period, IAS 18, Revenue og IAS 34, Interim financial reporting, som en del av IASBs årlige forbedringsprosjekt som ble publisert i mai 2008 (ikke adressert over). Disse endringene vil sannsynligvis ikke påvirke regnskapet og har derfor ikke blitt analysert i detalj.

- IFRIC 16, Hedges of a net investment in a foreign operation (ikrafttredelse fra 1. oktober 2008). IFRIC 16 klargjør regnskapsmessig behandling av sikring av nettoinvestering. Denne inkluderer det faktum at sikring av nettoinvesteringer relaterer seg til forskjellig funksjonell valuta og ikke presentasjonsvaluta, samt at sikringsinstrumenter kan eies hvor som helst i konsernet (men ikke i nettoinvesteringen som sikres). Kravet i IAS 21, 'The effects of changes in foreign exchange rates', gjelder for sikringsobjektet. Det er ikke forventet at fortolkningen vil ha innvirkning på regnskapet.

e) Fortolkninger til eksisterende standarder som ikke har trådt i kraft og som etter ledelsens vurdering ikke er relevante for konsernet (ikrafttredelse fra 1. januar 2009 viss ikke annet er sagt).

- IFRS 1 (endret), First time adoption of IFRS og IAS 27 (endret), Consolidated and separate financial statements.
- IFRS 2 (endret), Share-based payment.
- IAS 16 (endret), Property, plant and equipment (og følgeendring i IAS 7,

Statement of cash flows). Endringen vil ikke ha en påvirkning på konsernets virksomhet fordi ingen av konsernets selskaper innebefatter ordinær virksomhet tilknyttet utleie og senere salg av eiendeler.

- IAS 20 (endret), Accounting for government grants and disclosure of government assistance. Endringen vil ikke ha en påvirkning på konsernets virksomhet da det ikke er mottatt lån fra det offentlige.

- IAS 27 (endret), Consolidated and separate financial statements. Endringen vil ikke ha en påvirkning på konsernets virksomhet fordi det er konsernets policy at investering i datterselskap skal regnskapsføres til anskaffelseskostnad i selskapsregnskapene i konsernet.

- IAS 28 (endret), Investments in associates (og følgeendringer i IAS 32, Financial instruments: Presentation and IFRS 7, Financial instruments: Disclosures). Endringen vil ikke ha en påvirkning på konsernets virksomhet fordi det er konsernets policy at investeringer i tilknyttede foretak skal regnskapsføres etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet.

- IAS 29 (endret), Financial reporting in hyperinflationary economies.

- IAS 31 (endret), Interests in joint ventures.

- IAS 32 (endret), Financial instruments: Presentation og IAS 1 (endret, Presentation of financial statements – Puttable financial instruments and obligations arising on liquidation.

- IAS 38 (endret), Intangible assets. Endringen vil ikke ha en påvirkning på konsernets virksomhet siden alle immaterielle eiendeler med begrenset økonomisk levetid blir avskrevet ved bruk av den lineære metoden.

- IAS 40 (endret), Investment property.

- IAS 41 (endret), Agriculture.

- IFRIC 13, Customer loyalty programmes (ikrafttredelse 1. juli 2008).

- IFRIC 15, Agreements for construction of real estates.

Noter

NOTE 1 Endringer i selskapets struktur

TILGANG AV VIRKSOMHETER - 2008

Selskap	Tidspunkt for overtagelse	Org. nr.	Land	Økning i eierandel	Virksomhet	Vederlag (NOK 1.000)
Norway Fjord Cruise AS	01-01-08	971 180 307	Norge	100 %	Reiseliv	2 650
Nordic Cruise Services AS	01-07-08	868 765 402	Norge	100 %	Reiseliv	8 000

Norway Fjord Cruise AS og Nordic Cruise Services AS

Kjøpesum for disse virksomhetene ble gjort opp kontant. På grunn av investeringenes størrelse presenteres ikke fulle balanseoversikter og det er heller ikke utarbeidet pro forma informasjon som om disse kjøpene hadde skjedd 01.01.08. Materielle merverdier er begrunnet med takster, mens immaterielle merverdier er knyttet opp mot selskapenes markedsposisjon. Sammensetning av anskaffelseskost er som følger:

Anskaffelseskost	NFC AS	NCS AS	Sum
Merkevare og kundeportefølje	3 435	11 024	14 459
Sum eiendeler	3 435	11 024	14 459
Utsatt skatt	-962	-3 087	-4 044
Netto merverdier (foreløpig tilordning)	2 473	7 937	10 410
Bokført egenkapital	269	63	332
Sum anskaffelseskost	2 742	8 000	10 742
Anskaffelseskost består av:			
Kontantvederlag	2 650	8 000	10 650
Transaksjonskostnader	92	0	92
Sum anskaffelseskost	2 742	8 000	10 742

Merverdiene avskrives over forventet levetid som er tre år.

TILGANG AV VIRKSOMHETER - 2007

Selskap	Tidspunkt for overtagelse	Org. nr.	Land	Økning i eierandel	Virksomhet	Vederlag (NOK 1.000)
Stavangerske AS	26-06-07	910 363 239	Norge	100 %	Kollektivtransport sjø	106 006
Hamar Turbiler AS	01-11-07	942 456 874	Norge	100 %	Reiseliv - land	8 800
Cruise Service AS	01-12-07	991 955 879	Norge	100 %	Reiseliv - sjø	2 500

Hamar Turbiler AS og Cruise Service AS

Kjøpesum for disse virksomhetene ble gjort opp kontant. På grunn av investeringenes størrelse presenteres ikke fulle balanseoversikter og det er heller ikke utarbeidet pro forma informasjon som om disse kjøpene hadde skjedd 01.01.07. Materielle merverdier er begrunnet med takster, mens immaterielle merverdier er knyttet opp mot selskapenes markedsposisjon. Sammensetning av anskaffelseskost er som følger:

Anskaffelseskost	Hamar Turbiler AS	Cruise Service AS	Sum	Herav resultatført i år
Busser	7 577	0	7 577	-302
Merkevare og kundeportefølje	772	3 355	4 127	-136
Sum eiendeler	8 349	3 355	11 704	-438
Utsatt skatt	-2 338	-939	-3 277	123
Netto merverdier	6 011	2 416	8 427	-316
Bokført egenkapital	2 873	100	2 973	
Sum anskaffelseskost	8 884	2 516	11 400	
Inntektsførte resultat fra de oppkjøpte selskapene i konsernet	5	0	5	
Resultatførte merverdier i konsernet	-249	-67	-316	
Sum resultateffekt i konsernregnskapet for 2007	-244	-67	-311	
Anskaffelseskost består av:				
Kontantvederlag	8 800	2 500	11 300	
Transaksjonskostnader	84	16	100	
Sum anskaffelseskost	8 884	2 516	11 400	

Merverdiene avskrives over forventet levetid. For busser er dette estimert til ni år fra opprinnelig kjøpstidspunkt og for de immaterielle verdiene tre år.

Stavangerske AS

Aksjene i Stavangerske AS ble av Det Stavangerske Dampskibsselskap AS brukt som tingsinnskudd i Tide ASA.

Vederlag ble ytt i form av aksjer i Tide ASA og fordelt på følgende måte (beløp i NOK kroner):

Nye aksjer, 2.304.470 å pålydende NOK 2,-	4 608 940
Nye aksjer, overkurs	101 396 680
Samlet vederlag til aksjonærene i Stavangerske AS 106 005 620	
Transaksjonskostnader	3 016 137
Samlet anskaffelseskost	109 021 757

I balansen for Stavangerske AS nedenfor består anskaffelseskost av:

Bokført egenkapital	156 062
Minoritetsinteresser	-3 541
Netto mindreverdi	-43 499
Anskaffelseskost	109 022

Transaksjonskostnadene inkluderer i hovedsak konsulentbistand i forbindelse med verddivurderinger og finansiell og juridisk due diligence.

Kostnadene knyttet til selve emisjonen, 0,2 MNOK, er regnskapsført direkte mot egenkapitalen, og ikke inkludert i anskaffelseskost.

Vederlaget til aksjonærene i Stavangerske AS tilsvarer børskurs på kontrolltidspunktet for aksjene i Tide ASA.

Vederlaget ble fastsatt etter forhandlinger mellom Tide ASA og Det Stavangerske Dampskibsselskap AS. Partene ble i fellesskap bistått av ABG Sundal Collier for beregning av bytteforhold og fastsettelse av vederlag. I denne forbindelse har ABGSC vurdert verdiene basert på tre ulike målemetoder; nåverdi, multipler og verdjustert egenkapital. ABGSCs verddivurderinger viser et gjennomsnittlig bytteforhold på 86,3/13,7 for henholdsvis Tide ASA og Stavangerske AS. Det omforente bytteforholdet på 85,5/14,5 er fastsatt etter forhandlinger mellom partenes ledelser og styrer, og er ment å representere partenes egen oppfatning om forholdet mellom virkelig verdi av egenkapitalen i selskapene. Bytteforholdet og benyttede verdier er med utgangspunkt i ABGSCs vurderinger fastsatt basert på en totalvurdering av selskapenes markedsverdier, fremtidige inntjeningspotensial og verdiene av de forventede inntekts- og kostnadsynergier som den sammenslåtte aktiviteten gir grunnlag for å realisere.

Verddivurderinger

Mer- og mindreverdi er etablert ved Tide ASAs kontrolløvertakelse 26.06.07. Tilordning av mer-/mindreverdi viser:

Stavangerske AS pr. 26.06.07 (beløp i NOK 1.000)		Bokført verdi	Mer-/mindreverdi	Virkelig verdi
Goodwill	a)	2 100	-2 100	0
Ferger og båter	b)	805 996	-47 766	758 230
Anlegg under utføring		8 938	0	8 938
Aktiverte vedlikeholdskostnader		2 004	0	2 004
Biler og annet driftsløsøre		4 120	0	4 120
Investeringer i tilknyttede selskaper		19 319	0	19 319
Investeringer i andre selskaper		109	0	109
Pensjonsmidler		-7 879	0	-7 879
Rentebytteavtaler		12 562	0	12 562
Andre langsiktige fordringer		35 750	0	35 750
Sum anleggsmidler		883 019	-49 866	833 153
Varer		752	0	752
Kundefordringer		40 147	0	40 147
Andre kortsiktige fordringer	c)	33 945	-1 600	32 345
Kontanter og bankinnskudd		27 726	0	27 726
Sum omløpsmidler		102 570	-1 600	100 970
Sum eiendeler		985 589	-51 466	934 123
Innskutt egenkapital		1 755	0	1 755
Opptjent egenkapital	f)	150 766	-43 499	107 267
Minoritetsinteresser		3 541	0	3 541
Sum egenkapital		156 062	-43 499	112 563
Utsatt skatt	e)	65 807	-16 100	49 707
Gjeld til finansinstitusjoner		583 855	0	583 855
Sum langsiktig gjeld og forpliktelser		649 662	-16 100	633 562
Leverandørgjeld		26 921	0	26 921
Gjeld til finansinstitusjoner		90 016	0	90 016
Betalbar skatt		9	0	9
Skyldige offentlige avgifter		13 230	0	13 230
Annen kortsiktig gjeld	d)	49 689	8 133	57 822
Sum kortsiktig gjeld		179 865	8 133	187 998
Sum gjeld		829 527	-7 967	821 560
Sum gjeld og egenkapital		985 589	-51 466	934 123

Utfyllende forklaringer til mer- og mindreverdiene:

- a) Mindreverdi goodwill
Denne mindreverdien er knyttet til en aktivitet i konsernet som går med underskudd. Konsernet har dermed funnet det riktig å nedregulere goodwillposten til null på konsernetableringstidspunktet.
- b) Mindreverdi ferger
Basert på selskapets erfaring med nye anbud er fire konkrete ferger nedvurdert til de verdiene selskapet mener kan forsvares i et anbudsregime. Inntektsføring av mindreverdiene er foretatt basert på gjenværende forventet økonomisk levetid på fartøyene. I 2007 utgjør inntektsføring av mindreverdi NOK 2.065 før skatt.
- c) Mindreverdi andre fordringer
I forbindelse med innføring av merverdiavgift på persontransport er det oppstått en tvist med Rogaland Kollektivtrafikk knyttet til fordelingen av den kostnadsreduksjonen Stavangerske fikk på grunn av økt fradraggrunnlag. I konsernetableringen er verdien av fordringen vurdert å utgjøre 50% av beløpet. Mindreverdien er ikke inntektsført pr. 31.12.07.
- d) Mindreverdi - tap på kontrakter
To av kontraktene Stavangerske hadde inngått for regnskapsåret 2007 har ført til driftsmessige underskudd i andre halvår. Underskuddet er identifisert som en mindreverdi i oppkjøpsanalysen i konsernet og tilsvarende lagt til grunn i det fusjonerte Tide Sjø AS. Kontraktene utløp ved utgangen av 2007 og mindreverdien er således inntektsført fullt ut i 2007.
- e) Merverdi - netto skatteeffekt
Beløpet representerer skatteeffekten på identifiserte mindreverdi, punkt b) - d) ovenfor.
- f) Mindreverdi - netto egenkapital

Egenkapitaleffekten av fusjonen utgjør summen av forholdene a) - e) ovenfor. I resultatregnskapet for 2007 er det inntektsført i alt NOK 7.343 etter skatt av netto mindreverdi.

Resultateffekter av sammenslutningen

Resultat før skatt i tidligere Stavangerske AS-konsernet i perioden 26.06.-31.12.07 utgjør NOK -12 048. Dette er innarbeidet i konsernet Tide ASAs resultat i 2007.

Proformatall

Proformatallene nedenfor viser selskapets inntjening gitt at fusjonene hadde skjedd 01.01.07. Resultatføring av mindreverdi er her hensyntatt, korrigert for skatteeffekten. Det hefter større usikkerhet ved proformainformasjonen enn årsregnskapet for øvrig siden proformainformasjonen er ment å illustrere en tenkt situasjon.

	Tide ASA Konsern 2007	
	Faktisk	Proforma
Totale driftsinntekter	2 484 288	2 744 537
Driftsresultat	148 753	182 942
Ordinært resultat	111 259	123 910
Årsresultat	71 294	82 926
Resultat pr. aksje	4,06	3,68

* Stavangerske AS sitt resultat for perioden januar - juni 2007 er ikke resultatført, men inngår som en del av selskapets balanse.

NOTE 2 Kontraktsinntekter

Kontraktsinntekter fra offentlige oppdragsgivere gis i forbindelse med inngåtte anbudskontrakter, samt kvalitetskontrakten i Bergen og riksvegfergedriften.

Kontraktsinntekter	Konsern	
	2008	2007
Offentlige oppdragsgivere		
Fylker og kommuner	920 377	691 660
Staten	535 702	333 520
FynBus/Odense kommune, Danmark	79 462	0
Sum kontraktsinntekter	1 535 541	1 025 180
Endring fra forrige år	49,8 %	65,3 %
Prosentandel av totale driftsinntekter	47,7 %	41,3 %

NOTE 3 Resultat pr. aksje (NOK)

KONSERN	2008	2007
Årsresultat tilordnet selskapets aksjonærer (NOK)	13 743 928	71 447 000
Antall utstedte aksjer 31.12.	22 559 556	22 559 556
Antall egne aksjer 31.12.	0	0
Antall aksjer eid av andre 31.12.	22 559 556	22 559 556
Veid gjennomsnitt av antall utstedte aksjer	22 559 556	17 594 076
Resultat pr. aksje (NOK)	0,61	4,06

Utvannet resultat pr. aksje

Ved beregning av utvannet resultat pr. aksje benyttes et veid gjennomsnitt av antall utstede aksjer i omløp, regulert for effekten av konvertering av alle potensielle aksjer som kan medføre utvanning. Tide ASA har ikke hatt slike potensielle aksjer i periodene som er angitt. Utvannet resultat pr. aksjer er således identisk med resultat pr. aksje.

NOTE 4 Lønnskostnader, antall ansatte, ytelser og lån til ansatte

Lønnskostnader	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Lønn	43 262	29 067	1 254 369	1 017 379
Arbeidsgiveravgift	5 746	4 069	175 976	148 003
Pensjonskostnader	-1 390	-20 069	67 676	-10 267
Andre ytelser	15 849	10 784	106 812	31 679
Sum	63 467	23 851	1 604 833	1 186 794
Gjennomsnittlig antall årsverk	52	47	3 246	2 870

Oversikt over samlet godtgjørelse til konsernledelse

Konsernledelse		Lønn	Natural- ytelser	Opptjente pensjons- rettigheter	Samlet godtgjørelse 2007	Samlet godtgjørelse 2006
Bjørn Ove Børnes	Konstituert konsernsjef	1 114	8	112	1 234	1 256
Atle-Harald Sandtorv	Direktør økonomi/finans	1 055	8	144	1 207	1 050
Geir Olav Mandt	Direktør konsernstab	1 027	8	339	1 374	1 108
Gunnar Buvik	Direktør prosjekt	1 046	8	78	1 132	1 108
Arild Sondre Sekse	Direktør kommunikasjon/merkevare	824	9	74	907	855
Idar Sylta	Adm. direktør Tide Buss AS	1 216	8	308	1 532	1 184
Geir E. Aga	Adm. direktør Tide Sjø AS	1 231	7	83	1 321	1 432
Rita Brokstad *	Adm. direktør Tide Reiser AS	1 152	15	108	1 275	942
Stein Jakobsen * (16.9-31.12.08)	Adm. direktør Tide Verksted AS	311	8	19	338	0
Samlet godtgjørelse		8 976	77	1 265	10 318	8 935

* Opptjente pensjonsrettigheter representerer her premie i innskuddsordning.

Grunnlønn inkluderer bonus utbetalt i året.

Det er ikke gitt lån/sikkerhet til konstituert konsernsjef, styreformann eller andre nærstående parter utenom et lån til daglig leder i Tide Reiser AS, se note 22.

Det er ingen enkelte lån/sikkerheter som utgjør mer enn 5% av selskapets egenkapital.

Konst. konsernsjef har ved avtale om fratreden 1 års etterlønn. Konst. konsernsjef er med i den ordinære pensjonordning og har i tillegg en avtale om å kunne fratredes ved fylte 64 år med 70% dekning.

Dagfinn Neteland gikk av som konsernsjef 10. desember 2008. Direktør for strategi og forretningsutvikling Bjørn Ove Børnes overtok som konstituert konsernsjef fra samme dato. Samlet godtgjørelse til Dagfinn Neteland beløper seg til NOK 13.082.802, hvorav ordinær lønn utgjør NOK 2.000.000, utbetaling av pensjonsavtale utgjør NOK 3.922.378, fratredelsesgodtgjørelse utgjør NOK 6.000.000, etterlønn i 6 måneder i 2009 utgjør NOK 1.000.000 og andre ytelser NOK 160.424. For 2007 var samlet godtgjørelse på NOK 2.295.000.

Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende personell

Styret har behandlet retningslinjene og hovedprinsippene for lederavlønning i konsernet. Disse er oppsummert slik:

- Konsernsjefens lønn vurderes årlig og fastsettes av styret i ASA.
- Øvrige lønninger i konsernledelsen fastsettes av konsernsjefen. Konsernlederne lønnes individuelt og lønnen vurderes og fastsettes årlig pr. 1. januar.
- Resultatbonusavtale foreligger for konsernledelsen. Det kan utbetales en årlig bonus etter avtalte kriterier på maksimalt to ganger månedslønnen. Hovedkriteriene er knyttet opp mot resultatoppnåelse, personlig utvikling samt personalledelse og trivsel.
- Konsernledelsen er tilknyttet selskapets pensjons- og personalforsikringsordninger.
- Konsernlederne har avtale om ett års etterlønn ved avtale om fratredelse.
- Konsernlederne har ordning for hjemmekontor, mobiltelefon og aviser.
- Transportgodtgjørelse er etablert som erstatning for firmabilavtale.

Det er ingen tildeling av aksjer, tegningsretter, opsjoner eller andre former for godtgjørelse som er knyttet til aksjer eller utvikling av aksjekursen i konsernet.

Det kommer ingen andre variable elementer i godtgjørelsen eller særskilte ytelser i tillegg til basislønnen.

Styret er gjort kjent med alle elementer i fastsettelsen av lederlønningene.

Godtgjørelse til styret, inklusiv revisjonsutvalg

Styret	2008	2007
Erik Eik (styrets leder)	150	100
Steinar Madsen	176	0
Hilde Drønen	100	100
Karstein Bremnes	100	100
Johan Roald Nygaard	100	100
Mons Tore Nakken	106	103
Frode Sælen	100	100
Roald Georg Bergsaker	100	0
Knut Ravnå	106	0
Borghild Eldøen	100	0
Christine Rødsæther	100	0
Mette Nora Sætre	133	200
Jakob Bleie	60	0
Reidar Christian Lien	70	140
Magne Revheim	50	0
Magny Hilda Øvrebø	100	0
Samlet godtgjørelse	1 651	943

Godtgjørelse til bedriftsforsamling

	2008	2007
Sum godtgjørelse alle medlemmer	242	249

Godtgjørelse til revisor

	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Lovpålagt revisjon	737	306	1 984	1 143
Andre attestasjonstjenester	0	0	141	101
Skatterådgiving	300	240	313	251
Andre tjenester	749	482	1 107	578
Sum godtgjørelse til valgt revisor (eksklusiv merverdiavgift)	1 786	1 028	3 546	2 073

For 2007 knytter skatterådgivningen og andre tjenester seg i all hovedsak til fusjonen mellom Tide Sjø AS og Stavangerske AS.
For 2008 er andre tjenester relatert til bistand i forbindelse med avleggelse av 2007 regnskapet.

NOTE 5 Spesifikasjon av andre driftskostnader

Andre driftskostnader	Tide ASA	
	2008	2007
Leie lokaler	11 093	5 575
Renhold, vedlikehold, utstyr	9 451	7 968
Lisenser og abonnement	3 920	7 864
Diverse honorar	5 946	7 493
Annonser, reklame, trykksaker etc.	1 234	2 099
Andre driftskostnader	9 325	8 168
Sum andre driftskostnader	40 969	39 167

Andre driftskostnader	Konsern	
	2008	2007
Drivstoff, smøreolje	349 844	211 924
Rekvisita, deler, dekk	3 283	2 295
Reparasjoner, vedlikehold, utstyr	420 932	116 056
Andre rutekostnader	234 878	150 669
Andre driftskostnader	163 695	442 328
Sum andre driftskostnader	1 172 632	923 272

NOTE 6 Netto finansposter

Finansinntekter og -kostnader	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Renteinntekter	4 073	10 243	8 530	17 584
Renteinntekter fra foretak i samme konsern	34 674	10 674	0	0
Inntekter fra investering i datterselskap	12 626	0	0	0
Andre finansinntekter	2 832	2 685	4 378	3 192
Sum finansinntekt	54 205	23 602	12 908	20 776
Rentekostnad lån	4 503	3 248	83 920	53 065
Rentekostnad til foretak i samme konsern	10 688	10 428	0	0
Rentekostnad finansielle leieavtaler	0	0	330	643
Andre finanskostnader	94	16	910	4 969
Sum finanskostnader	15 285	13 692	85 160	58 677
Sum	38 920	9 910	-72 252	-37 901

NOTE 7 Varige driftsmidler

Tide ASA	Busser	Eiendommer	Inventar	Sum
Pr. 31. desember 2006				
Anskaffelseskost	196 666	43 003	24 534	264 203
Akkumulerte avskrivninger	195 788	29 044	11 873	236 705
Balanseført verdi 31.12.	878	13 959	12 661	27 498
Regnskapsåret 2007				
Balanseført verdi 01.01.	878	13 959	12 661	27 498
Tilgang	0	0	3 029	3 029
Avgang	0	3 786	500	4 286
Årets avskrivninger	792	482	2 586	3 860
Balanseført verdi 31.12.	86	9 691	12 604	22 381
Pr. 31. desember 2007				
Anskaffelseskost	196 666	39 217	27 063	262 946
Akkumulerte avskrivninger	196 580	29 526	14 459	240 565
Balanseført verdi 31.12.	86	9 691	12 604	22 381
Regnskapsåret 2008				
Balanseført verdi 01.01.	86	9 691	12 604	22 381
Tilgang	0	0	780	780
Avgang	0	2 178	713	2 891
Årets avskrivninger	86	320	2 883	3 288
Balanseført verdi 31.12.	0	7 193	9 788	16 981
Pr. 31. Desember 2008				
Anskaffelseskost	144 666	37 039	27 130	208 835
Akkumulerte avskrivninger	144 666	29 846	17 342	191 854
Balanseført verdi 31.12.	0	7 193	9 788	16 981

Konsern	Båter	Ferjer	Leide driftsmidler	Busser	Eiendommer	Inventar	Anlegg u/utf.	Sum
Pr. 31. desember 2006								
Anskaffelseskost	244 674	561 133	24 981	1 095 444	404 551	105 439	127 741	2 563 963
Akkumulerte avskrivninger	211 067	302 550	10 787	712 848	90 158	81 744	0	1 409 154
Balanseført verdi 31.12.	33 607	258 583	14 194	382 596	314 393	23 695	127 741	1 154 809
Regnskapsåret 2007								
Balanseført verdi 01.01.	33 607	258 583	14 194	382 596	314 393	23 695	127 741	1 154 809
Tilgang	107 907	13 393	0	69 321	0	5 342	209 816	405 779
Tilgang ved virksomhetsoverdragelse	192 632	831 127	7 066	205 306	313	8 838	52 970	1 298 252
Avgang	23 214	157	0	256	4 487	576	36 521	65 211
Avgang felleskontrollert virksomhet	0	41 905	4 912	20 090	53 290	3 385	80 672	204 254
Årets avskrivninger	16 838	60 536	2 707	109 296	9 978	8 359	0	207 716
Balanseført verdi 31.12.	294 094	1 000 505	13 641	527 581	246 951	25 555	273 334	2 381 661
Pr. 31. desember 2007								
Anskaffelseskost	521 999	1 363 591	22 791	1 346 511	426 217	124 129	273 334	4 122 338
Akkumulerte avskrivninger	227 905	363 086	9 150	818 930	179 266	98 574	0	1 740 677
Balanseført verdi 31.12.	294 094	1 000 505	13 641	527 581	246 951	25 555	273 334	2 381 661
Regnskapsåret 2008								
Balanseført verdi 01.01.	294 094	1 000 505	13 641	527 581	246 951	25 555	273 334	2 381 661
Tilgang	0	0	0	207 279	2 759	7 847	466 304	684 189
Tilgang ved virksomhetsoverdragelse	1 590	0	0	-154	0	619	0	2 055
Tilgang overføring av ferdige anlegg	55 522	366 176	0	0	0	979	-422 677	0
Avgang	2 024	22 139	0	3 366	21 220	6 258	2 586	57 593
Årets avskrivninger	16 770	84 877	1 922	122 688	7 094	8 943	0	242 293
Årets nedskrivninger	0	0	0	25 500	0	0	0	25 500
Balanseført verdi 31.12.	332 412	1 259 665	11 719	583 152	221 396	19 799	314 375	2 742 518
Varige driftsmidler holdt for salg	0	0	0	0	190 737	0	0	190 737
Netto balanseført verdi 31.12.	332 412	1 259 665	11 719	583 152	30 659	19 799	314 375	2 551 781
Pr. 31. desember 2008								
Anskaffelseskost	479 002	2 102 588	23 509	1 518 192	273 080	117 157	314 375	4 827 903
Akkumulerte avskrivninger	146 590	842 923	11 790	909 540	51 684	97 358	0	2 059 885
Akkumulerte nedskrivninger	0	0	0	25 500	0	0	0	25 500
Balanseført verdi 31.12.	332 412	1 259 665	11 719	583 152	221 396	19 799	314 375	2 742 518
Varige driftsmidler holdt for salg	0	0	0	0	190 737	0	0	190 737
Netto balanseført verdi 31.12.	332 412	1 259 665	11 719	583 152	30 659	19 799	314 375	2 551 781

Investeringsforpliktelser pr. 31.12.:

2007 Tide Buss AS har 12 busser i bestilling for levering i januar 2008. Investeringsforpliktelsen utgjør 20,7 MNOK. Tide Sjø AS har i forbindelse med bygging av ferger og hurtigbåter til nye anbud en investeringsforpliktelse på 798,5 MNOK.

2008 Tide Buss AS har ingen vesentlige investeringsforpliktelser for 2009 pr. 31.12.08. Tide Sjø AS har en investeringsforpliktelse i forbindelse med bygging av hurtigbåter og ferger til anbud på Møre og i Indre Oslofjord på 451 MNOK som forfaller i 2. kvartal 09. Selskapet starter i tillegg bygging av en hurtigbåt og en ferge i 3. kvartal for levering i 2010. Investeringsforpliktelsen for dette utgjør 60 MNOK i 2009, med forfall 20 MNOK i 3. kvartal og 40 MNOK i 4. kvartal i 2009.

NOTE 8 Immaterielle eiendeler

	Tide ASA			Konsern			
	Goodwill	Merkevare	Sum	Merkevare/ kundeportefølje	Goodwill	Markedsrelaterte eiendeler	Sum
Pr 31. Desember 2006							
Anskaffelseskost	39 321	7 632	46 953	48 595	7 632	18 056	74 283
Akkumulerte avskrivninger	0	0	0	0	0	1 157	1 157
Akkumulerte nedskrivninger	0	7 632	7 632	0	7 632	0	7 632
Balanseført verdi 31.12.	39 321	0	39 321	48 595	0	16 899	65 494
Regnskapsåret 2007							
Balanseført verdi 01.01.	39 321	0	39 321	48 595	0	16 899	65 494
Tilgang	0	0	0	0	0	0	0
Tilgang ved virksomhetsoverdragelse	0	0	0	0	4 127	0	4 127
Reklassifisering	0	0	0	-9 274	0	9 274	0
Årets avskrivninger	0	0	0	0	136	6 251	6 387
Årets nedskrivninger	39 321	0	39 321	39 321	0	0	39 321
Balanseført verdi 31.12.	0	0	0	0	3 991	19 922	23 913
Pr. 31. desember 2007							
Anskaffelseskost	39 321	0	39 321	39 321	4 127	27 330	70 778
Akkumulerte avskrivninger	0	0	0	0	136	7 408	7 544
Akkumulerte nedskrivninger	39 321	0	39 321	39 321	0	0	39 321
Balanseført verdi 31.12.	0	0	0	0	3 991	19 922	23 913
Regnskapsåret 2008							
Balanseført verdi 01.01.	0	0	0	0	3 991	19 922	23 913
Tilgang	0	0	0	0	14 459	0	14 459
Årets avskrivninger	0	0	0	0	4 312	5 202	9 514
Årets nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.	0	0	0	0	14 138	14 720	28 857
Pr. 31. desember 2008							
Anskaffelseskost	0	0	0	0	18 586	27 330	45 916
Akkumulerte avskrivninger	0	0	0	0	4 448	12 610	17 058
Akkumulerte nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.	0	0	0	0	14 138	14 720	28 857

Merkevare/kundeportefølje og markedsrelaterte eiendeler er nærmere beskrevet i note 1.

Rutebusvirksomhet i Bergen kommune (om goodwill 2007)

Inntil fusjonen med HSD ASA 25.10.06 utførte Gaia Trafikk AS transporttjenester i Bergen etter avtale med Bergen kommune. Denne aktiviteten er videreført av Tide-konsernet og utgjør den kontantgenererende enheten som denne goodwillposten ble allokert til. Våren 2007 ble det klart at ansvaret for kollektivtrafikken i Bergen overføres fra Bergen kommune til Hordaland fylkeskommune og fylket opprettet selskapet Skyss til å administrere all kollektivtrafikk i Hordaland. Parallelt med dette besluttet de politiske organer at alle innkjøp til Skyss skal skje via anbud. Dette betyr at de kontrakter som Tide har hatt med Bergen

kommune om rutekjøring falt bort fra og med 01.01.08 og at de fremtidige kontantstrømmene knyttet til rutebuskjøring i Bergen Kommune er beheftet med vesentlig usikkerhet.

På denne bakgrunn har ikke konsernet funnet det hensiktsmessig å utarbeide detaljerte nedskrivningstester. Selv om konsernet mener å stå sterkt i konkurransen om videre rutebuskjøring i Bergen Kommune, er forutsetningene for goodwillposten etter konsernets syn falt bort. Hele posten er av den grunn nedskrevet i årsregnskapet.

NOTE 9 Datterselskaper

Datterselskap	Forretningskontor	Eier- og stemmeandel	Balanseført verdi	Balanseført verdi datter-datter
Tide Buss AS	Straume	100 %	127 834	0
Tide Buss Haugesund AS	Haugesund	100 %	0	27 000
Tide Bus Danmark A/S	Odense	100 %	0	528
Bergen Busstasjon AL	Bergen	95 %	0	179
Tide Bane AS	Bergen	100 %	0	100
Tide Verksted AS	Bergen	100 %	10 392	0
Tide Sjø AS	Bergen	100 %	178 316	0
Flekkefjord Dampskipsselskap AS	Flekkefjord	100 %	0	14 600
Lysefjord KS	Stavanger	66 %	0	985
Lysefjorden Rutelag AS	Stavanger	100 %	0	200
Tide Reiser AS	Bergen	100 %	43 671	0
Nordic Cruise Services AS	Oslo	100 %	0	8 000
Kystbussen AS	Bergen	100 %	0	100
Neste Blåne AS	Bergen	100 %	0	120
Tide Eiendom Askøy AS *)	Bergen	100 %	6 571	0
Tide Eiendom Fana AS *)	Bergen	100 %	55 102	0
Tide Eiendom Hordaland AS	Bergen	100 %	3 750	0
Tide Eiendom Knarvik AS *)	Bergen	100 %	6 701	0
Tide Eiendom Lonevåg AS *)	Bergen	100 %	4 374	0
Tide Eiendom Mannsverk AS *)	Bergen	100 %	51 037	0
Tide Eiendom Nyborg AS *)	Bergen	100 %	44 788	0
Tide Eiendom Straume AS *)	Bergen	100 %	16 423	0
Tide Eiendom Voss AS	Bergen	100 %	2 024	0
Sum datterselskaper			550 983	51 812
Investeringer i datterselskaper holdt for salg *)			184 996	0
Sum			365 987	51 812

NOTE 10 Investeringer i tilknyttede selskaper

Selskap	Eierandel			
	Land	Bransje	Tide ASA	Konsern
AS Nygårdstangen	Norge	Eiendom	36,1 %	49,2 %
Åsane Trafikkskole AS	Norge	Trafikkskole	49,0 %	49,0 %

	2008	2007
Balanseført verdi 01.01.	15 665	15 258
Andel av resultat	1 520	1 884
Mottatt utbytte	-1 298	-1 477
Balanseført verdi 31.12.	15 887	15 665

Andel av resultat er etter fradrag for skatt og eventuelle minoritetsinteresser i det tilknyttede selskapet.

Ingen av de tilknyttede selskapene er børsnotert. Bruttoverdiene (100%) av eiendeler og forpliktelser pr. 31.12. i selskapene er:

Selskap	Eiendeler	Gjeld	Egenkapital	Omsetning	Årsresultat
2007					
Åsane Trafikkskole AS	7 113	3 459	3 654	15 860	1 693
AS Nygårdstangen	94 225	69 674	24 551	9 888	4 153
Sum	101 338	73 133	28 205	25 748	5 846
2008					
Åsane Trafikkskole AS	8 875	3 952	4 923	17 742	2 270
AS Nygårdstangen	78 743	61 664	17 079	10 356	-4 970
Sum	87 618	65 616	22 002	28 098	-2 700

NOTE 11 Aksjer tilgjengelig for salg

	Tide ASA			Konsern	
	31-12-08	2008	2007	2008	2007
Fosen ASA	43 039	15 795	25 479	15 795	25 479
Andre børsnoterte aksjer		75	40	75	40
Andre aksjer		1 649	1 684	2 638	2 658
Sum aksjer tilgjengelig for salg		17 519	27 203	18 508	28 177

NOTE 12 Varelager

Varelager	Konsern	
	2008	2007
Diesel	13 376	10 237
Smøreolje	799	732
Restorasjon	1 284	1 077
Dekk	1 391	1 523
Deler og rekvisita	15 459	12 746
Ukurans	-293	-20
Sum	32 017	26 295

Restorasjonslager består av kioskvarer til videresalg, mens øvrig varelager er innkjøpte ferdigvarer.

NOTE 13 Kortsiktige fordringer

Kundefordringer	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Kundefordringer til pålydende	220	0	147 547	165 058
Avsetning tap	0	0	2 392	2 880
Sum	220	0	145 155	162 178
Resultatførte tap i året				
Årets konstaterte tap	0	0	1 225	479
Innkomet på tidligere tapsførte fordringer	0	0	-147	-222
Endring i avsetning tap på fordringer	0	0	-488	1 895
Sum	0	0	590	2 152

Andre kortsiktige fordringer	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Forskuddsbetalte utgifter	0	527	3 966	3 061
Forsikringsoppgjør til gode	0	0	9 713	15 232
Opptjente inntekter	0	0	14 185	34 670
Tilskudd	0	0	122 680	27 340
Refusjonskrav el./dieselavgift fartøy	0	0	15 889	3 954
Sjåfør oppgjør	0	0	10 481	4 862
Konsernfordringer	442 798	279 554	0	0
Til gode merverdiavgift	3 486	0	26 019	49 448
Andre kortsiktige fordringer	98	38	61 620	19 463
Sum	446 382	280 119	264 553	158 030

NOTE 14 Annen kortsiktig og langsiktig gjeld

Annen kortsiktig gjeld	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Opptjente feriepenger og variable lønnskostnader	5 719	2 891	152 374	127 063
Konserngjeld	2 012	3 203	0	0
Forskuddsbetalte reiser	0	0	17 715	13 397
Depositum	0	0	0	10 427
Påløpte kostnader vedlikehold	0	0	18 837	4 123
Påløpte kostnader drivstoff	0	0	9 456	0
Påløpte rentekostnader	0	0	7 006	11 370
Nox-avgift	0	0	6 775	5 129
Loss of license ¹⁾	0	510	1 036	1 215
Andre påløpte kostnader	3 955	6 052	53 767	94 887
Sum	11 686	12 656	266 967	267 611
Annen langsiktig gjeld				
Ikke opptjent inntekt	0	0	0	12 969
Annen langsiktig gjeld	0	0	0	1 536
Sum	0	0	0	14 505

¹⁾ **Loss of license**

Alle seilende personell må ha godkjent legeattest. Denne godkjenningen er forsikret, og avsetningen dekker selskapets forpliktelse overfor seilende personell som har mistet denne godkjenningen.

NOTE 15 Aksjekapital, overkurs og aksjonærinformasjon**Tide ASA**

Aksjekapital og overkurs	Registrert	Antall aksjer	Pålydende	Aksjekapital	Overkurs	Sum
31.12.2006		1 358 842	20	27 177	268 783	295 960
Splitt 20 : 2	26-06-07	13 588 420	2			
Oppkjøp Stavangerske AS - vederlag aksjer i Tide ASA	27-06-07	2 304 470	2	4 609	101 397	106 006
Rettet emisjon	29-06-07	3 333 333	2	6 667	143 152	149 819
Reparasjonsemisjon	27-08-07	3 333 333	2	6 667	143 152	149 819
31.12.2007		22 559 556	2	45 119	656 484	701 603
Pr. 31.12.2008		22 559 556	2	45 119	656 484	701 603

Tide ASA inngikk den 25. mai 2007 en avtale med Det Stavangerske Dampskibsselskab AS om oppkjøp av Stavangerske AS. Vederlag for oppkjøpet ble ytt i form av aksjer i Tide ASA. Totalt 2 304 470 aksjer pålydende NOK 2,- ble utstedt som vederlag til Det Stavangerske Dampskibsselskab AS. Avtalen om oppkjøp av Stavangerske AS og utstedelse av vederlagsaksjer ble godkjent i ordinær generalforsamling den 26. juni 2007. Virkelig verdi av vederlaget er fastsatt til børskurs på vedtaksdato tilsvarende NOK 46,- pr. aksje.

Den 28. juni 2007 vedtok selskapets styre en rettet emisjon på 3 333 333 nye aksjer, hver pålydende NOK 2,- til tegningskurs NOK 46,40 pr. aksje. Emisjonen var rettet mot utvalgte aksjonærer

og investorer den 27. juni 2007. Totalt emisjonsbeløp i gjennomført rettet emisjon utgjør NOK 154.667 tusen, hvorav økning i aksjekapitalen utgjør NOK 6.667 tusen.

Styret vedtok samtidig å gjennomføre en ny rettet emisjon mot de av selskapets aksjonærer pr. 27. juni 2007 som ikke tegnet i gjennomført rettet emisjon. Reparasjonsemisjonen tilsvarte 3.333.333 nye aksjer, hver pålydende NOK 2,- til tegningskurs NOK 46,40. Totalt emisjonsbeløp i reparasjonsemisjon utgjør NOK 154.667 tusen, hvorav økning i aksjekapitalen utgjør NOK 6.667.

Samlet emisjonskosnader til rettet emisjon og reparasjonsemisjon utgjør NOK 9.695 etter skatt.

Aksjonærstruktur i Tide ASA 31.12.2008		
	Antall aksjer	Eierandel
Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	17 250 572	76,47 %
Sparebanken Vest Aksjer, Handel II	2 173 950	9,64 %
YTF Avd 80	500 090	2,22 %
Hagland Invest AS	147 700	0,65 %
Livsforsikringsselskap Obligasjoner/sertifikat	58 600	0,26 %
Voss Kommune	37 000	0,16 %
Revheim Magne	31 460	0,14 %
Mar-Theco AS	30 200	0,13 %
Zahl Egil	26 432	0,12 %
Kinobygg A/S	25 510	0,11 %
Utne Johannes	22 100	0,10 %
Standal Armlaug Flesland	22 090	0,10 %
Strassinger Flesland	21 950	0,10 %
Utne Thorvald O.	20 160	0,09 %
Liland Håvard Magnus	15 340	0,07 %
Marifjæren Ingolf Arne	10 373	0,05 %
Evensen Jeanette	10 120	0,04 %
Øygarden Kommune	9 720	0,04 %
Amble Investment AS	9 410	0,04 %
Sum 20 største aksjonærer	20 422 777	90,53 %
Øvrige 5.842 aksjonærer	2 136 779	9,47 %
Totalt antall aksjer	22 559 556	100,00 %

Oversikt over aksjer eid av styremedlemmer, ledende ansatte og medlemmer av bedriftsforsamlingen per 31.12.08

Aksjer eid av styremedlemmer inkl. nærstående	
	Antall aksjer
Erik Eik (Styreformann)	0
Steinar Madsen	0
Hilde Drønen	0
John Roald Nygaard	0
Roald Georg Bergsaker	0
Knut Ravnå	0
Borghild Eldøen	0
Christine Rødsæther	0
Karstein Bremnes	2 100
Mons Tore Nakken	540
Frode Sælen	2 620
Sum	5 260

Aksjer eid av ledende ansatte inkl. nærstående	
	Antall aksjer
Geir E. Aga	3 390
Geir Olav Mandt	1 310
Idar Sylta	3 640
Rita Brokstad	364
Bjørn Ove Børnes	2 290
Atle-Harald Sandtorv	130
Sum	11 124

Aksjer eid av medlemmer av bedriftsforsamlingen	
	Antall aksjer
Totalt antall aksjer	42 159

Bedriftsforsamlingen består av 24 representanter.

NOTE 16 Utbytte

Tide ASA

Utbetalt utbytte:	2008	2007
NOK pr. aksje	1	5
Utbetalt utbytte NOK (eks. egne aksjer)	22 559 556	6 794 210

Foreslått utbytte til godkjenning i generalforsamlingen (ikke regnskapsført som en forpliktelse pr. 31.12.):	2008	2007
NOK pr. aksje	0	1
Samlet utbytte NOK	0	22 559 556

NOTE 17 Pensjoner

Tjenestepensjonsordninger i Tide konsern

Tide konsern har foretakspensjonsordninger i livsforsikringsselskap for alle ansatte. Foretakspensjonsordningene oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Endringer i tjenestepensjonsordningene 2007

Vilkårene i de lukkede ytelsesbaserte pensjonsordningene til tidligere Gaia ansatte er endret fra 01.05.2007. Tidligere ble pensjoner under utbetaling i pensjonsordningen regulert i henhold til den prosentvise økningen av folketrygdens grunnbeløp (G). Fra 01.05.2007 reguleres pensjoner under utbetaling med overskuddet som livselskapet tilfører forsikringen, begrenset oppad til økningen i folketrygdens grunnbeløp. Reduksjon i konsernets pensjonsforpliktelse som følge av endring i pensjonsreguleringen er aktuarmessig beregnet til 57,5 MNOK. Beløpet er inntektsført i resultatregnskapet for 2007 som planendring pensjoner.

De ytelsesbaserte pensjonsordningene til tidligere HSD ansatte (med unntak for ansatte i Tide Sjø AS) ble lukket for opptak av nye medlemmer fra 01.05.2007. Nyansatte og ansatte som ikke oppfylte opptaksvilkårene på lukkingstidspunktet opptjener rettigheter i en innskuddsbasert pensjonsordning.

Intervallet for innskudd til den innskuddsbaserte pensjonsordningen ble med virkning fra 01.01.2007 utvidet fra 2G til 1G for lønn opp til 6G. Fra 01.05.2007 ble videre innskuddssatsene til pensjonsordningen endret fra 3,8% til 5,0% i lønnsintervallet fra 1G til 6G, og fra 7,35% til 8,0% i lønnsintervallet fra 6G til 12G.

Pensjonsordning for seilende personell Tide Sjø AS

Seilende personell har egen tariffestet tilleggspensjonsordning. Alderspension fra 60 - 67 år utgjør 60% av pensjonsgrunnlaget ved full opptjening (360 fartsmåneder), inklusiv beregnet pensjon fra pensjonstrygden for sjømenn. Denne ordningen er sikret. For seilende personell er det i tillegg til den tariffestede tjenestepensjonen opprettet en innskuddsbasert pensjonsordning i henhold til lov om obligatorisk tjenestepensjon. Innskuddspensjonsordningen gir alderspensjon fra 67 år basert på årlige innskudd som for hvert medlem utgjør 2% av lønn i intervallet 1G til 12G. Pensjonsgrunnlaget utgjør fast lønn, eksklusiv overtid, bonus og andre variable og midlertidige tillegg.

For både den tariffestede tilleggspensjonsordningen og den innskuddsbaserte pensjonsordningen ytes det premie-/innskuddsfritak ved arbeidsuførhet.

Pensjonsordning for landbasert personell Tide Sjø AS

De ytelsesbaserte pensjonsforsikringene

til landbasert personell i Tide Sjø AS omfatter livsvarig alderspensjon fra 67 år. Full alderspensjon utgjør tilnærmet 62% av pensjonsgrunnlaget (begrenset til 12G), inklusiv antatt alderspensjon fra folketrygden. Ordningen inkluderer uførepensjon, og det ytes premiefritak ved arbeidsuførhet. Pensjoner under utbetaling reguleres hvert år i forhold til det overskudd som livselskapet tilfører forsikringen, begrenset oppad til den prosentvise endringen av folketrygdens grunnbeløp.

Ytelsesbasert pensjonsforsikring til tidligere ansatte fra Stavangerske

De ytelsesbaserte pensjonsforsikringene til landbasert personell fra tidligere Stavangerske AS omfatter livsvarig alderspensjon fra 67 år. Full alderspensjon utgjør tilnærmet 66% av pensjonsgrunnlaget (begrenset til 12G), inklusiv antatt alderspensjon fra folketrygden. Ordningen inkluderer uføre- og barnepensjon, og det ytes premiefritak ved arbeidsuførhet. Pensjoner under utbetaling reguleres hvert år i forhold til det overskudd som livselskapet tilfører forsikringen, begrenset oppad til den prosentvise endringen av folketrygdens grunnbeløp. Pensjonsordningen er lukket for opptak av nye medlemmer fra 01.01.2008.

Pensjonsordning for Tide ASA, Tide Buss AS, Tide Reiser AS og Tide Verksted AS

Ytelsesbaserte pensjonsforsikringer til tidligere ansatte fra HSD
De ytelsesbaserte pensjonsforsikringene til tidligere ansatte fra HSD omfatter livsvarig alderspensjon fra 67 år. Full alderspensjon utgjør tilnærmet 62% av pensjonsgrunnlaget (begrenset til 12G), inklusiv antatt alderspensjon fra folketrygden. Ordningen inkluderer uførepensjon, og det ytes premiefritak ved arbeidsuførhet. Pensjoner under utbetaling reguleres hvert år i forhold til det overskudd som livselskapet tilfører forsikringen, begrenset oppad til den prosentvise endringen av folketrygdens grunnbeløp. Pensjonsordningen er lukket for opptak av nye medlemmer fra 01.05.2007.

Ytelsesbaserte pensjonsforsikringer til tidligere ansatte fra Gaia

De ytelsesbaserte pensjonsforsikringene til tidligere ansatte fra Gaia omfatter livsvarig alderspensjon fra 67 år. Full alderspensjon utgjør tilnærmet 66% av pensjonsgrunnlaget (begrenset til 12G), inklusiv antatt alderspensjon fra folketrygden. Ordningen inkluderer uføre- og barnepensjon, og det ytes premiefritak ved arbeidsuførhet. Pensjoner under utbetaling reguleres hvert år i forhold til det overskudd som livselskapet tilfører forsikringen, begrenset oppad til den prosentvise endringen av folketrygdens grunnbeløp. Pensjonsordningen er lukket for opptak av nye medlemmer fra 01.01.2003.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Nyansatte i Tide ASA, Tide Buss AS, Tide Reiser AS og Tide Verksted AS opptjener rettigheter i en innskuddsbasert pensjonsordning. Årlige innskudd til

alderspension utgjør for hvert medlem 5% av lønn i intervallet 1G til 6G, og 8% av lønn i intervallet 6G til 12G. Ordningen inkluderer uførepensjon (62% av pensjonsgrunnlaget) og barnepensjon. Det ytes innskuddsfritak ved arbeidsuførhet.

Pensjonsordning for Tide Buss Haugesund AS

Ansatte i Tide Buss Haugesund AS opptjener rettigheter i en innskuddsbasert pensjonsordning. Årlige innskudd til alderspensjon utgjør for hvert medlem 5% av lønn i intervallet 1G til 6G, og 8% av lønn i intervallet 6G til 12G. Ordningen inkluderer uførepensjon (62% av pensjonsgrunnlaget) og barnepensjon. Det ytes innskuddsfritak ved arbeidsuførhet.

Avtalefestet pensjon

Tide konsern er tilknyttet ordningen med avtalefestet førtidspensjon (AFP) fra 62 til 67 år. Det er gjennomført regnskapsmessige avsetninger i tilknytning til forventet fremtidig uttakstilbøyelighet vedrørende AFP. Ansatte som inngår i den ytelsesbaserte pensjonsordningen til tidligere HSD, samt ansatte som inngår i den innskuddsbaserte pensjonsordningen meldes ut av foretakspensjonsordningene ved fratreden med AFP. Ansatte som inngår i den ytelsesbaserte pensjonsordningen til tidligere Gaia fortsetter med å opptjene rettigheter i foretakspensjonsordningen ved fratreden med AFP.

Driftspensjoner

Konsernet har også forpliktelser knyttet til lønn over 12G og avtaler om førtidspensjonering. Pensjonsforpliktelsene knyttet til lønn over 12 G og førtidspensjonering finansieres over driften.

Pensjon til konsernsjef

Konstitueringens konsernsjef har ikke egen pensjonsordning. Pensjonsordning til fratrukket konsernsjef er oppgjort på fratredelsestidspunkt, se lønnsnote.

Arbeidsgiveravgift

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift. Det er ikke avsatt arbeidsgiveravgift i pensjonsordninger der pensjonsmidlene overstiger pensjonsforpliktelsene.

Antall medlemmer i sikret pensjonsordning til Tide konsern er 2.603 ansatte, herav 1.852 er aktive. Tilsvarende for Tide ASA er 273 medlemmer, herav er 42 aktive. Antall medlemmer i usikret pensjonsordning til Tide konsern er 2.266 ansatte, herav er 2.158 aktive.

Forventet avkastning av pensjonsmidler

Den forventede avkastningen er fastsatt med utgangspunkt i risikofri rente, dvs diskonteringsrenten som er benyttet i beregningene, med et tillegg på 2% som tilsvarende gjennomsnittlig historisk meravkastning hos norske livselskaper.

Tide ASA

Tilskuddsplaner	2008	2007
Netto kostnad tilskuddsbaserte pensjonsordninger	167	71

	2008			2007		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Balansført forpliktelse						
Pensjonsytelser	6 450	16 049	22 499	5 796	21 333	27 129
Kostnader belastet resultatregnskapet						
Pensjonsytelser	2 110	-3 741	-1 631	-21 731	5 296	-16 435
Pensjonsytelser						
Balansført forpliktelse er fastsatt som følger:						
Nåverdi av opptjente pensjonsforpliktelser	90 321	19 323	109 644	86 038	25 382	111 420
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-74 927	0	-74 927	-76 340	0	-76 340
Arbeidsgiveravgift	2 170	2 724	4 894	1 368	3 579	4 947
Ikke resultatført estimatavvik	-11 114	-5 998	-17 112	-5 270	-7 628	-12 898
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	6 450	16 049	22 499	5 796	21 333	27 129
Endring i pensjonsforpliktelser i løpet av året						
Pensjonsforpliktelser 01.01.	86 038	25 382	111 420	100 917	19 405	120 322
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1 522	1 628	3 150	1 222	797	2 019
Rentekostnad	3 760	983	4 743	3 757	867	4 624
Resultatførte planendringer	0	-11 480	-11 480	-20 672	2 543	-18 129
Estimatavvik tap/(gevinster)	1 464	4 761	6 225	6 344	5 790	12 134
Pensjonsutbetalinger	-5 420	-2 676	-8 096	-5 530	-4 020	-9 550
Forpliktelser overtatt gjennom virksomhetssammenslutning	2 957	725	3 682	0	0	0
Pensjonsforpliktelser 31.12.	90 321	19 323	109 644	86 038	25 382	111 420
Endring i virkelig verdi pensjonsmidler i løpet av året						
Pensjonsmidler 01.01.	76 340	0	76 340	72 924	0	72 924
Forventet avkastning på pensjonsmidler	3 740	0	3 740	3 943	0	3 943
Estimatavvik gevinster/(tap)	-4 506	0	-4 506	2 783	0	2 783
Innbetalt pensjonspremie	3 026	0	3 026	2 220	0	2 220
Tilbakeføring av premiefond	0	0	0	0	0	0
Utbetalte pensjoner	-5 420	0	-5 420	-5 530	0	-5 530
Midler overtatt gjennom virksomhetssammenslutning	1 747	0	1 747	0	0	0
Pensjonsmidler 31.12.	74 927	0	74 927	76 340	0	76 340
Den samlede kostnaden innregnet i resultatet						
Kostnad ved årets pensjonsopptjening	1 758	1 629	3 387	1 259	1 233	2 492
Rentekostnad	3 760	984	4 744	4 270	892	5 162
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-3 948	0	-3 948	-3 971	0	-3 971
Resultatført planendring	0	-13 099	-13 099	-23 586	2 901	-20 685
Resultatførte estimatavvik	352	6 377	6 729	77	-29	48
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnaden	188	368	556	220	299	519
Sum inkludert i lønnskostnader	2 110	-3 741	-1 631	-21 731	5 296	-16 435

Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn:	2008	2007
Diskonteringsrente	3,80 %	4,50 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	5,80 %	5,50 %
Årlig lønnsvekst	3,75 %	4,50 %
Årlig regulering av folketrygdens grunnbeløp	3,75 %	4,25 %
Årlig regulering av pensjoner	1,50 %	4,25 %
Uttakstilbøyelighet avtalefestet pensjon	Trappemodell	Trappemodell
Sannsynlig avgang (over/under 40 år)	2,0% / 5,0%	2,0% / 5,0%
Dødelighetstabell	K2005/KU	K2005/KU
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %

Avkastning og sammensetning pensjonsmidler:	30.09.2008	30.09.2007
Faktisk avkastning	-2,40 %	8,90 %
Sammensetning av pensjonsmidler:		
Obligasjoner	46,9 %	48,2 %
Aksjer	9,2 %	19,4 %
Pengemarked o.a.	20,8 %	16,9 %
Eiendom	23,1 %	15,6 %

Konsern

Tilskuddsplaner	2008	2007
Netto kostnad tilskuddsbaserte pensjonsordninger	12 789	7 863

Balansført forpliktelse	2008			2007		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Pensjonsytelser	18 726	102 783	121 509	12 925	101 203	114 128
Kostnader belastet resultatregnskapet						
Pensjonsytelser	18 526	9 395	27 921	-43 664	16 367	-27 297
Pensjonsytelser						
Balansført forpliktelse er fastsatt som følger:						
Nåverdi av opptjente pensjonsforpliktelser	385 956	125 317	511 273	337 825	106 841	444 666
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-291 906	0	-291 906	-290 776	0	-290 776
Arbeidsgiveravgift	13 537	17 670	31 207	7 049	15 065	22 114
Ikke resultatført estimatavvik	-88 861	-40 204	-129 065	-41 173	-20 703	-61 876
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	18 726	102 783	121 509	12 925	101 203	114 128
Endring i pensjonsforpliktelser i løpet av året						
Pensjonsforpliktelser 01.01.	337 825	106 841	444 666	296 717	88 640	385 357
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	13 090	9 132	22 222	12 250	6 994	19 244
Rentekostnad	14 912	4 554	19 466	13 563	3 888	17 451
Resultatførte planendringer	-339	-11 480	-11 819	-48 199	2 543	-45 656
Estimatavvik tap/(gevinster)	32 423	22 818	55 241	43 358	10 663	54 021
Pensjonsutbetalinger	-11 955	-6 548	-18 503	-11 179	-8 171	-19 350
Forpliktelser overtatt gjennom virksomhetssammenslutning	0	0	0	31 315	2 284	33 599
Pensjonsforpliktelser 31.12.	385 956	125 317	511 273	337 825	106 841	444 666
Endring i virkelig verdi pensjonsmidler i løpet av året						
Pensjonsmidler 01.01.	290 776	0	290 776	245 860	0	245 860
Forventet avkastning på pensjonsmidler	13 619	0	13 619	14 494	0	14 494
Estimatavvik gevinster/(tap)	-11 472	0	-11 472	-3 741	0	-3 741
Innbetalt pensjonspremie	11 709	0	11 709	14 378	0	14 378
Tilbakeføring av premiefond	0	0	0	0	0	0
Utbetalte pensjoner	-12 726	0	-12 726	-11 179	0	-11 179
Midler overtatt gjennom virksomhetssammenslutning	0	0	0	30 964	0	30 964
Pensjonsmidler 31.12.	291 906	0	291 906	290 776	0	290 776
Den samlede kostnaden innregnet i resultatet						
Kostnad ved årets pensjonsopptjening	13 090	9 132	22 222	12 250	6 994	19 244
Rentekostnad	14 912	4 554	19 466	13 563	3 888	17 451
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-13 619	0	-13 619	-14 494	0	-14 494
Resultatført planendring	-141	-13 099	-13 240	-56 588	2 902	-53 686
Resultatførte estimatavvik	2 522	6 877	9 399	9	195	204
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnaden	1 762	1 931	3 693	1 596	2 388	3 984
Sum inkludert i lønnskostnader	18 526	9 395	27 921	-43 664	16 367	-27 297

Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn:	2008	2007
Diskonteringsrente	3,80 %	4,50 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	5,80 %	5,50 %
Årlig lønnsvekst	3,75 %	4,50 %
Årlig regulering av folketrygdens grunnbeløp	3,75 %	4,25 %
Årlig regulering av pensjoner	1,50 %	4,25 %
Uttakstilbøyelighet avtalefestet pensjon	Trappemodell	Trappemodell
Sannsynlig avgang (over/under 40 år)	2,0% / 5,0%	2,0% /5,0%
Dødlighetstabell	K2005/KU	K2005/KU
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %

Avkastning og sammensetning pensjonsmidler:	30.09.2008	30.09.2007
Faktisk avkastning	-2,40 %	8,60 %
Sammensetning av pensjonsmidler:		
Obligasjoner	54,0 %	47,2 %
Aksjer	21,0 %	23,9 %
Pengemarked o.a.	5,0 %	13,8 %
Eiendom	20,0 %	15,0 %

Forventet premieinnbetaling	2009
Tide ASA	
Ytelsesbaserte ordninger	2 877 416
AFP	1 375 955
Sum	4 253 371
Tide konsern	
Ytelsesbaserte ordninger	12 997 186
AFP	13 437 745
Sum	26 434 931

Netto pensjonsforpliktelse siste 5 år	2008	2007	2006	2005	2004
Tide ASA					
Nåverdi av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	109 644	111 420	127 005	18 911	18 083
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	74 927	76 340	72 924	9 383	7 588
Underskudd / (overskudd)	34 717	35 080	54 081	9 528	10 495
Tide konsern					
Nåverdi av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	511 273	444 666	406 840	184 695	168 780
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	291 906	290 776	245 861	120 276	120 204
Underskudd / (overskudd)	219 367	153 890	160 979	64 419	48 576

NOTE 18 Rentebærende gjeld og pantsettelsler

Gjeld sikret med pant	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Gjeld sikret med pant	0	0	1 444 342	1 153 751
Bokført verdi av pantsatte eiendeler				
Fordringer	0	0	188 020	98 171
Ferger og båter	0	0	1 442 420	1 285 852
Kjøretøy og annet driftsløst	0	0	452 178	424 541
Eiendommer	0	0	2 571	22 037
Sum	0	0	2 085 189	1 830 601

Langsiktig gjeld	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Pantelån	0	0	1 444 342	1 153 751
Forpliktelsler fra finansielle leiekontrakter	0	0	10 447	12 714
Ikke rentebærende gjeld (depositum)	0	0	150	14 505
Sum langsiktig gjeld	0	0	1 454 939	1 180 970
Første års avdrag langsiktig gjeld 1)	0	0	333 150	318 915
Sum langsiktig gjeld ekskl. første års avdrag	0	0	1 121 789	862 055

¹⁾ For 2008 inneholder første års avdrag et lån på 148 MNOK som vil bli refinansiert i løpet av 2009.

Rente

Effektiv rentesats (vektet gjennomsnitt) utgjør 6,1 % i 2008 sammenlignet mot 6,4% i 2007. All rentebærende gjeld har flytende rente, men konsernet har inngått flere rentebytteavtaler for å redusere risiko knyttet til flytende rente. Disse er nærmere omtalt i note 21.

For de enkelte år utgjør dette:

	2008	2007
EBITDA	367 537	402 176
Netto rentebærende gjeld/EBITDA	3,9	2,4

Finansielle lånebetingelser

Konsernet har et vilkår knyttet til lånebetingelser mot hovedbank om at netto rentebærende gjeld i forhold til EBITDA ikke skal overstige 4.

Datterselskapet Tide Buss Haugesund AS har krav om 20 % egenkapital. Dette kravet er oppfylt.

Nedbetalingsplan	Pantelån		Finansielle leieavtaler	
	Tide ASA	Konsern	Tide ASA	Konsern
2009	0	333 230	0	2 691
2010	0	157 735	0	2 585
2011	0	185 041	0	2 660
2012	0	132 433	0	2 464
2013	0	137 231	0	47
Sum år 2009 - 2013	0	945 670	0	10 447
Gjeld som forfaller senere enn 5 år	0	498 672	0	0
Sum rentebærende langsiktig gjeld	0	1 444 342	0	10 447

Rentebærende gjeld	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner/pantegjeld	0	0	1 111 192	834 836
Langsiktig gjeld knyttet til balanseførte leieavtaler	0	0	10 447	12 714
Kortsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	90 000	21 484
Første års avdrag langsiktig gjeld eks. renter	0	0	333 150	318 915
Konsernintern rentebærende mellomværende	2 012	3 203	0	0
Brutto rentebærende gjeld	2 012	3 203	1 544 789	1 187 949
Rentebærende eiendeler	0	0	101 573	210 196
Konsernintern rentebærende mellomværende	442 798	279 554	0	0
Netto rentebærende gjeld/(eiendeler)	-440 786	-276 351	1 443 216	977 753

Trekkrettigheter

Ubenyttede trekkrettigheter i konsernet var 120 MNOK pr. 31.12.08 og 196 MNOK pr. 31.12.07.

Finansielle leieavtaler - konsern

Finansielle leieavtaler er benyttet ved anskaffelse av busser. Leieavtalene gjelder vanligvis for ni år, med mulighet til å fornye avtalene når de går ut. Leieavtalene inneholder ikke restriksjoner på selskapets utbytte- eller finansieringsmuligheter.

Oversikt over fremtidig minimumsleie	Nominell verdi		Nåverdi (10% rente)	
	2008	2007	2008	2007
Forfall innen 1 år	2 691	2 637	2 446	2 397
Forfall mellom 1 og 5 år	7 756	10 076	5 847	7 229
Forfall senere enn 5 år	0	0	0	0
Fremtidig minimumsleie	10 447	12 713	8 293	9 626
Fremtidig finanskostnad	590	730	590	730

NOTE 19 Skattekostnad og utsatt skatt

Endring i balanseført utsatt skatt	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Balanseført verdi 01.01.	-12 048	-40 069	127 372	38 023
Utsatt skatt på merverdier ved fusjon	0	0	0	57 437
Resultatført utsatt skatt i perioden	1 248	6 984	4 178	29 749
Utsatt skatt ført direkte mot egenkapitalen	0	21 037	-15 920	2 163
Balanseført verdi 31.12.	-10 800	-12 048	115 630	127 372

Endring i utsatt skatt	Tide ASA							
	Driftsmidler	Goodwill	Pensjoner	Konsern- bidrag	Gevinst- og tapskonto	Underskudd til fremføring	Annet	Sum
Utsatt skatt 31.12.2006	-5 574	-1 037	-14 010	-23 945	5 864	0	-1 367	-40 069
Resultatført i perioden	1 086	207	6 735	0	2 749	-4 389	596	6 984
Belastet egenkapitalen	0	0	0	20 410	0	0	627	21 037
Utsatt skatt 31.12.2007	-4 488	-830	-7 275	-3 535	8 613	-4 389	-144	-12 048
Resultatført i perioden	1 146	165	1 297	3 535	4 898	-9 657	-136	1 248
Utsatt skatt 31.12.2008	-3 342	-665	-5 978	0	13 511	-14 046	-280	-10 800

Endring i utsatt skatt	Konsern								
	Driftsmidler	Goodwill	Pensjoner	Gevinst- og tapskonto	Derivater	Immaterielle eiendeler	Underskudd til fremføring	Annet	Sum
Utsatt skatt 31.12.2006	69 509	-710	-42 777	14 548	236	4 732	0	-7 515	38 023
Utsatt skatt v/konsernetablering	72 390	0	-2 243	-754	4 566	1 156	-20 426	2 748	57 437
Resultatført i perioden	5 479	338	14 544	7 177	0	0	-5 750	7 961	29 749
Belastet egenkapitalen	0	0	0	0	2 163	0	0	0	2 163
Utsatt skatt 31.12.2007	147 378	-372	-30 476	20 971	6 965	5 888	-26 176	3 194	127 372
Resultatført i perioden	16 279	270	-2 078	8 979	0	-1 023	-20 846	2 598	4 178
Belastet egenkapitalen	-1 123	0	0	0	-20 642	5 042	0	803	-15 920
Utsatt skatt 31.12.2008	162 534	-102	-32 554	29 950	-13 677	9 907	-47 022	6 595	115 630

	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Betalbar skatt	0	0	983	2 764
Skattekostnad på mottatt konsernbidrag	0	-3 535	0	0
Skatt på resultat overtatt virksomhet	0	0	0	3 044
Skatt på transaksjons- og emisjonskostnader	0	3 771	0	3 771
Endring utsatt skatt	1 248	6 984	4 178	29 749
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	0	631	-415	637
Sum skattekostnad	1 248	7 851	4 746	39 965
Betalbar skatt av skattepliktig inntekt	0	0	19 619	2 748
Betalbar skatt på konsernbidrag	0	0	-18 636	16
Sum betalbar skatt i balansen	0	0	983	2 764
Avstemming av nominell mot faktisk skattekostnad	2008	2007	2008	2007
Resultat før skatt	6 590	-11 841	18 200	111 259
Forventet skattekostnad (28%)	1 845	-3 315	5 096	31 153
Skatteeffekt av følgende poster:				
Permanente forskjeller	-597	10 535	-350	8 175
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	0	631	0	637
Skattekostnad	1 248	7 851	4 746	39 965

NOTE 20 Garanti- og kausjonsansvar

	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Strømbil Finans, husleiegaranti	2 500	2 500	2 500	2 500
Selvskyldnerkausjon Tide Buss AS	4 994	30 000	4 994	30 000
Selvskyldnerkausjon Tide Sjø AS	183 000	75 000	183 000	75 000
Selvskyldnerkausjon Tide Verksted AS	2 700	0	2 700	0
Selvskyldnerkausjon Tide Reiser AS	7 160	0	7 160	0
Skattetrekk kemnere	2 300	2 000	54 250	40 655
Statens vegvesen	0	0	74 872	38 360
Selvskyldnerkausjon Tide Bus Danmark AS MDKK 50	0	0	55 650	0
Garanti til Fyn Bus Danmark MDKK 16,4	0	0	18 253	0
Rogaland Kollektivtrafikk	0	0	16 300	10 293
Møre og Romsdal Fylkeskommune	0	0	234	0
Hordaland Fylkeskommune	0	0	64 958	46 617
Rogaland Fylkeskommune	0	0	4 812	9 342
Rogaland Kollektivtrafikk FKF	0	0	9 249	9 249
Reisegarantifondet	0	0	6 248	6 247
Gestas Deniz Ulas	0	0	0	1 283
Garanti til Oppland Fylkeskommune	0	0	0	621
Sum	202 654	109 500	505 180	270 167

Tide ASA er solidarisk ansvarlig selvskyldnerkausjonist sammen med datterselskaper for konsernkontoen overfor Nordea.

NOTE 21 Finansielle instrumenter og risikostyring

Formål og art

Tide benytter finansielle instrumenter til flere formål, herunder å fremskaffe kapital til investeringer i konsernets virksomhet. Konsernet står foran betydelige kapitalintensive investeringer i forbindelse med strukturendring og anbudsutsettelse i kollektivnæringen de kommende årene. Omfanget av finansielle instrumenter vurderes fortløpende av konsernledelsen. Foruten fremmedkapital og konserninterne lån, benyttes egenkapital til en viss grad ved finansiering av investeringer.

Selskapet benytter ikke finansielle instrumenter til spekulasjonsformål.

Virkelig verdi av konsernets finansielle instrumenter

Balanseført verdi av selskapets finansielle instrumenter tilsvarer i all hovedsak virkelig verdi. Virkelig verdi av finansielle eiendeler klassifisert som "tilgjengelig for salg" er fastsatt som siste kjente omsetningsverdi på balansedagen, fortrinnsvis børskurs. Balanseført verdi av kontanter og kontantekvivalenter er tilnærmet lik virkelig verdi på grunn av at disse instrumentene har kort forfallstid. Tilsvarende er tilfelle for virkelig verdi av kortsiktige fordringer og gjeldsposter. Virkelig verdi av rentebytteavtaler er estimert til nåverdien av fremtidige kontantstrømmer, beregnet ved bruk av swaprenten på balansedagen. Den virkelige verdien på disse avtalene innhentes fra selskapets bankforbindelse. For rentebærende langsiktige fordringer og gjeld er virkelig verdi vurdert tilnærmet lik fordrings/gjeldens saldo.

Finansielle instrumenter etter kategori

Konsern 2008				
	Utlån og fordringer	Derivater for sikringsformål	Tilgjengelig for salg	Andre finansielle forpliktelser
Eiendeler				
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	18 508	0
Kundefordringer og andre fordringer	308 390	0	0	0
Kontanter og kontantekvivalenter	101 573	0	0	0
Sum	409 963	0	18 508	0
Forpliktelser				
Lån (eksl leasing)	0	0	0	1 534 342
Finansiell leasing	0	0	0	10 447
Derivater	0	49 864	0	0
Leverandørgjeld og annen gjeld	0	0	0	167 982
Sum	0	49 864	0	1.712.771

Konsern 2007				
	Utlån og fordringer	Derivater for sikringsformål	Tilgjengelig for salg	Andre finansielle forpliktelser
Eiendeler				
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	28 177	0
Derivater	0	23 858	0	0
Kundefordringer og andre fordringer	233 004	0	0	0
Kontanter og kontantekvivalenter	210 196	0	0	0
Sum	443 200	23 858	28 177	0
Forpliktelser				
Lån (eksl leasing)	0	0	0	1 175 235
Finansiell leasing	0	0	0	12 714
Leverandørgjeld og annen gjeld	0	0	0	147 643
Sum	0	0	0	1 335 592

Finansielle risikofaktorer

Konsernets aktiviteter medfører ulike typer risiko, både finansiell (kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko (inkludert valutarisiko, renterisiko og prisrisiko)) og ikke-finansiell risiko (operasjonell risiko og forretningsrisiko). Nedenfor gis en nærmere beskrivelse av disse.

A. Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som skyldes svakheter eller feil ved prosesser og systemer, feil begått av ansatte eller eksterne hendelser. Tide har her et rapporteringssystem relatert til drift og HMS som er ment både å avdekke og forebygge avvik. Tide Buss AS og Tide Verksted AS er ISO - sertifisert.

B. Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er risiko for tap på grunn av endringer i eksterne forhold som markedsituasjon eller myndighetenes reguleringer. Risikoen inkluderer også omdømmerisiko. Forretningsrisikoen er

i all hovedsak relatert til det offentlige overgang til anbud som innkjøpsform for transporttjenester. Bruken av anbud kan medføre endringer i konsernets produksjon. Tide har som mål å delta i flest mulig anbud i Norge og ser også på hele Norden som et naturlig marked for selskapet. En slik spredning av aktiviteten gir selskapet økte markedsmuligheter og er også viktig med tanke på å redusere forretningsrisikoen.

C. Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at konsernets motparter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor Tide konsernet. Kredittrisikoen vurderes som lav siden de største kredittkundene er stat, fylker og kommuner. I tillegg er en vesentlig del av konsernets inntekter kontantomsetning fra kunder.

Konsernet har etablert rutiner for å sikre at salg kun foretas til kunder som ikke har vesentlige betalingsproblemer. Med økt

satsing og omfang av reiselivsvirksomheten i konsernet er imidlertid kredittrisikoen økende.

Maksimal risikoeksponering er representert ved balanseført verdi av de finansielle eiendelene i balansen. Konsernets bankinnskudd er i all hovedsak foretatt i større, norske forretningsbanker. Konsernets hovedbankforbindelse er Nordea. Konsernet har ikke etablert

sikkerhetsstillelser eller andre kredittforbedringer for sine eiendeler.

Eksposering for kredittrisiko

Balanseført verdi av kundefordringer er nedenfor fordelt etter geografisk region og kundetype.

Geografisk region	Konsern	
	2008	2007
Innenlandske kunder	143 949	160 878
Utenlandske kunder	1 206	1 300
Sum kundefordringer	145 155	162 178

Kundetype	Konsern	
	2008	2007
Kommuner, fylker og stat	110 384	145 961
Andre	34 771	16 217
Sum kundefordringer	145 155	162 178

Aldersfordeling av kundefordringer pr. 31.12.:

	Konsern					
	2008			2007		
	Brutto	Verdifall	Netto	Brutto	Verdifall	Netto
Ikke forfalt	31 677	0	31 677	122 588	0	112 588
Forfalt 0 - 30 dager	92 749	0	92 749	33 907	0	33 907
Forfalt 31 - 60 dager	17 557	0	17 557	6 691	0	6 691
Forfalt mer enn 61 dager	5 564	2 392	3 172	11 872	2 880	8 992
Sum kundefordringer	147 547	2 392	145 155	165 058	2 880	162 178

Omfang av innregnet tap ved verdifall er ubetydelig, jfr. note 13.

Maksimal kredittrisiko knyttet til rentebytteavtaler og innskudd i banker tilsvarer balanseført verdi, mens maksimal kredittrisiko knyttet til garantier og sikkerhetsstillelser fremgår av brutto garanti- og sikkerhetsstillelser i note 20.

D. Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke kan overholde sine betalingsforpliktelser.

Forsiktig styring av likviditetsrisiko innebærer å vedlikeholde en tilstrekkelig beholdning av likvider, å ha finansieringsmulighet i form av et tilstrekkelig antall sikre trekkrettigheter og evne til å

lukke markedsposisjoner. Denne risikoen styres i utgangspunktet av konsernledelsen. Konsernet fokuserer på å ha positive kontantstrømmer fra driften, samt evne til å egenfinansiere nødvendige erstatningsinvesteringer. Likviditetsrisikoen innebærer også at selskapet må ha tilstrekkelige midler tilgjengelig for håndtering av avtalt nedbetaling på lån og overholdelse av øvrige låneforpliktelser.

Konsernets forfall i henhold til kontrakt for finansielle forpliktelser, inkludert rentebetalinger, kan fordeles som følger:

	2008				
	0 - 6 mnd	6 - 12 mnd	År 2-3	År 4-5	Mer enn 5 år
Ikke-derivativ finansielle forpliktelser					
Pantelån	150 006	256 099	441 549	336 253	524 961
Finansielle leieavtaler	1 346	1 346	5 245	2 510	0
Leverandørgjeld og annen gjeld	541 585	0	0	0	0
Kassekreditter	90 000	0	0	0	0
Derivative finansielle forpliktelser					
Rentebytteavtaler	-21 383	-19 724	-55 655	-37 521	-14 768
Sum	761 554	237 721	391 139	301 242	510 193

	2007				
	0 - 6 mnd	6 - 12 mnd	År 2-3	År 4-5	Mer enn 5 år
Ikke-derivativ finansielle forpliktelser					
Pantelån	216 041	81 709	212 478	176 646	381 658
Finansielle leieavtaler	1 319	1 319	4 811	5 264	0
Leverandørgjeld og annen gjeld	303 467	134 340	7 000	7 505	0
Kassekreditter	0	0	0	0	0
Derivative finansielle forpliktelser					
Rentebytteavtaler	-12 830	-10 286	-31 627	-21 788	-8 688
Sum	507 997	207 082	192 662	167 627	372 970

E. Markedsrisiko

Virkelig verdi av kontantstrømsikring	Konsern	
	2008	2007
Rentebytteavtaler	-43 346	23 858
Sikring olje	-6 518	0
Sum kundefordringer	-49 864	23 858

a) Valutarisiko

Tide ASA sitt datterselskap Tide Buss AS etablerte seg med bussdrift i Odense (Danmark) gjennom et eget aksjeselskap Tide Bus Danmark AS (TBDK) i 2008. TBDK har DKK som funksjonell valuta. I forbindelse med konsolidering regnes DKK om til NOK etter dagskurs for balanse og en gjennomsnittskurs for resultatet.

TBDK er etablert med en aksjekapital på DKK 500.000. Det er gitt et kortsiktig lån fra Tide Buss AS til TBDK på 15 MDKK. Renten er flytende og er på 5% pr. 31.12.08. Det var ingen vesentlige salgs- og kjøpstransaksjoner mellom selskapene i 2008.

Konsernet har for øvrig ikke foretatt investeringer i selskaper i utlandet. Valutarisikoen er dermed begrenset, og sensitivitetsanalyser er ikke gjennomført.

Tide ASA sitt datterselskap Tide Sjø AS har bestilt båter i utlandet. € 36 millioner forfaller til betaling 2. kvartal 2009. Det er inngått låneavtaler i NOK med Tide sin hovedbank for oppgjør av forpliktelsen. Valutarisikoen er ikke sikret med terminkontrakter. Hvis forholdet mellom NOK og € endrer seg med én €, vil forpliktelsen til Tide Sjø AS øke, eventuelt reduseres, med 36 MNOK.

b) Renterisiko

Tides kontantstrøm er eksponert overfor renterisiko via flytende rente på rentebærende eiendeler og gjeld, dvs. hovedsakelig pantelån og bankinnskudd. Lån med flytende rente utgjør en renterisiko for konsernets kontantstrøm, mens lån med fastrente utsetter konsernet for en virkelig verdi renterisiko. Konsernet har valgt å redusere den flytende renterisiko for deler av pantegjelden ved bruk av rentebytteavtaler og eksponerer seg således for en virkelig verdi renterisiko på disse lånene. Konsernet vurderer rentebytteavtaler i forbindelse med alle anbud som selskapet deltar i.

Pr. 31.12 var renteprofilen for konsernets rentebærende finansielle instrumenter:

	Balanseført verdi	
	2008	2006
Instrumenter med fast rente		
Finansielle eiendeler	0	0
Finansiell gjeld	909 935	569 000
Instrumenter med variabel rente		
Finansielle forpliktelser	534 407	585 000
Sum finansielle instrumenter etter renteprofil	1 444 342	1 154 000

Den faste renten i konsernets avtaler varierer mellom 4,13% og 5,35%. Alle rentebytteavtalene har løpende oppgjør av renter på samme dato som underliggende lån (sikringsobjekt). Oppgjørene skjer dels kvartalsvis og dels halvårlig. Utover avtalene ovenfor, har konsernet også inngått rentebytteavtaler etter balansedagen med 394 MNOK for nye lån i 2009.

Sensitivitetsanalyse av kontantstrøm for instrumenter med variabel rente

En endring av renten med 100 basispunkter (bp) på balansedagen ville ha økt (redusert) egenkapitalen og resultatet før skatt med beløpene som vist under. Analysen forutsetter at øvrige variabler holdes konstante. Analysen er utført på samme grunnlag for begge år. Se tabell nedenfor.

c) Priserisiko

Konsernet er eksponert for svingninger i priser på innsatsfaktorer, der diesel er den viktigste. Ved større svingninger i dieselprisen, åpner konsernets avtaler med offentlige oppdragsgivere opp for å avregne deler av variasjonene. Utover dette er det gjort sikringsavtaler for oljevolum. Pr. 31.12.08 har selskapet inngått en avtale for fremtidig levering. Den en kontrakten utgjør 5,5 millioner liter pr. år og gjelder for årene 2010 og 2011.

Annen priserisiko er knyttet til svingninger i aksjer for investeringer og andeler. Denne risikoen er begrenset til balanseført beløp av disse postene.

Sensitivitetsanalyse av kontantstrøm for instrumenter med variabel rente	Resultat		Egenkapital	
	100 bp økning	100 bp reduksjon	100 bp økning	100 bp reduksjon
2008				
Instrumenter med variabel rente	-6 400	6 400	-4 608	4 608
Kontantstrømsensitivitet (netto)	-6 400	6 400	-4 608	4 608
2007				
Instrumenter med variabel rente	-6 000	6 000	-4 320	4 320
Kontantstrømsensitivitet (netto)	-6 000	6 000	-4 320	4 320

For rentebytteavtalene ville en endring i den langsiktige renten med 100 bp pr. 31.12.08 resultert i en endret markedsverdi på 43 MNOK porteføljen sett under ett.

NOTE 22 Nærstående parter

Aksjonærer

Det Stavangerske Dampskibsselskab AS (DSD) er største aksjonær i Tide ASA. Bergen kommune var inntil 2007 aksjonær i Tide ASA. De var oppdragsgiver når det gjaldt kollektivtrafikk i Bergen kommune.

Konsernselskaper

Konsernselskapene kjøper tjenester av Tide ASA innen økonomi, regnskap og IT. Administrasjonen er samlet i Møllendalsveien 1a, og konsernselskapene dekker sin del av kostnadene knyttet til leie av lokaler.

Ledende ansatte

Opplysninger vedrørende ledende ansatte inkluderer tilsvarende forhold for de ledende ansattes personlige og juridiske nærstående. Se også note 4 for ytterligere informasjon.

Transaksjoner med nærstående parter:

	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Salg av varer og tjenester				
Konsernselskaper	75 273	61 758	0	0
Tilknyttede selskaper (TS)	0	0	0	0
Hovedaksjonær - Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	0	0	0	0
Ledende ansatte	0	0	0	0
Sum salg varer og tjenester	75 273	61 758	0	0
Kjøp av varer og tjenester				
Konsernselskaper	46 203	974	0	0
Tilknyttede selskaper (TS)	0	0	0	0
Hovedaksjonær - Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	0	0	0	0
Ledende ansatte	0	0	0	0
Sum kjøp av varer og tjenester	46 203	974	0	0

Varer og tjenester selges og kjøpes til priser som ville vært benyttet overfor eksternt tredjepart.

Fordringer/gjeld nærstående parter:

	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Fordringer på nærstående parter:				
Konsernselskaper	442 798	279 554	0	0
Tilknyttede selskaper (TS)	0	0	0	0
Hovedaksjonær - Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	0	0	0	0
Ledende ansatte	0	0	129	350
Sum fordringer på nærstående parter	442 798	279 554	129	350
Gjeld til nærstående parter:				
Konsernselskaper	2 012	3 203	0	0
Tilknyttede selskaper (TS)	0	0	0	0
Hovedaksjonær - Det Stavangerske Dampskibsselskab AS	0	0	0	0
Ledende ansatte	0	0	0	0
Sum gjeld til nærstående parter	2 012	3 203	0	0

Fordringer på nærstående parter kommer hovedsakelig fra salg av tjenester, og forfaller til betaling på ordinære betingelser. Fordringene er usikrede og ikke rentebærende.

Lån til nærstående parter:

Tide ASA	Konsernselskaper		Hovedaksjonær og TS		Ledende ansatte		Sum	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Balanseført verdi 01.01.	279 554	13 481	0	0	0	128	279 554	13 609
Lån gitt i løpet av året	163 244	266 073	0	0	0	0	163 244	266 073
Lån tilbakebetalt i løpet av året	0	0	0	0	0	-128	0	-128
Balanseført verdi 31.12.	442 798	279 554	0	0	0	0	442 798	279 554

Konsern	Konsernselskaper		Hovedaksjonær og TS		Ledende ansatte		Sum	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Balanseført verdi 01.01.	0	0	0	0	350	560	350	560
Renteinntekter	0	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte renter	0	0	0	0	-221	-210	-221	-210
Balanseført verdi 31.12.	0	0	0	0	129	350	129	350

Rentesats til ledende ansatte PR. 31.12.08 er på 5%. Godtgjørelse til ledende ansatte for øvrig, se note 4.

NOTE 23 Segmentinformasjon

Kjernevirksomheten til Tide konsernet er drift, salg og markedsføring av persontransporttjenester på sjø og land for offentlige og private kunder. Hovedtyngden av kjernevirksomheten er drift av busser med tilhørende anleggsinfrastruktur, og rederidrift av båter med tilhørende terminaler mv. En annen del av kjernevirksomheten er salg og markedsføring av transporttjenester.

Salg og markedsføring av Tide sine tjenester, innebærer først og fremst løpende salg og markedsføring innenfor de kommersielle ruter og reiseliv. Anbudsregning er også en viktig salgsaktivitet. I forbindelse med nettokontrakter, slik som kvalitetsavtalen med Bergen kommune, hvor operatørene kan påvirke inntjeningen, er det også viktig med salg og markedsføring av kollektivtilbudet.

Driften i konsernet innebærer bemanning, teknisk drift og operasjon av transportmidlene. Driften ivaretar også innkjøp av reservedeler og forsyninger. Anskaffelse av nye busser og skip behandles som egne anskaffelsesprosjekter.

Konsesjonsbelagte tjenester

Deler av den virksomheten som konsernet utfører er underlagt konsesjon. Dette gjelder rute- og ekspressbussvirksomheten og ferje- og hurtigbåtvirksomheten. Prisene på tjenestene blir endret etter årlige forhandlinger med stat og fylkeskommune. Grunnlaget for endringer er basert på trafikk- og kostnadsutvikling. Konsesjonene innebærer ingen rett eller plikt til å benytte bestemte eiendeler eller til å levere fra seg bestemte eiendeler ved avslutning av konsesjonsperioden.

Rute- og ekspressbussvirksomhet

Konsesjonsperioden for rutevirksomheten gjelder frem til anbudene blir lagt ut. Konsesjoner knyttet til rute- og ekspressbussvirksomhet innebærer en rett og en plikt til å yte et rutetilbud for busstjenester i et definert område med busser og personell som tilfredsstill konsesjonskravene, både kvantitet og kvalitet.

Datterselskapet Tide Buss AS vant i 2007 anbudskontrakter på rutekjøring i Austevoll og i Hardanger/Voss. Startdato for Austevoll var 01.01.2008 og anbudet i Hardanger/Voss hadde oppstart 16.08.2008. Samtidig tapte Tide Buss AS anbuds konkurransen i Sunnhordland, noe som betyr at Tide Buss AS avviklet rutedriften i dette området 30.06.08. Tide Buss AS har også tapt anbudet i Nordhordland. Rutedriften avvikles i august 2009. På den annen side har Tide Buss AS ved datterselskapet Tide Bus Danmark AS vunnet anbudet i Odense (Danmark).

Hordaland Fylkeskommune har vedtatt at innkjøp av rutevirksomhet gradvis skal skje ved bruk av anbud fra 1. januar 2008.

I 2008 var 732 MNOK av totale segmentsinntekter knyttet til offentlige kontraktsinntekter.

Ferje- og hurtigbåtvirksomhet

Konsesjonsperioden for ferjevirksomheten går frem til 2012. Konsesjoner knyttet til ferje- og hurtigbåtvirksomheten innebærer en rett og plikt til å drive angitte ferje- og hurtigbåtsamband med et konsesjonsbestemt minstekrav til rutetilbud. Selskapet er ansvarlig for at ferjer og hurtigbåter tilfredsstill de krav som stilles til sikkerhet og vedlikehold, og at mannskapet får den sikkerhetsopplæring som det er krav om.

For tjenester underlagt konsesjon knyttet til ferje- og hurtigbåtvirksomheten er det satt i gang en vesentlig konkurranseutsettelse og innen utgangen av 2009 vil ferje- og hurtigbåtvirksomheten være lagt ut på anbud. Aktørene vil da få åremålskontrakter fra 5 til 8 år, og ved noen tilfeller vil aktørene få opsjon på ytterligere 2 år. Det er ikke knyttet opsjoner til forlengelse av konsesjonstiden for ferje- og hurtigbåtvirksomhet

Tide Sjø AS har vunnet to nye anbuds pakker i 2008. Dette gjelder tre sentrale ferjeruter i Rogaland. Oppstart er 1. januar 2010. Selskapet har også vunnet en anbuds kontrakt i Troms over 8 år fra 2011. Videre er en kontrakt i Hordaland som drives av Tide i dag tapt.

I 2008 var 769 MNOK av totale segmentinntekter knyttet til offentlig kontratsinntekter

Virksomhetsområder/segmenter

Tide-konsernet rapporterer følgende virksomhetsområder:

1. Sjø

- Drift av ferjesamband i Hordaland, Rogaland, Vest Agder, Trøndelag og Møre og Romsdal, samt drift av hurtigbåtsamband i Hordaland og Rogaland.

2. Buss

- Drift av rutebussvirksomhet i Hordaland, Rogaland og i Odense (Danmark).

3. Reiseliv

- Drift av ekspressbussvirksomhet og andre reiselivsaktiviteter.

4. Verksted

- Driver reparasjon og vedlikehold primært på Tide sine egne kjøretøy. Noe eksternt salg. Selskapet har åtte anlegg i Bergensområdet.

Øvrig virksomhet består av selskaper og aktiviteter som hver for seg ikke er betydelige nok til å bli rapportert som egne segment. De resterende av konsernets aktiviteter er vist under andre avdelinger og består i hovedsak av konsernadministrasjon. Konsernheter og fellesfunksjoner omfatter eiendomsvirksomhet, økonomi og

regnskapsenhet og andre stabsenheter.

Konserninterne leveranser av tjenester og varer er priset ut fra forhandlinger med enhetene med utgangspunkt i markedsbaserte priser. Segmentresultat, eiendeler og forpliktelser inkluderer poster som relaterer seg direkte til segmentene. Dette inkluderer også inntekter og kostnader til konsernadministrasjon. Segmentinformasjonen er rapportert i samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

Gevinster og tap fra konserninterne overføringer, konsernbidrag og utbytte er ikke inkludert i resultatene fra segmentene. Elimineringer i balansen omfatter i hovedsak interne fordringer og gjeld. "Armlengdes avstand" er lagt til grunn for prising av interne varer og tjenester.

Det er tilnærmet lik risiko i hele det geografiske området konsernet opererer. Konsernet har følgelig valgt å ikke rapportere segmenter basert på geografi.

Segment	Sjø		Buss		Reiser	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Totale segmentinntekter	1 484 402	1 004 692	1 397 581	1 213 691	364 809	257 917
Inntekter mellom segmenter	0	0	0	0	0	0
Segmentinntekter	1 484 402	1 004 692	1 397 581	1 213 691	364 809	257 917
Netto salgsgevinst	23 138	30 607	970	40	665	352
Segmentkostnader	1 401 911	961 238	1 368 610	1 166 030	351 866	237 954
Segmentresultat	105 629	74 061	29 941	47 701	13 608	20 315
Inntekt fra TS	0	0	0	0	0	0
Netto finans	-77 999	-37 954	-5 384	-6 734	-1 269	485
Skattekostnad	0	0	0	0	0	0
Resultat	27 630	36 107	24 557	40 967	12 339	20 800
Avskrivinger varige driftsmidler	103 363	78 785	90 395	99 060	19 980	12 431
Avskrivinger immaterielle eiendeler	0	0	0	0	4 312	136
Nedskrivinger	0	0	25 500	0	0	0
Eiendeler	2 059 771	1 703 963	746 271	675 929	155 784	125 459
Gjeld	1 836 828	1 499 259	572 588	483 133	120 069	79 590
Investeringer	465 447	354 505	187 009	50 193	28 066	20 125

Segment	Verksted		Andre avdelinger og eliminerings		Konsern	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Totale segmentinntekter	377 544	363 270	87 365	158 144	3 711 701	2 997 714
Inntekter mellom segmenter	0	0	-491 223	-513 424	-491 223	-513 424
Segmentinntekter	377 544	363 270	-403 858	-355 280	3 220 478	2 484 290
Netto salgsgevinst	375	0	41 219	17 796	66 367	48 795
Segmentkostnader	378 654	355 765	-304 427	-336 655	3 196 614	2 384 332
Segmentresultat	-735	7 505	-58 212	-829	90 231	148 753
Inntekt fra TS	0	0	222	407	222	407
Netto finans	-2 764	-1 977	15 164	8 279	-72 252	-37 901
Skattekostnad	0	0	4 746	39 965	4 746	39 965
Resultat	-3 499	5 528	-47 573	-32 108	13 454	71 294
Avskrivinger varige driftsmidler	2 816	3 203	25 739	14 237	242 293	207 716
Avskrivinger immaterielle eiendeler	0	0	5 202	6 251	9 514	6 387
Nedskrivinger	0	0	0	39 320	25 500	39 320
Eiendeler	54 241	41 032	338 271	489 867	3 354 338	3 036 250
Gjeld	46 896	30 188	-201 871	-110 632	2 374 510	1 981 538
Investeringer	3 827	6 089	-160	-25 133	684 189	405 779

NOTE 24 Operasjonelle leieavtaler

TIDE SOM LEIETAKER

Årlige kostnader	Avtalens varighet	Utløpsdato	Tide ASA		Konsern	
			2008	2007	2008	2007
Kontorlokaler, Stavanger	10 år	30-06-12	1 824	0	1 824	1 177
Kontorlokaler, Bergen	10 år	01-06-15	6 086	5 575	6 086	5 575
Terminal, Bergen	5 år	30-06-12	0	0	600	600
Terminal, Stord	5 år	01-01-10	0	0	526	500
Terminal, Stavanger	5 år	01-01-12	0	0	1 255	1 229
Hurtigbåter	8 år	31-12-14	0	0	29 445	0
Årlige kostnader brutto			7 910	5 575	39 736	9 081
Årlige leieinntekter fra fremleie			5 790	4 909	5 790	4 909
Årlige kostnader netto			2 120	666	33 946	4 172

¹ Totalt leid areal er 3.892 m2. Selskapet har en opsjon på ytterligere leie i 5+5 år til samme vilkår.

Fremtidig minimumsleie knyttet til leieavtaler som ikke kan kanselleres forfaller som følger:

	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Innen 1 år	8 078	5 742	39 904	5 742
1 til 5 år	37 784	31 401	159 575	31 401
Etter 5 år	2 912	9 799	32 357	9 799
Sum	48 774	46 942	231 836	46 942

TIDE SOM UTLEIER

Fremleie av kontorlokaler

Tide ASA fremleier deler av leiearealet i Møllendalsveien 1a i Bergen til henholdsvis Accenture ANS, Mercuri Urval AS og Screenresort AS. Leieavtalen med Accenture ANS løper frem til 31.10.2009, med mulighet for forlengelse til 01.07.2015. Leieavtalen med Mercuri Urval AS løper frem til 31.10.2012. Avtalen med Screenresort AS løper frem til 1. november 2011.

Tide ASA fremleier deler av leiearealet i Nedre Holmegaten og Børehaugsvn. i Stavanger til Nor Lines AS og Prosafe ASA. Leieavtalen med Nor Lines AS løper frem til 30.04.2014. Leieavtalen med Prosafe ASA løper frem til 01.07.09. Leietakeren har en opsjon på ytterligere 3x3 år.

Årlig leieinntekt

	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Samlet minsteleie fra fremleieavtalene	5 790	4 909	5 790	4 909

	Tide ASA		Konsern	
	2008	2007	2008	2007
Innen 1 år	5 825	2 418	5 825	2 418
1 til 5 år	20 732	2 491	20 732	2 491
Etter 5 år	1 728	0	1 728	0
Sum	28 285	4 909	28 285	4 909

NOTE 25 Anleggsmidler holdt for salg

Tide ASA la høsten 2008 ut syv av eiendomsselskapene for salg. Fire av selskapene er solgt 1. mars 2009 til Hordaland Fylkeskommune (HFK). Avtalt kjøpesum er 207,5 MNOK. Gevinst vil bli regnskapsført 1. kvartal 2009.

Ytterligere et eiendomsselskap er solgt til en annen aktør enn HFK med overdragelse 1. mai 2009.

Eiendommene er vurdert til det laveste av balanseført og virkelig verdi. Det er ikke funnet indikasjoner på verdifall.

De to siste eiendomsselskapene forventes solgt på et senere tidspunkt i 2009.

Kontantstrøm:	2008
Kontantstrømmer fra driften	34 137
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter	0
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-920
Sum kontantstrømmer fra eiendommer holdt for salg	33 217

Resultat:	2008
Driftsinntekter	37 854
Kostnader	7 273
Resultat før skatt	30 581
Skatt	8 563
Resultat etter skatt	22 018

NOTE 26 Vesentlige estimater og usikkerheter

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er det brukt forutsetninger som er vurdert å være realistiske, samt regnskapsestimater etter beste skjønn. Estimatenes er foretatt av ledelsen under hensyn til den aktuelle usikkerheten knyttet til de underliggende forhold. Dette gjelder særlig for beregning av pensjonsforpliktelse (note 17), avskrivninger og nedskrivninger (note 7/8), avsetninger (note 14) og tapsavsetninger (note 13). Det vil kunne oppstå situasjoner eller endringer i markedsforshold som kan medføre endrede estimater, og dermed påvirke konsernets eiendeler, gjeld, egenkapital og resultat. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringen oppstår. Hvis endringene har effekt på fremtidige perioder, fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder.

Tide konsernets mest sentrale regnskapsestimater er knyttet til følgende poster:

Varige driftsmidler

Levetid og restverdi

Ledelsen har fastsatt økonomisk levetid og tilknyttede avskrivningssatser for varige driftsmidler. Avskrivningene reduseres dersom økonomisk levetid er lengre enn tidligere estimert og restverdien høyere.

Sensitivitetsanalyser viser at ett års lengre levetid vil medføre følgende reduksjon i ordinære avskrivninger:

	Konsern
Fast eiendom	275
Ferger og hurtigbåter	650
Busser og annet driftsløse	13 632
Sum	14 557

NOTE 27 Hendelser etter balansedagen

Anbud

I begynnelsen av mars 2009 la Skyss ut anbudet for bussdrift i Bergen sør. Tide Buss AS deltar i konkurransen om å vinne dette anbudet. Kontrakten går over syv år med 1 + 1 år ensidig opsjon. Totalt omfatter anbudet 189.137 rutetimer pr. år. Vinner av anbudet må leie dagens anlegg i Fana som Skyss har kjøpt.

Organisasjon

5. februar 2009 besluttet styret i Tide ASA å omorganisere

Virkelig verdi

En stor andel av inntektene i Tide er knyttet til langsiktige kontrakter (anbud).

Pr. 31.12.08 er det foretatt en vurdering av verdien av selskapets varige driftsmidler basert på fremtidig EBITDA for anbudskontrakter hvor det er indikasjon på verdifall (IAS 36). Endring i arbeidskapital og antatt restverdi er også tatt hensyn til i kontantstrømmen. Det er benyttet et veid avkastingskrav for totalkapitalen før skatt på 9% i beregningen. Sensitivitetsanalyser viser at hvis veid avkastingskrav for totalkapitalen før skatt var 10%, ville verdien av varige driftsmidler blitt nedskrevet med ytterligere 25,0 MNOK i tillegg til de 25,5 MNOK (note 7).

Pensjonsforpliktelser

Netto pensjonsforpliktelser er fastsatt etter aktuarberegninger som bygger på forutsetninger blant annet knyttet til diskonteringsrente, fremtidig lønnsvekst, pensjonsregulering, forventet avkastning på pensjonsmidler, samt demografiske forhold som uførhet og dødelighet. Forutsetningene fastsettes basert på observerbare markedspriser og historisk utvikling i konsernet og samfunnet for øvrig. Endringer i forutsetninger vil kunne ha betydelige effekter på den beregnede pensjonsforpliktelse og pensjonskostnad.

konsernet blant annet for å bedre lønnsomheten. Organiseringen omfatter hele konsernet og skal være implementert 1. mai 2009. I tillegg ble det i februar 2009 konstituert ny administrerende direktør i henholdsvis Tide Reiser AS og Tide Buss AS.

Salg av eiendommer

Fem eiendomsselskap er solgt i begynnelsen av 2009. Se note 9 og 25 for ytterligere opplysninger.

PricewaterhouseCoopers AS
Postboks 3984 - Dreggen
NO-5835 Bergen
Telefon 02316
Telefaks 23 16 10 00

Til generalforsamlingen i Tide ASA

Revisjonsberetning for 2008

Vi har revidert årsregnskapet for Tide ASA for regnskapsåret 2008, som viser et overskudd på kr 5 342 000 for morselskapet og et overskudd på kr 13 454 000 for konsernet. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, oppstilling over endringer i egenkapitalen, noteopplysninger og konsernregnskap. International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU er anvendt ved utarbeidelsen av regnskapet. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og daglig leder. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets økonomiske stilling 31. desember 2008 og av resultatet og kontantstrømmene og endringene i egenkapitalen i regnskapsåret i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med norsk lov og god bokføringskikk
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Bergen, 31. mars 2009

PricewaterhouseCoopers AS

Geir Inge Lunde

Statsautorisert revisor

Kontorer: Arendal Bergen Drammen Fredrikstad Førde Hamar Kristiansand Mo i Rana Molde Måloy Narvik Oslo Stavanger Stryn Tromsø Trondheim Tonsberg Ålesund
PricewaterhouseCoopers navnet refererer til individuelle medlemsfirmaer tilknyttet den verdensomspennende PricewaterhouseCoopers organisasjonen
Medlemmer av Den norske Revisorforening | Foretaksregisteret: NO 987 009 713
www.pwc.no

Bedriftsforsamlingens uttalelse

BEDRIFTSFORSAMLINGENS UTTALELSE:

Bedriftsforsamlingen har i møte 23. april 2009 gjennomgått årsoppgjøret for 2008 og anbefaler følgende

VEDTAK:

1. Årsberetning godkjennes
2. Årsregnskap godkjennes
3. Årsoverskudd disponeres slik styret har foreslått
4. Det utbetales ikke utbytte for 2008
5. Revisors beretning og bedriftsforsamlingens uttalelse tas til etterretning

Jacob Bleie
BEDRIFTSFORSAMLINGENS
LEDER

Årsrapport|2008|Tide ASA
www.tide.no Møllendalsveien 1a, Postboks 6300, 5893 Bergen